



ประเพณีและความรู้ทั่วไป

ของ

เสด็จจร โภกเคศ

พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ

นายชู ช่วยประสิทธิ์

ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๘

สารบัญ

คำนำ

หน้า ก

ประวัติ

ก

ประเพณี

“ไปพระบาท”

” ๑

“การเล่นสาดน้ำวันสงกรานต์”

” ๓๑

“เทศกาลเข้าพรรษา”

” ๔๕

“เทศกาลออกพรรษา”

” ๖๓

ความรู้ทั่วไป

“ดอกไม้รูปเทียน”

” ๘๓

“สังเค็ด”

” ๙๕

คำนำ

หนังสือในเล่มนี้หลายเรื่องด้วยกัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเพณีไทยกับ เกษนกับความรักต่าง ๆ กัน ซึ่งข้าพเจ้าเขียนขึ้นเป็นครั้งแรก และตั้งนามภาคพิมพ์อยู่ในวารสาร คัดปากกร สัมภาษณ์ข้าพเจ้ายังรับราชการอยู่ในกรมหนึ่ง ข้าพเจ้าเขียนเรื่องเหล่านี้ เกิดจากความสนใจเรื่องเก่า ๆ ของวัฒนธรรมไทย ซึ่งจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย ถ้าไม่เขียนขึ้นไว้ “ก็หวังเป็นอย่างมาก” ว่าเรื่องเหล่านี้จะหมดไป เพราะจะอยู่หรือจะหมดไป “ย่อมขึ้นอยู่กับ” ภายใต้อายุกับ อคติไม่ อคติกับอนาคต จะเป็นปัจจุบันหาได้ไม่ เมื่อไรเป็นอดีต เมื่อไรเป็นปัจจุบัน ก็ไม่มีใครบอกได้เด็ดขาดว่า อดีตไปสิ้นสุดลงตรงไหน และปัจจุบันเริ่มตนที่ตรงไหน เพราะทั้งอดีตสมัยก่อนและหลังอดมดากันเรื่อยไป ถ้าอดีตและปัจจุบัน ไม่ต่อเนื่องกันเช่นเดียวกันไปให้เหมือนอย่างกระแต้ณาไหลก็บอกได้ว่า เรื่องชาติก่อน เทากับเด็กที่เกิดมาก็จะต้องเป็นเด็กอยู่ตลอดเวลา ไม่มีโอกาสเป็นผู้ใหญ่ได้ ดั่งยมแต่ปัจจุบัน ไม่มอดคหนุนหลังให้เติบโตได้ เพราะฉะนั้นเรื่องทั้งหมดอยู่ในหนังสือเล่มนี้ จึงเป็นของอดีต แต่ตั้งนามใหญ่เป็นอนาคตที่ยังอยู่ในปัจจุบัน และคงมอดคหนุนทั้งที่จะคงหมดไป แล้วมอดคใหม่เข้ามาแทนที่ เป็นอย่างไรเรื่อยไปไม่มีสิ้นสุด ถ้าสิ้นสุดลงเมื่อใดก็หมายความว่าดับบนตนเอง

บคน น.ต. ชบบุญ ช้อยประตัทธ มาแจ้งจาเจ้าภาพในงานศพ
 นายช ช้อยประตัทธ ชงมี น.ต. ชบบุญ รังมอยุดจยผู้หนึ่ง ประ
 ตังค์จะไดเรองค่าง ๆ ทข้าพเจ้าแคงใจพอให้เหมารกับเต็ม เอาไปคพมพ์
 เป็นทระตักในงานกรงน ข้าพเจ้ากขนคอนุญาตให้ตามประตังค์ แตะ
 รมเป็นผูเขียนค่านาให้

ข้าพเจ้าขออนุไมทนาในกุศตบุญราศัทกษณานุปทาน ทเจ้าภาพ
 บ่าเพญคจยขานางกตญญูกตเวท ขอกุศตทโคบ่าเพญน คงเป็น
 กตปนาผล อำนวยสุขตมบคแกผู้วายชนม์คตอดไปในภพหน้า ใหนเทอญ

เสฐียรโกเศศ

๑๓ มี.ค. ๒๔





W. Vischmond

ป้าของลูก

ป้าเป็นบุตรคนทหา ของคุณปู่ป้ามา และคุณย่าแยม เกิดเมื่อ
วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๒๔ ที่ตำบลจตุรพักตรพิมาน จังหวัดพระนคร

สำเร็จชั้นสูงสุดของ โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน สำเร็จ ได้รับ
ประกาศนียบัตร เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๐ (พ.ศ. ๒๔๔๓)

หลังจากสำเร็จการศึกษา ก็ได้เข้าทำงานที่ห้างมากิวเป็นแห่งแรก
ต่อมาไปทำทบทวิชาผู้บอังกฤษอเมริกัน ในตำแหน่งเสมียน แต่
ย้ายไปประจำห้าง ข.ร. อินเตอ จนนายห้างถึงแก่กรรม ห้างเลิกกิจการ
จึงได้มาทำงานค้าขายส่งของอยู่กับบ้าน

มาเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ป้าได้ล้มป่วยเป็นโรคเดิน
โหดในสมองคับ ไปรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จนถึงวันที่
๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ อาการยังไม่ดีขึ้น จึงได้กลับบ้านมารักษาที่
อาการยังไม่ดีขึ้น ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๓๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕
เวลา ๖.๒๐ น. ณ บ้านเลขที่ ๓๗๕ จุฬาลงกรณ์ ซอย ๔ พระนคร รวมอายุ
๗๐ ปี

ลูก ๆ ของป้า มี

- ๑ นายบุญเลิศ ช่วยประสิทธิ์
- ๒ นางสาวชอุบล ช่วยประสิทธิ์

- ๓ พันโทถาวร ช่วยประสิทธิ์ (บุตรบุญธรรม)
 ๔ นายสว่าง ช่วยประสิทธิ์
 ๕ นางตาบทิพย์ จรรยาเพ็ช
 ๖ นายอุทัย ช่วยประสิทธิ์
 ๗ จำเอกวัฒนา ช่วยประสิทธิ์
 ๘ นางสาวสาคร ช่วยประสิทธิ์

ตั้งแต่ถูก ๆ จากความได้ ป้าเป็นป้าที่ขยันขันแข็ง ทำทุกอย่างเท่า
 ที่ทำได้ รักลูก ใจดีอย่างไม่มีผู้ใดเปรียบ ไม่ชอบไปเที่ยวไหน นอก
 จากไปเยี่ยมเยียนเพื่อนฝูงเก่าแก่แบบครั้งคราว คุณแม่ของพวกเรายัง
 แก่กรรมไปนานแล้ว เราได้ป้าเป็นทั้งพ่อและแม่ คุณยายของ (จน
 หตายบีตอมาจึงได้คุณน้าขึ้นมาเป็นมารดาเพียง ได้ช่วยเหลือเขาแรง
 ไป) ถูก ๆ ยังจำได้จาครั้งหนึ่ง ถูก ๆ กذبจากตากลอากาศ พร้อมทั้ง
 คุณน้าต้นตอ (ส่งป้าเข้าบ้านตามเคย) พอเข้าประตูบ้าน ก็
 เห็นป้ากำลังกอดกอบกอบการเด็กคน ไซ ให้จกทหดบทนอนให้เราอยู่ ซึ่งยัง
 เป็นภาพที่จดจำได้ทุก ๆ อยู่

ป้ารักการศึกษามาก และเนื่องจากป้าเองเป็นผู้ได้รับการศึกษาชั้น
 สูงสุดในสมัยนั้น จึงได้พยายามส่งเสริมทุก ๆ ให้เล่าเรียนได้มากที่สุด
 เท่าที่จะมีโอกาส ป้าเคยพูดเสมอ ๆ ว่า ป้าจนมากไม่มีมรดกไว้ให้ทุก ๆ
 จะให้ได้ก็แค่การศึกษา เกือบ จะว่า ป้าสนับสนุนการศึกษาจนหมดจดมหาย
 ใจ

จึงในงานศพมาครั้งหนึ่ง ถูกจึงได้ไปกราบเท้าเจ้าคุณครู พระยา
 อมมานราชชน ขอรบภกณเรื่องของท่านมาคพมพเบนทระตถ ทานกรรณา
 ให้เตอกเอาตามชอบใจ จึงได้เรื่องเกี่ยวกับการศึกษา คือ "ประเพณีมา
 ความจริงเรื่องในชุด "ประเพณีและควมรู้ทวไป" ของท่านเจ้าคุณครู
 ยงมอกหิตายตอน แต่จนกาทงทรพย ไม่สามารถจะร่นองพระเตชพระ
 คุณ พมพจนหมตทุกเรื่องได้จึงได้เทาทเห็นอยน ท่านเจ้าคุณครูยังกรรณา
 เขียนคานาให้ออกดวย พวกเราขอกราบระตถกกงพระคุณไวณทนคดวย

อนึ่ง ยังตองชอบคุณ คุณตร อมาตยกต แห่งหอสมุดแห่งชาติ
 ในการทคุณตร อมาตยกต ได้เออเพอให้คนแตรยมคณฉบับ ซึ่งคพมพ
 อยู่ในหนังสือวารสารศึตปากร พร้อมทงให้คานะนำบางประการดวย

ลูก ๆ ของบ้าน ชั่วประสิทธิ์

พระนกร

16 มกราคม 2498

ไปพระบาท



กลางเดือน ๓ เป็นเทศกาลนมัสการพระพุทธบาทที่จังหวัดสระบุรี แต่
ก่อนหน้าใครมก้างแต่ละโอกาส ก็พยายามชักชวนกันไปไหว้ เพราะ
ถือว่าได้บุญแรง ถ้าไปให้ถึง ๓ ครั้ง ๗ ครั้งก็ไม่คนรก การไป
นมัสการตั้งหรือสถานศักดิ์สิทธิ์ อย่างไปไหว้พระพุทธบาทตงน เป็น
คนนิยมทมอยุดวยกันทุกถดทศำัดนา เพราะเป็นธรรมดาของผูทมความ
เดือนได้ศรทชาในสังทคนนบดอ ยอมกระตอรอรนอยากไต่เห็นได้บูธา
สถานทแะตั้งศักดิ์สิทธิ์ อนเพองดวยพระศำัดดาผู้เป็นศนศำัดนาของตน
แม่สถานทแะตั้งศักดิ์สิทธิ์เหล่านจะอยู่ห่างไกลเท่าไกลไปมายากกต ผู้ท
มีศรทชากกตกไม่ยอมทอดอย เป็นพยายามตะเกยกตะกายไปให้ถึง
จนได้ เพื่อเพิ่มพูนศรทชัปฐาทรของตน ประชาชนในถทศวีดีเตยน
ก็ไปเมืองเยรูสะเดมในประเทศปาเลสไตน์ อนเป็นเมืองกาเนตแห่งถทช
ศำัดนานัน พวกทนบถอดทศศำัดนาอิสลาม ก็พยายามไปเมืองเมกกะ
แะเมืองเมดินะในประเทศอาหรับ อนเป็นทประสูติแะตั้งนังชารของพระ
โมทมคผู้ศนศำัดดา ว่าทางฝ้ายถทศศำัดนาพราหมณแะพุทศศำัดนา ก็

กอเอาต์ตามทแฉะตั้งศักดิ์ศักดิ์ทช ในอินเดียซึ่งมอຍมากมายหลายแห่ง เป็นท
 ซึ่งสมควรจาวริกเดินทางไปนมัสการ ด้วยเหตุนี้ประเทศอินเดียจึงได้ชอ
 จาเป็นบุญเกษศร คือเป็นแดนเหนือบัญในพระคำัดนา และเรียก
 ผู้ไปนมัสการสถานทเหตนาว่าศักดิ์บรชหรือสัปพรช แปลว่าคนดี และ
 เรียกการไปอย่างนจวบญชศร คือการไปบุญ
 ตั้งหรือสถานศักดิ์ศักดิ์ทชตั้งถลาจมา ดังแห่งกตั้งอยู่ไนททางไกลจาก
 ชนมชนและผู้ที่ไปนมัสการจากทชอยู่ไกล จาเป็นคองหาทพทอาศัย
 อยู่ไกล ๆ กบส์ถานทช เพื่อแรมคนอยู่ไคหลาย ๆ วัน ไคดมกบทชาก
 บนชามนชามทจมาจนถถึงไคคด้วยความลำบาก ในภาษาดังนังกฤาเรียกผู้
 ทมาอย่างนจว ทรชยาศรทช ทเราเรียกพวคนกบช ในคำัดนาเช่น
 หรือชนระวาพวคเคยวทช กมลความหมายของเขาไนทานองเคยจกน คือ
 เป็นพวคเคยมอหนงเดินทางชามทชเพื่อบรชดู ไมกษส์ถานอนเป็นแดนนรพวณ
 ของเขา เมื่อมคนมาชมนมมมัสการสถานศักดิ์ศักดิ์ทชกนมาก ก็เกิดม
 ตั้งปตกส์รางชนชจกราว รอบบรเวณส์ถานทชนคด้วยความจาเป็นสำหรับ
 เป็นทพทอาศัยของพวคสัปพรช และไซเป็นทสำหรับประกอบการบุญ
 กุศัดมพังเทศนพงชรมกนไปด้วย ไคจ ครนคมาส์ถานทชนคนไป
 นมัสการกนมากเป็นปรกคฤตูกาดประจามี ตั้งทปตกส์รางชนไวชวคราว
 สำหรับเป็นทพทแฉะทาบญจกตายเป็นตั้งกอส์รางทถาวรชน ตอมบรเวณ
 ตั้งศักดิ์ศักดิ์ทชซึ่งเป็นประธานแห่งส์ถานทชน เมื่อเป็นคิงนคคองมคนเผาคู

แต่ ตั้งเซนต์พระพุทธรูปบาทกมพวกราพระแต่ตั้งเป็นเมือง พระพุทธรูปบาทกม
 เรื่องปลุกเสกสร้างทพกแต่ตั้งสถานต่าง ๆ เป็นของถาวรชน ในที่สุดกมา
 แบบอย่างมาสร้างเป็นระเบียงตอมตั้งที่เป็นประธาน เช่น โปสถ์และวิหาร
 เป็นคน ตั้งที่เห็นกนอยู่ในเจดาม ถัดสร้างเป็นวิหารเพมเติมแทรกกระหว่าง
 ระเบียงคอกนกดางเจดามเดี่ยวหรือตั้งคาน ก็เรียกว่าวิหารทิศ ถัดสร้าง
 ตรงมระเบียงคอกนกดเป็นซอกคอก ก็เรียกว่าวิหารคด ตกษณะอย่าง
 หลากเป็นเมรุ ก็เรียกระเบียงคอกนกดพระเมรุมาศ ซึ่งเป็นประธานว่า
 ทบเกษตร เห็นจะแปลว่าเขตคอกนกดทพก เรียกดตรงทเป็นวิหาร
 ทิศคาม ว่าเมรุทิศ เรียกดตั้งก่อสร้างตรงคดของทบเกษตรทง ๔ มุม
 สำหรับพระนั่งสวดว่าต่างหรือต่าง เห็นจะเป็นค้ำเดี่ยวกบตั้งคานใน
 ภาษาศันกฤต แต่ตั้งถ่านในบาต แปลว่าททำศัพ เมาศัพหรือฝั่งศัพ
 กตบมาเดาเรื่องทกถาวไวขางคนใหม่ เมื่อเกิดมทสำหรับตั้งปพรช
 พกกันไคมาก ๆ กมคนมาออกถ่านขายของขายอาหารชน ของทนามา
 ขายในชนคนมกเป็นของชาวพ นเมืองแถบชน ทคนแต่อนมานมสังการเห็น
 แปลกคทา ก็จะไคซอกหาเอาไปเป็นของพระดกหรือเป็นของแจกแก่ญาติ
 มิตร สักถานทหนักกรกครนตั้งนถัดนามชน กถายเป็นเทศ์กาดงานออก
 ถานออกคตถาดประจำบี สำหรับไคเทยวเตรหากจามถาวรญไคออกตั้งนถนง
 และผู้ทไปชมมกนถกถนเป็นตั้งปพรชคนคทงน เพราะมุ่งไปหาเนอหา
 บัญเป็นทตง แมจะหากจามตั้งนถเบกบานใจ ก็เป็นไปในทางทไมเจอ

คอยอธิบายให้ พวกลูกเป็นพวกและพวกเจ้าชู้ประศุกคน ถ้าจรมปน้อย
 บางกคงเป็นจำนวนน้อย ไม่ถึงกับจะทำให้ตั้งถานทนนเสียหายนความ
 ขลังความศรัทธา เพราะทกคนต่างระมตรระงเมื่อเข้าไปในตั้งถานทศกต
 ศักษะเช่นน ประกอบทงบริเวณตั้งถานศักตศักษะ ยกเอาพระบาทขึ้นมา
 เป็นตัวอย่าง กมขเขาเป็นทเทยวได้มาก “จระว่าด้วยป่า ๆ ก็ไม่รก
 ชฎจะเทยวเตรเตนเห็นง่าย จระว่าเขา ๆ กังดงามนททมา เป็นฉาก
 ชน้อยไถด ๆ กนิ จพหนึ่งจระเทยวตั้งถากต ไม่ต้องบ้นบ้ายดำบากยาก
 เยนกไปได้ จระว่าด้วยพนท ๆ กณาเดนนาง คอยบางแห่งเป็นตาชาร
 บางแห่งกเป็นหินตาช บางแห่งกเป็นชายบัว เตนตั้งกเห็นอยหนึ่งหรือสอง
 เห็นยกไม่เบือ จระว่าด้วยกระบจนถาเจ้า ถ้าไหนในเมืองไทยที่ถนุก
 ชกชกยงถวากามทาลนุก ใครเคยเข้าไปจนถึงที่จุดได้บ้าง” (พระ
 นพนธัมมเตจกรรมพระยาจารย์ราชานุภาพโพธิ์เรื่องเทศกถาพระบาท)

การไปนมัสการพระพุทธบาทแตกอนกลงจะเบ้นตงน คือ ได้ทงบุญได้
 ทงความสนุก คนจิงกระคอรอรน้อยยากไป แต่ไปกนไม่ได้ระคอก เพราะ
 ตมย นน ยง ไม่มีจนหนทางสำหรับรถยนตแลนถาบริเวณถานพระบาทได้
 ในเวดาอนรจตเวร เวอจรถยนตควาหรือชนกนจนแข่งชากกและตงคายยง
 ไม่มี เพราะเขาไปกนทางน้า ถ้าไปจากกรงเทพฯ กคือองตงเรือรอนเทม
 ตามทางไปทถายจนเพราะแจจนไป มหมอราชหมอแกมเครื่องทากกรงและท
 นอนหมอนมุงไปด้วยเดีจ ถ้าเป็นคนแกกนทมากก็จาดครกจาดครบนี้ไม่

ได้ เพราะเป็นของต่ำคัญและจำเป็น แฉกออกแตกกันไปจนยั้งคำ คิม
 ที่ใหม่กำลังทรพยกอาศัย โดยล่าวเรือเขาไป อาศัยออกแรงแจวเรือให้
 กางตที่ไหนก็แฉกจอตหงศมอาหารและหยดพกหงศบนอน รวมกันเป็นพวก
 หตวย ๆ ตา ทพกอย่างนมกอาศัยค้ำคางทาวตบนทพง เพราะระตวง
 กวางทอน ขอนนญาตจากพระท่าน ประเหมาพระท่านใจดีเอื้อเพื่อให้
 ความระตวงเกือบทุกอย่าง เมื่อเดินทางหงจบเจ้าหรือออกแรงแจวมมา
 ทงวน ครนหยดพกจอตเรือหงศอาหารกนกนอมแล้ว ก็ไต่พก
 นอนนอนสบาย กายงไมนอนกนงคยกนอย่างสันกส่นานเพราะมากคนและ
 ใจดียงกนงนกว่าจรงจรงและเจาอนอน รุงเช้ากออกเรือแจวออกแตกต่อ
 ไปใหม่ พบเห็นอะไรกมเวดาดเจดธาสมไต่ตามล้นบาย
 เมื่อเดินทางคองหงแกวรอยกบตในเรือหตวย ๆ จน นพุดถึงผูกไม้
 คองมหนาคแจว ก็เป็นธรรมตางระตองว่ากายใจ เกิดว่ากายใจไม่มีอะไร
 ทากคองคค และทุกคนกมกคตถงลुकเมยทไม ไต่มาด้วย นบ่นวดลีย
 ของผู้ ทรกตูกรกเมย ถายงไมมตुकเมยกคคตองคูกก และชกเป็นท้วง
 นกกระแวงเขา มาก ๆ ด้วย ถ้าไม่มกงล้องอย่าง กนงเห็นเป็นนอ คมคคต
 วมเขงกไต่ เหตุจนงไต่เกิดมอรรณเคตจนคต ฏกยอยจาพวกทงงจน ใน
 ภาษาไทย คอจาพวกนราต์ ซึ่งแตกอนคนรู่ทงล้องนยมแตงกนมาก
 กวาเดยงน เดินทางออกแตกมากบเรือ เมื่อนานพนตาบตไรหรือพบ
 ประอะไรเขาท กเอาชอนนล้งนมาคตงเป็นกระทุ มควมนรู้ควมในใจ

^๑ ^{๑๒} ^{๑๓} ^{๑๔} ^{๑๕} ^{๑๖} ^{๑๗} ^{๑๘} ^{๑๙} ^{๒๐}
 ระวังที่ผ่านมา ^{๒๑} กตองว่าไปคามเรองทคคเหิน ^{๒๒} ปตพกโคเคมทางกบ
^{๒๓} ^{๒๔} ^{๒๕} ^{๒๖} ^{๒๗} ^{๒๘} ^{๒๙} ^{๓๐}
 เรอรอนเวมมเหตายน ^{๓๑} จนตตงทตตทางททาเรอ ^{๓๒} กคนเตนคใจเพาะ
^{๓๓} ^{๓๔} ^{๓๕} ^{๓๖} ^{๓๗} ^{๓๘} ^{๓๙} ^{๔๐}
 โกลเซามาเดอ ^{๔๑} ชนจากเรอเดอไปชก ^{๔๒} นคเคนทางรวมกันเป็นหมู่ไปใ
^{๔๓} ^{๔๔} ^{๔๕} ^{๔๖} ^{๔๗} ^{๔๘} ^{๔๙} ^{๕๐}
 ฟ้า ^{๕๑} กามเคมคณตตองนแตรคนแก่มาตถยแตรเคนโกลไมโกล ^{๕๒} กชชชางชน
^{๕๓} ^{๕๔} ^{๕๕} ^{๕๖} ^{๕๗} ^{๕๘} ^{๕๙} ^{๖๐}
 เกวยนว่าจางเขาไปตั้ง ^{๖๑} เคนทางกนอยางนทมเจดงาเป็นของเรอ ^{๖๒} ไม่ได้
^{๖๓} ^{๖๔} ^{๖๕} ^{๖๖} ^{๖๗} ^{๖๘} ^{๖๙} ^{๗๐}
 ไปรถยพคแตนกนปรูปลาวคอชางรวรอน ^{๗๑} จงททำให้ได้รบคความเพดคเพदन
^{๗๒} ^{๗๓} ^{๗๔} ^{๗๕} ^{๗๖} ^{๗๗} ^{๗๘} ^{๗๙} ^{๘๐}
 เจริญใจ ^{๘๑} ชมนกชมไม้แตรบ้าเขากามชรวนชาติใต้บาย ^{๘๒} กางไป
^{๘๓} ^{๘๔} ^{๘๕} ^{๘๖} ^{๘๗} ^{๘๘} ^{๘๙} ^{๙๐}
 พระบาทชองคนเคนคอนมตงน ^{๙๑} คคตงใจไปหาเนอณาบุญ ^{๙๒} ทาประทักษณ
^{๙๓} ^{๙๔} ^{๙๕} ^{๙๖} ^{๙๗} ^{๙๘} ^{๙๙} ^{๑๐๐}
 เวยรอบ ^{๑๐๑} แตรเขานมลังการแตรบคคชองพระพุทชบาท ^{๑๐๒} แตรกชชชานช
^{๑๐๓} ^{๑๐๔} ^{๑๐๕} ^{๑๐๖} ^{๑๐๗} ^{๑๐๘} ^{๑๐๙} ^{๑๑๐}
 พรแตรแตรจณนชช ^{๑๑๑} เซน ^{๑๑๒} ถารกโควชชให้โคคนนคจย ^{๑๑๓} บุญจ
^{๑๑๔} ^{๑๑๕} ^{๑๑๖} ^{๑๑๗} ^{๑๑๘} ^{๑๑๙} ^{๑๒๐}
 ชวชบฏบคไมชคชาง ^{๑๒๑} อยารูมิโรคาควลาารพางค ^{๑๒๒} ทงรูปางให้วารก
^{๑๒๓} ^{๑๒๔} ^{๑๒๕} ^{๑๒๖} ^{๑๒๗} ^{๑๒๘} ^{๑๒๙} ^{๑๓๐}
 ชองค ^{๑๓๑} อนกร ^{๑๓๒} ออกจางมคแทปพระพุทชบาทแตร ^{๑๓๓} ทไปคระชงทเขา
^{๑๓๔} ^{๑๓๕} ^{๑๓๖} ^{๑๓๗} ^{๑๓๘} ^{๑๓๙} ^{๑๔๐}
 แชนใจคาคดาราย ^{๑๔๑} โทคงทงางเหง ^{๑๔๒} เพอปรคาคบุญททาใจใหรู ^{๑๔๓} ตง
^{๑๔๔} ^{๑๔๕} ^{๑๔๖} ^{๑๔๗} ^{๑๔๘} ^{๑๔๙} ^{๑๕๐}
 ทุแตรดาทพทกชรกษาทน ^{๑๕๑} เมอ ^{๑๕๒} จตงจางพระพุทชบาท ^{๑๕๓} ทให้คานแก่พจ
^{๑๕๔} ^{๑๕๕} ^{๑๕๖} ^{๑๕๗} ^{๑๕๘} ^{๑๕๙} ^{๑๖๐}
 ยางกจนพพททมอยู่เรยงรายคามทางชางชนโค ^{๑๖๑} ทหรศรทชางตามบุญอยาง
^{๑๖๓} ^{๑๖๔} ^{๑๖๕} ^{๑๖๖} ^{๑๖๗} ^{๑๖๘} ^{๑๖๙} ^{๑๗๐}
 ชนชกก ^{๑๗๑} โค ^{๑๗๒} เพอกาจคคความคระหนเหณชวเนนชงเป็นชาบให้เจวชางไป
^{๑๗๓} ^{๑๗๔} ^{๑๗๕} ^{๑๗๖} ^{๑๗๗} ^{๑๗๘} ^{๑๗๙} ^{๑๘๐}
 รุด ^{๑๘๑} กจวเมอโคบุญแตร ^{๑๘๒} จงคณชองเมว ^{๑๘๓} คอจางนนคไปเทย ^{๑๘๔} บ้าเทยจเขาเขา
^{๑๘๖} ^{๑๘๗} ^{๑๘๘} ^{๑๘๙} ^{๑๙๐}
 ถาแตรแตร ^{๑๙๑} โอยการวมสันนทกรกรน ^{๑๙๒} ทนคานคกษณชองณเบนคปประช

เพราะนาม ๆ ละได้ไปสักครึ่งหนึ่ง และไปก็ไม่ได้ง่าย ความรู้สึกจึงผิด
กบฏไปกันโม้สมยอม

เสียงนมัสการและทยอยแตก "อกอนทดาบาทพระชินวร" เต็ม
ทางมาตงเรือไม้แฉะทไหนดอก เพราะแรง "เรารับมาหาค่ามร"
นเห็นไหม ไต่บุญและได้รับคางมเบกบานใจแล้ว ถ้าเป็นกวดกของคต
ถึงเพียง ทนอยู่ชอไปโตหรือ ตองรบรตมาอย่างไมพกพอน พอตงบาน
ชงโตเห็นผู้ ทเรารกเวาใคร คอยคอรบเราดจยหนาตาอหยมเขมแจ่ม
ได้ เพราะตองจากไปเป็นเวตาหตาชงนจงนกรกมากจน แมเมือไปหาก
จ่าจะ โกรชกน กกตบตกนโตงายตจยคตลง

การพักผ่อนหย่อนใจไปเบียดนฮาเกศ คากชากาศ ทำนจำเป็น
ส่วนหนึ่งแห่งชีวิตของกน ชิงมการตอชู้กนอยู่ในระหวางเทวดาชาวกบ
เทวดาค่า คางมายคางแยงควยความรุนแรง เพอคร่าหพาเอาจัญญาณ
ของคนไป ถ้าการพักผ่อนหย่อนใจของกนเป็นเหมือนอย่างคนแตกอน
เขาไปกัน ชิงโต ทงบุญและคความสันถกควยกนไปในตัว เชอวาธาไป
นมัสการพระบาทชอย่างนได้บ่อย ๆ ถึง ๓ ครั้ง ๗ ครั้ง ชนเป็นจามรพ
เขยอกน "๓ จม ๗ จม" ทพตชยปากลับตกน เป็นไมมคกนรกแพ
เพราะเทวดาค่าไมได้มารจจแยงเอาจัญญาณของกนไปได้ คอยกานม
เทวดาชาวกคชยกุมครองชองกนตจทามชอยู่เหตคนคนแตกอนจระนเรจรวมสันถ
กน กชาคพระชาคศักดิ์นาไมได้ นเหตุเป็นกคณชรรวมตงเตมชองเรา

ข้าพเจ้าจะไม่เล่าคานาพระบาท ชนเด็กไม่อะไรใหม่แต่จะชา
 ซากเหมือนกบที่เขาเล่าชา ๆ ก็นมาแต่ จะขอเล่าแต่เรื่องไปพระบาท
 ตามความรู้จักของข้าพเจ้าเมื่อไปครั้งแรกวาง ๕๐ ปีเศษ ที่ดวงมาแต่
 เปรียบเทียบกันดูกับที่ไปครั้งหลัง ๆ เมื่อมรกายนครแต่ไปถึงพระบาท
 ได้แต่ ความความผิดแปลกแตกต่างกันอย่างไร ข้าพเจ้ารู้เรื่องพระบาท
 มาตั้งแต่เด็ก เมื่ออ่านหนังสือออกแล้ว เพราะเคยอ่านนรวิภาคพระบาท
 ของสุนทรภู่ แต่ยังไม่เคยไปพระบาทกันเดือน ๓ ช่างชน จน
 เพี้ยน เดือน ๓ เป็นนวนิยายของงาน มกนชนไหวพระบาทในจันนนั้นแน่น
 กว่าคนอื่น ๆ ทั้งหมด ถัดจากจันนนั้นแล้วกลางปากก้นกบชาน บริเวณ
 ดานพระบาทตกตายถ่ายภาพเป็นบ้าไปตามเดิม จนถึงข้างชนเดือน ๕ กม
 ไหวกนออกครึ่งหนึ่ง ว่าเป็นพวกมอญแต่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลพากัน
 มาไหว ที่เดือนมาเป็นเดือน ๔ เห็นจระเขยอกบเดินทางมาไกลกินเงดา
 หลายชน จะมาเร็วกวานสงไม้ระดง เพราะยังไม่เสร็จจรเกบเกย
 ชาวคนเป็นได้ การนมัสการพระพุทชบาทครึ่งหลังนว่าต้นกุกวาเดือน ๓ เห็น
 จะเป็นเพราะมีชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลออกไปพากันมามาก แต่ในบดิน
 คงไม่เป็นอย่างนั้นแล้ว เพราะใคร ๆ ก็มาได้ระดงทุกทิศทาง ดาง
 คนก็เข้าไปเที่ยวพระบาทในกลางเดือน ๕ ไม้ดี เพราะอากาศร้อนไปเที่ยว
 ไหวในบริเวณพระบาทต้องระดงด้วยจะเจอสั่งปฏิภุตทหยอดกันไว้อย่าง ไม่
 เชื้อเฟือมาแต่กลางเดือน ๓ พนักกลางเดือน ๕ ไปแล้ว เขาว่าพวก

ลี้ภัยบ้าน ช่าง ตง เลื่อ แต่ลี้ภัยอะไรต่อมิอะไรพากันไปไหว้พระพุทธรูป
 ชะรอยเจ้าพวกลี้ภัยบ้านในเวลายามคนไปประชุมกันอย่างครึกครื้น แปลกใจ
 เห็นไม่ได้เรื่องเพราะมนุษย์พลุกพล่านนัก จึงพากันหลบหนีเข้าป่าไปไกล
 เสียชั่วคราว ครั้นคนไปหมดแล้วก็กลับมาณเดิม และเข้ามาทูลถาม
 พระบาทเพื่อกำลังอะไรชอบมาพาดถมมนุษย์ทั้งไว้ม่าง คนไปเห็นมีมากขึ้น
 ผิดปรกติ ก็ดำคณูความนั้นพากันมาไหว้พระพุทธรูป เป็นท่านของเดี๋ยว
 ก็ปลาดำรอยทม่มากในหน้าเดือนสามเดือนสี่จายชนไปสามด้านมาเป็นฝูง ๆ
 ซึ่งผู้เชยชราญเรื่องปลาดอกงามนตพนาภายหลังทไปวางไซบหน ท คน แดง
 คนเห็นมหมมากผิดปรกติประจวบเหมาะกบฤดูนั้นด้วย ก็เหมาเอาจำน
 ง่ายพากันไปไหว้พระพุทธรูป เพราะด้วยศกงามเต็มได้ในศกงามศักดิ์สิทธิ์
 ของพระบาท จึงได้มีคาเชอลอกคนเป็นอยางความรูของชาวบ้าน ได้
 คอ ๆ ลี้ภัยเป็นประเพณีกันมาอยางนจะเป็นได้ขางกรรมง

ขาพเจ้าทราบเงา ๆ จาเขาไปพระบาทกนทางแม่น้ำเจ้าพระยา เต็ม
 ไปเรือแจว ภายหลังมีเรือไฟ เรือเมตเตว ก็ไปกบเรืออยางหงน
 แต่จะไปทางไหนถึงไหนไม่ทราบได้เตนกรนรมยเอาตามเรื่องทชาน เพง
 มารูเมื่อใดแต่จาคองผ่านกรงเกาแดงแยกทางไปกามดำนาคแควประดัก ซึ่ง
 มยอดนามาจากเทอกเขาเพชรบรรณ แดะมารวมทางดบตากบแม่น้ำดพ
 บรรทกรงเกา แจวเรือไป กามดำนาศระดัก นานชากเดือนครหงน
 บ้านอรญญิก ซึ่งเคยมชอเดียงจาเป็นยานตาบดตามดแเดะเครื่องเหล็ก

ติดไน้มย โนนัดไปกถึงท่าจอกรือ โป้อาเกอท่าเรือ ทช้ออย่างนคบอก
 อยไนตจแองจ่าเม้นยานปลายทางนาทจระนบกไปพระบาท เรือทมา
 จะคองหยตแองคณขนบคเตนทางค่อไปควยเกวยนควยชางชงเขามใจโให้ชา
 หรอเค้นไปเบ้นระยะทางราว ๕๐๐ เส้นหรอ ๒๐ กิโตเมตรกถึง ททาเรือ
 ในฤดูเทคกาลดพระบาทเหมจระลนคกรกกรรมมากไมคองตั้งตั้งย ไนปราศ
 พระบาทจงกถาวธา

ถึงท่าเรือ ๗ ยศกนขตเอ

คจอบแจจยคกรรมคลงชม

ททนาทการารบษระทบหยต

ยศดคธนของชนกองตั้งม

เสบียงโคกร ๗ นงระวงคม

พรอมชมนมเนนทนาค่างาว

เมอออกเตนทางชนบคไปแอง อยุทางนโคกรเฝ้าเรือ ตามชรมคธา

กคชงม เป็นผ ทมา โຄตคตไมมี โอยกาสไปไหวพระบาทเพราะคททหนาท

เฝ้าเรือ แศคชยหลงตั้งคองกชนเพราะพวกรชางบ้านอยุทนทรบจางเป็นผ

เฝ้าให้

ช่าพจ่าชานนราคาพระบาทแอง นคเห็นภาพบริเวณพระพทชบาท

เป็นคเบ้นคระจ่า คองตั้งนคเหตขเกณ แองตั้งทอยากเห็นทตั้งคคชบาเขาแอง

ข้าพเจ้าไปรถไฟชงยตเยยตกนอยางแอต เมืองตจกรตไฟ
 ตถานทาเรือแตว ก็ไมไดไปเกวยนไปชางเหมอนอยางทไพนราศพระบาท
 กตาวใจ แจวไปรถไฟเตกสายพระพทบาทชงบตพเตกตจการแตว เขา
 เตวาเมอกอน พวกชางบานเตบนนนเกวยนนาชางมารบจาง ไทคน
 ชางกรงเทพฯ นึงแตวไป เรือชางอยาใจจระตองระวงไหมาก ถา
 เปนผูหญิงลาชางกรงนงไปบหนตชางแคตาง ลอนคนนอกนนเตนตาม
 ไปมกมเรือเตอตรอน ตมตถาความูชางทเบนชางบานปากตราย อาจ
 ไลชางหลบเขาปาเขาตงพาหายไป ผูหญิงลาชางทงอยบหนตชางแคต
 เตยจอาจตกไปเปนเมยมกได จระไปตตถามรือหาเปนไมลาเวจ เพราะ
 ไนปามีางแยกมากทางมตมทพมไมชนบกดตมบิตบงกน หมตทง รือชาง
 ตางแหงตงอยโกตจกมองไมเตนกัน เพราะมทางแยกตตเตยจตงนถาเตน
 แยกแลกหนุออกไปตามตาพัง อาจตงทางได ผูหญิงลาชางกรงเทพฯ
 คนหนงเตนทางลอนเยนเพราะวาเตดไมรอนพตตพอกตงทางไป จนตง
 เจตาเยนจระจยอแสงแตจกลามไมพบพอก ชนเตนคอไปกกดเตอ เพราะ
 เขาเตากนจวาเตนทางไปพระบาทในเจตาคาคัน มกเจอเจอชงมหนตอม
 ตามไปวตอตทางเพอหา โอการศะครบควเมอเตอเตอพตตพอก หมต
 ทนทางจิงบายบมชนไปอยบนกอไฟ ไมชามพระตงสมทมหนงเตนถานมา
 หญิงลาจจระจระโกนขอใหชวยควย แทนทจระชวยพระตงชเตถานน
 กตบวงหม ทจระนุกวาเบนนางไมมาหลอนหลอก ถาคคอยางนใคร

เดยจะกล่าวยู มนุษย์งสาวอูตรชนไปอยู่บนกอไม้ในเงาจะเข้จากัด
 ครอบงอมแสงอย่างน โครจะนกว่าเป็นคนจริง ๆ ค้อมาลักกรูใหญ่พวก
 เพื่อน ๆ ไปถึงพระบาทเตว เห็นหายไปคนหนึ่ง จึงได้ออกตามจนพบ
 หญิงสาวคนนงจรอดจากการเผชิญภัยอย่างหนักตวของเธอ

รถไฟเดกทพาข้าพเจ้าจากท่าเรือไปพระพทชบาท หยตพกตามสถาน
 ทมหมุบ้านบ้ำเป็นระยะ ๆ เมื่อรถไฟหยตทบาง โขมคมีชาวบ้านมาขายของ
 โดยเฉพาะชายช้ำงหลตาม ข้าพเจ้ามองดูช้ำงหลตามด้วยความสนใจ เพราะ
 เคยได้ยินได้ฟังมาว่าช้ำงหลตามบาง โขมคกินอรอยเกินคิ จะหาความมัน
 สกนคกไม้ม เทากษกนช้ำวเหนยวงงเปต่า ๆ ไม้มกะท ช้ำงกรงทชอ
 เอามากิน คอว่าเจ้ของช้ำงหลตามว่าไม่เห็นมัน เจ้ของทอเราขยม
 เขารว่าช้ำงคกทงคณมระพร้าวไปคตงชกขงไม้มนออกทรอ นมนเรองรืรคคของ
 ใครก็ของใคร จะให้เหมือนกันไม่ได้ ข้าพเจ้คคคว่าถาช้ำงบาง โขมค
 กนช้ำงหลตามช้ำงกรงทเพว ๆ คงไม่ชอบ เขาคงคิว่าไม่เป็นรคคเพราะมันมาก
 ไป ทำให้เดยนคณ เดยนคอกนไม่ได้มาก ทบาง โขมคคน นรคค
 พระบาทกต่างพรคคณาไว้ว่า

“กิงบาง โขมคมีช้ำวคคพานช้ำง

บรคคทงคคบรคคยหาคคคบคคณ

มีโพพมธมธนรัตนเยน
ไม้จางเวนต์ปบรชเขาหยดเรียง

“ บ้างชายของตองข้างตามทางบ้า

จามรรจาจอกแจออกแซ่เตียง
พิแกตังไม้ไห้ชดาร์เคียง
เห็นของเรียงอยู่บนรานทงหวานคาง

“ แคนายานนเขาจากงกอกกุง

เห็นชาดกรงกนกดมทงหนุ่มตาว
พิคณไต้ไต้ข้างไห้ข้างยาว
มาตามราวมรคาพนาวน

“ ตมกระพือช้อหอบผงคดทวน

บักษาครวณเพรียกพฤกษไพรวัดันท์
คเหว้าแวงแจวจบหน้าใจกรัน
โกเถอนขันชานเขาชะวาคู”

เรื่องชาวหลามบาง ไชยวงศ์และนายกำกอกอง เตองดอร์ ไปถึงบักซ์
 ได้ ถึงกับบอกกันไว้ว่า ถ้ามาพระบาทอย่ากินนายบาง ไชยวงศ์เป็นอันขาด
 ระยะทางจากท่าเรือถึงบาง ไชยวงศ์ ๑๕๐ เส้น ถ้าออกเดินจากท่า
 เรือเต้เข้าเดินอย่างส่ายก้นเงาชั่วโมงเศษ พอรู้สึกเหนื่อยแฉะหิว
 ก็หยุดพักขออาหารและชาวหลามบาง ไชยวงศ์ ถึงชาวหลามจะไม่หมก
 ไซกันทางชาวเต้

ข้าพเจ้าไปพระบาทคราวนั้น แม้จะเห็นสภาพของป่าผิดไปจากภาพ
 ทนบกเห็นใจกตแตกโตเห็นสภาพบ้างจริง ๆ ความเป็นอย่างนี้ นึกใจอย่าง
 รันทมยากเป็นผลหมดหนางามจะโตเห็นทศเขยบรรณ กตบเห็นแต่กอไผ่ไม้
 เล็งเครื่องแฉะคนหญ้าขนรกไปทุกหนทุกแห่ง ตรงทางเดินมร่อยเกวียนเห็น
 จุดเฉยงมแต่คนพุง ภาพทนบกเห็นเป็นอุดมคติใจกตายเป็นตรงกันข้ามหมด
 นกคกวดและจากรกรวามนนาเป็นต้นไม้เป็นจริงสักหนเดียว คัดดู ดอกไม้ทวา
 หดงเกิดอนเถอนทางกนพตางเดินพตางหวางเนกไม้ม ถวมตงทเคยพบ
 ไผ่ป่าอันเมอภายหดงกเหตอกตงเขาความนเป็รยวดแฉะฝาดเสี้ยสัดใจ กอ
 เขาอะไรมากตางกไม้ว คูนงเมตไปเสี้ยทงหมด นขาพเจานกคกวด
 โดยทกนเองไม้วความจริง กการจาดการเขียนเป็นเรองของความงาม
 ความไพเราะ กอหรือจากรกรเมอเขาจะชมหรือจาดป่าเขา ึ่งเป็นจะ
 คองนาเขาส่วนทไม้วไม้วงามของป่าเขาตามสภาพทเป็นจริง ทมากตแให้ดู
 ดวยกรรมหรือ ถ้าเขาจาดเขาเขียนเขาตอ ๆ เหมือนอย่างนกก ไม้วงาม

ไม่เพราะ เป็นอย่างเดียวกับเรื่องแต่งประวัติของบุคคล และเราก็ไม่ต้อง
 การต่งทไม่เจริญตาเจริญใจเป็นทานองเดียวกับสิ่งทมอะไรตกแต่งใจกาย
 นอกเพื่อให้งามแต่มี คบงกาย ในใจไหว้ว กวาดกอบ เราชอบนกดชอบ
 เหนวรมยไปต่าง ๆ ตามนิสัยแตรจิตใจของบุคคลพอเบ็ดเผยให้หาย
 ตดบเห็นแจงเดี่ยวแตรคณมอกหมตรรต์ แมจะงามกงามไม่เท่ากบที่เรา
 นึกเห็นเอาใจ

จนจะถึงพระพุทบาท รถไฟเตกทชาวเจาหงมากหยด มคน
 ดงไปไหวเจาพอเซาตก ทมองเห็นศาตอยเซงเซาทางขวามือ เห็นเด็ก
 ทน่มชาวนบ้านป่าสองคน มาตเถดเทงเป็นทานองประ โคมขออรูซงแตรแคว
 ใครจะศรัทธาบชาเจาพอ ชาพอเจาเห็นผู้หญิงแตรพวกจัน ๕-๕ คนดงจาก
 รถไปบชาถึงศาต ที่ไม่ไปก็ดงจากรถแตรจตบเทียบบชาอยู่ข้างทาง เพื่อ
 ขอความค้มครองภยจากเจาพอ เขาเตาจาเมอกอนรถไฟผ่านมาดงทน
 ถ้าไม่หยดเคารพ ก็เถดอาเพทรถเดี่ยวเตนค่อไปไม่ได้ ศศาตเจาพอ
 เซาตกแตรสภาพของภุมประเทศทแตรดดอม ก็รู๊ศกครน คราม อยู่บาง
 เพราะมตภษณะเจยบเซยบक्रमเควออย่างไรชอบกถ เคยได้อ่านจาก
 ทนงส่อหรือโดยนจากทเขาเตาให้ฟังหรือจะอย่างไรก็จาไม่ไดจา เตมทน
 มแต่เจาแม่ เมื่อสมเตจพระนเรศจรมทาราชเสด็จผ่านมา มผู้กราบ
 ทดให้หยดปรทบเพื่อทรงตั้งกการบูชาเจาแม่ แต่ พระองค ครรต์จา เจา
 แมนนเป็นใครซงพระองคจะคองทรงบูชาแตรครรต์ศัพยอกจา “เป็นเมยชา

ไม่ได้หรือ” ครั้นแล้วก็เดินเตยค่อไปไม่ได้หยุดปรอทกับเพื่อทรงตั้งการระ
 ฆณณนมแมตงภพพมาตอยทพระพกตรของพระองค์เป็นเหตุให้ประจอร ถึง
 ตัดบแตวคตอมาไม่ช้าก็เดินจรจรคต แต่ว่าพระอัญญาของพระองค์มาตั้ง
 เป็นเจ้าพ่อเขาตกรวมกนกับเจ้าแม่ นเป็นเรือนยายชนิดของชาวบ้าน
 เพื่อเพิ่มพูนความนบถอแแต่ความเกรงกตจแก่ผู้ ทพามา จะโตมการจะ
 กรายไหว

ข้าพเจ้าไปถึงพระบาทและชนไปนมัสการแล้ว ก็เดินชมตามบริเวณ
 ดานพระบาทซึ่งเขาปลูกเป็น โรงไม้ไผ่เครื่องผูกขนชวคราว พนฟากมุง
 แฝกมุงคากอยู่เรียงรายเป็นคตาดชายของกนแแต่ของอื่น ๆ เห็นเป็นแถวกันไป
 แแต่จรมขของอะไรบ้างจำไม่ได้หมด รู้แต่ว่าคตอหนึ่งเป็นร้านขายผาตาง ๆ
 ของพนเมือง ถัดไปเป็นร้านขายคตอแแต่จรมขมรูปแปดก ๆ หดายอย่างตาง
 ชนิดคตอจจนเครื่องใช้ไม้ส้อยซึ่งเป็นของชาวชนบท แแต่ชาวตางเมืองนามา
 ขาย ข้าพเจ้าเป็นพระยานอยชมคตาดคตอทพรรณพามาพตนกวากอน
 อื่น ๆ เพราะเห็นของแปดกตางจากที่เคยเห็นเป็นปรกตในกรุง ทงคตอขาย
 กพตจามถ้าเนียงผตกจากที่เคยพง เห็นผู้หญิงถ้ามเจ้าของร้านตางคตอรู้ สัก
 ว่าถ้าไม่ใช้พวกนางเมยกตอจเป็นพวกนางใหม่แน่ ร้านอกคตอหนึ่งเป็น
 ชนิดแบกขคตอ เขาขายของบ่า มร่ากไม้ทอนไม้วางเรียงไว้เป็นคตอ ๆ
 รู้ ได้จาสั่งเหตงานคตงเป็นเครื่องยา เพราะเคยได้ยินได้พงมาจกคตอไปพระบาท
 เขามกชอเหมอดคตอ พระยามอเหตก ตกจัน เกาวตยเป็เรียงอะไรอื่น ๆ

ด่วนเป็นเครื่องยารักษา โรคทางพันธุกรรม เห็นที่จะขอไปจากบ้านแบกบดคนตนเอง
 เอง นกถึงดกทองดำขนมาได้อีกหลายตามร้านเหล่านอนจาจรเมฆชาย
 บางหรือไม่ว่าก็ไม่พบสัตว์คนใด เดินต่อไปอีกสักครู่ก็เปิดอู่ทานออกมา
 ว่า "นั่นแน่ ยูนเอง" ตกใจกรรมชระนคณขนาดเด็กมาก จึงมองไม่
 ใครพบ ทำไมไม่มีชายอยู่ด้วยคน เหมือนดังที่ในราชภัฏพระบาทว่า
 "มันส์บหวัดบเบยออกเรยราช" ราคาถูกด้วย หวดระเบยเทพ
 ถาคิดเทียบราคา ๑๐ เบยกับเท่ากับ ๑/๗ ของสังคังคิ คราวนี้ไม่พบแต่เด็ก
 หวดตามเทพนั้น ยังพบกระเซ้าสังคังคิ พันธุ์ คางบักครุฑ ขหวพระราม
 และดุกกตงกตางคัง ของเหล่านใครไปพระบาทมักขอหามาฝากเด็กผู้หญิง
 เต็มชายของ ตัวเด็กผู้ชายไม่สู้ชอบใจเพราะเอามาชนกันไม่ได้

หยุดพกกนชาวดกตางจวนทรานเซามชายเป็นกบขาวอย่างไทย ๆ มน
 พริกปลาดารอบดุกนางนูนคอง และปลาแห้งแดงไม่เป็นคัน เป็นของเขา
 เตรียมไว้ขายถวายพระ ทาษระนคังเจ้า "ก็ชอบ" ไม่น้อยอย่างอนก
 มจาพวงกถวยเคยจผลแดงหมผล เป็นอาหารจำพวกเคยจกบตเขาชายตาม
 บริเวณโรงบ่อนค่าง ๆ แต่ก่อนที่ในกรุง กินแต่ขออกเคยจใหม่ด้วยกำลัง
 คณตาคณใจ เจ้ากูเขาถูกเคยจ ๆ อยู่คตกับพระบาทนนแหดะ มนหมาย
 ใจมาคังแต่แรกเห็นจาจะตองตองชนคต เกิดมากครังนแหดะทจะไตชน
 เขาย้ายบ้นชนไปควยคณใจ ช่งเมอนกเคยจกบกับในบคณ ถ้าไม่จาเป็น
 เห็นจะไม่ชอบบ้นชนไปเป็นแน่ เวดามันเป็นเวดาบ้ายแต่เดร้อนเปรยง

ลึกรอนผาว ๆ อวบ ๆ ลงจากเขาแดงเต็มเคื่องอยู่ในตลาด เพราะมากับ
 เพื่อนรุ่นเคยจรมด้วยกนส์องคนเท่านั้นแต่เราทั้งสองกยงไม่เคยมา นึก
 สุกได้โอกาสเหมาะก็ชวนกันมาขายอย่างนมหะ มากแต่คว เดื่อผาดำหรับ
 ตำรองไฉมตคก ไม้ม จะนอนพักค้างแรมกตางคนกนท ไทหนัก ไม ไคคตกน
 ใจ แต่เดถานนกกยงไมกค เพราะกาดงคนเคนคอะไร ๆ ให้สละใจเดี่ย
 กอนแดงจจะคคเรองนอน นเบนเรองของกนทนมกาดงรนกระทง ถึงคราก
 จะมากมาทเตยว ไมมรรอโหษกชา เรองทจะนกวาพกทไทนนอนทไทน
 หรือดำยากอย่างไรเป็นไมเจ้าใจคย ขอแต่ให้ไคไปสำเรจประโยชนก
 แดงกน ขางหนาจจะเป็นอย่างไรกไมนุกเพราะคคแต่ไคทางเตยว ถ้า
 เป็นผู้ใหญ่กว่าจะไคได้ ค้องเตรยมกนเป็นกการใหญ่ จนกระทงครก
 ค่ำหมากกค้องเตรยมเอาไปคยเตรยมหนัก ๆ เขากเดยไมไคไป เพราะ
 คคแต่เดี่ยทางเตยว

ขอนำสังเกคในการไปพระบาทควาจนน กทเห็นประชานชาวจมน
 ไปนมัสการกนมาก ถึงกบสร้างโรงกนแฉะทพกสำหรบพวกสัปพรษ
 ของเขา คถานทไคซงเป็นททบถอ กามชางจมนรวมทบถอคยคถาน
 ทนกกตองมทสำหรบส่นคองแฉะมไปเซยมชเดี่ยทาย คตอดจนมเผ
 กระคานแฉะจุดปรทคตงปงบ่ง เพราะเหตุไรชาวจมนจมนมทบถอพระบาท
 กเพราะเขาเต่าแฉะถอจาดถานทนนเบนทลคของพระช่าปอกก ถาแปลกน
 ตามคองควาพระมูทรงแฉะทงสำมคอรคนทวข พระช่าปอกกนถอไปถง

เมืองจันทรา เคมอยุทเมืองจัน ภายหลังจะด้วยเหตุผลอย่างไรไม่ทราบ
 ทานเสด็จไปเสด็จจากเมืองจัน แดงแดนดำเภาเข้ามาเมืองไทย แดงมา
 สักคองทพระบาทนไมกตบไปพวกจันจงพากันมาไหว เมอยุทเมืองจัน
 ตามกาดงกตบญยาตรา ซามพาสามทะเลมาไหว เมอกตบไปยงเฮา
 นาทบอพรานดางเนอบรรจจวดคตคตวไปดวย ว่าเป็นนาศักคตคตทชแกตาร
 พตรโรค คตคจันซารระดางบาปแะคความอปรยจญโร เป็นทานอง
 เตยจกบชาวฮันคทอยู่ห่างไกลแม่น้ำคงคา มาเอาน้ำในแม่น้ำนั้นไป ฉะนิน
 ดวยเหคนในบริเวณพระบาท ไม่ว่าสถานใดซึ่งชอบมาพากด พวกจัน
 ก็ไปตั้งเป็นสถานทบูชาชนไว้ สำหรับสัปบรชชาวจันไปกราบไหว้สัปบรช
 ไทยก็ไปกราบไหว้ดวย เพราะเป็นความเชอลอชระนคตมาคระเภาเตยจกน
 จงเขากนโคตสนทตนม เกิดเป็นผลประ โยชนรายใดแะคความครกครนแก
 พระบาทชนอกมากมาย รดมบุญรดมคความเชอลอเขากนโคตงจันแะ
 ไทยเป็นอย่างพนองกนถกแะง
 ฉะนินนคชนมาโคตจามาพระบาทคองเทยวถา เพราะเขาจาดนุกนค
 ซามพราคพระบาทพรรณนาคความงมของถาแะงเรองไปเทยวถา นคเทน
 ทเตยวถาคงงามหยดขอยเหมือนนคถคร ในถาของชาดระนชงทพระบาทก
 ม เพราะ “คตาดแะงจางตงคางคอง เป็นเมฆม่วงมรกคทบทมแะง”
 อย่างนคโคตไปเทนคจจรงจะเป็นชวญคตาทานอยไม นคชอถาพพานจกร

ถ้าคนไหนได้ ^{๕๐ ๕๒} นี้จะไปทางไหนหนอ ^{๕๑ ๕๓} ตามคนที่เขาเดินผ่านมาก
 แล้วคน ^{๕๔} ตามแถวเขาบอกว่าอยู่ไหนไกลมาก ^{๕๕} คงไปแต่เขาจะ ^{๕๖} ได้
 คกดงเขื่อนไม่ได้เห็นตา ^{๕๗} ไม่ได้ ^{๕๘} “เที่ยงชมห้องปดองหินเป็นภ้อย ^{๕๙} ม
^{๖๐} นายอวยหยาดหยดตึงเม็ดฝน” ^{๖๑} มาพระบาททงทไม่ได้เที่ยงถารูตักน้ำอายุ
 มาก ^{๖๒} ไม่กล้าบอกให้ใครรู้ ^{๖๓} เพิ่งมาขยายให้ฟังคราวเอง ^{๖๔} ความ
 จรุงเจ้าตาประทนต์ระบ่อพรานต่างเนื้อ ^{๖๕} ซึ่งในรัชพระบาททกดาวดงก
 อยู่ไกล ๆ หากไม่ได้บอกชอถามเขา ^{๖๖} เขาก็ใจดำไม่บอกให้รู้ ^{๖๗} ตกเวลา
 เย็นแฉะไปกินข้าวที่ร้านหมง ^{๖๘} นกตงเรื่องนอนขึ้นมาได้ ^{๖๙} จึงปรารภเรื่อง
 ทาทพักเป็นโรงแรมอยู่ไนตัว ^{๗๐} เขาพาเข้าไปตงหลังร้าน ^{๗๑} ไม่นาน ^{๗๒} มัน
 ยังกว่าโรงแรมตางแห่งตามหัวเมืองเสียด ^{๗๓} หองนา ^{๗๔} หองตงมอยทไทน
 กไม่รูแต่ละกไม่ได้นกกตงควยพน ^{๗๕} โรงแรมเป็นฟากหลังคาเตย ๆ ^{๗๖} ยืนเกือบไม้
 พนทว ^{๗๗} ย้ำเขาไปตงกรอบ ๆ ^{๗๘} แกรบ ๆ ^{๗๙} ไม่สบายเตย ^{๘๐} เจ้าของทจจะรูว่า
 เราชองเกยจบอความทพทพิเศษเป็นเรือนไม้ตองสน ^{๘๑} ขยทวงทายพทต ^{๘๒} สบาย
 ต ^{๘๓} เขาเป็นก ^{๘๔} ตงไปตงกใจ ^{๘๕} ทพอใจเพียงแต่มีคนตงกว่าเจ้าไฮเตตปฟาก
 ตกว่าคนเพียงเทาม ^{๘๖}

คนพนเป็นพนเพญเตอม ^{๘๗} ๓ บริเวณตางพระบาททคนเดินชวก ^{๘๘} ใจทเยอ
 เทรกนพตทพตาง ^{๘๙} ทไทนมเทศันมหมอลา ^{๙๐} ทนทคนมกกันเป็นกตม ๆ
 เสียงระมงเสียงบีพาทยประ ^{๙๑} โคมกน ^{๙๒} เซงแซ ^{๙๓} รูตักกวกรกครน ^{๙๔} สนกกตตาทาน
 อานนรัชพระบาททตอมน ^{๙๕} ทานจะนทเห็นภาพพระบาท ^{๙๖} ตมยมน ^{๙๗} ใด ^{๙๘} เห็น

เป็นอย่างอุดมคติของกตเพียง

ขอให้ข้าพเจ้านำขอความในนราศตอน

นมากตาวใจด้วย ดงน

“ประจบจนตรัยนเย็บพยับ

ไม่ได้ศัพทเชิงแซ่ด้วยแควตงซ์

บระนาดฆ้องกตของประ โคมดง

ระฆงหงหงหงางเตียงครางกริม

“มโหรีบี่ในนจับใจแจ้ว

จเวกแวงกตอง โยนคร โพนกระหิม

ทุกททยตปปรชกพุดพม

รูกษาคมครอบแ่งพระจันทร

“เส่นาระเตียงเทศนาปุจณาทม

โนตนามเตียงตันทนเนนตงขร

เป็นจนบรรณรตจจจ

พระจันทรทรงกตจจจ

“ไฟตะเกียงเรียงรอบพระมณฑป
 กระจ่างจับจันทร์แจ่มแอร่มมา
 ดอกไม้พุ่มจตุรงามอร่ามตา
 จับศตาดั่งเตอมเป็นหลายตาย

“พระจันทร์ส่องทองยอคมณฑปปลุก
 ในหน้ามุกเงางามอร่ามฉาย
 นกบินกรวดพรอดปราดประกายพราย
 พดกระเจายช่อช่วงตงดวงเดือน

“ดอกไม้รองบ้องบับัดหน้า
 ในแห่หงส์ดำใครไม่มีเสมือเหมือน
 แดคนเดินพดวนออกพันเพื่อน
 จมจันทร์เคดอนรดคดอชดบเมฆา

“ตั้งดั่งเคียงคนดั่งระฆังเงย
 เยนยระยับยามนอนรมเนนมา
 เมื่อยามแค้นแค้นทเรศเวทนา
 ค้างไต้ยาอยู่กต่างมเคางพราว”

ข้าพเจ้ากับเพื่อนเที่ยวจวนดึกเตยต้องยาม ก็พากันไปนอนยงทอง

เขาจัดเตรียมไว้ให้ทวงทายพุกต เห็นมดเคี้ยวเดินเดี่ยวหมอนดองใบ และ

โคมเขวนจุดไฟบริบทหรือยจากเพดาน อย่างอื่นไม่มี อ้อ มีหน้าพาน

รองใต้หน้าโต๊ะ โถ บัน ปาก ต่างหน้า ถึง เวลาเขานอนมีตประคุดหน้าคาง

ไม่เขาดันท์ เพราะมดกษณะเขาเขาคชราภาพ แดกคองนอนกนอย่าง

หนามประสาธยาก มังกโมม ถ้าเป็นเดี่ยวจนเห็นจะเดือตรอนกตด้วยมด—

เรีย ซึ่งเขาวารายไม่แพกขทอน ๆ แดกไม่มยงเพราะดมแรงแฉะไม่ใช่

หน้าฝน ตรายขงเห็นจะจาคัดหมด คนนอนไม่หลับ หน้าจเย็น

เห็ดออก หน้าจในเคื่อน ๓ อย่างนี้ ชาวบ้านเรียกว่าหน้าจดอกไม้

เพราะเป็นเงาที่ดอกไคร้รัก ดอกสารภี ดอกพะยอม แดะดอกอะไ

ค้ออะไร้ออกหลายชนิดกาดงบ้านสระพรังหอมสนใจ ได้ยินเสียงหึ่งๆมาจาก

บริเวณถนนพระบาทจักรใหญ่ แดวกเงยบเซียบเป็นนอนย้าจริง ๆ จวน

รุ่งราง ๆ นาค้างคก ได้ยินเสียงพมพมดงมาแว้ว ๆ พอสว่างน้อยชะงัก

หน้าออกไปต เห็นพระชดงคตงกตดเต็มไปหมด คงมหลวยด้บองค์

เห็นกตค้มกตตาง สายหนอยมส์ปประสังกาพากนมาทาบญคกบาคร เป็น

แถงนำตนักข้าพเจ้ากับเพื่อนกนชาวเขาตอ ก็อาดาพระบาทชนรดไฟกตบ

กรงเทพ ฯ ครงนหน้าพเจายงไม้มเมยแมแต่ศรกกไม้ม เพราะนระน

จิงไม่ได้เรวรดรบมาห่าสมร เหมือนตงในนร่าศกตาง เป็นแต่กตบ

มาคามชรรมตาเท่านน อ้อ ระดกขนมมาได้วาเมือฮาไป รวมเดินทาง

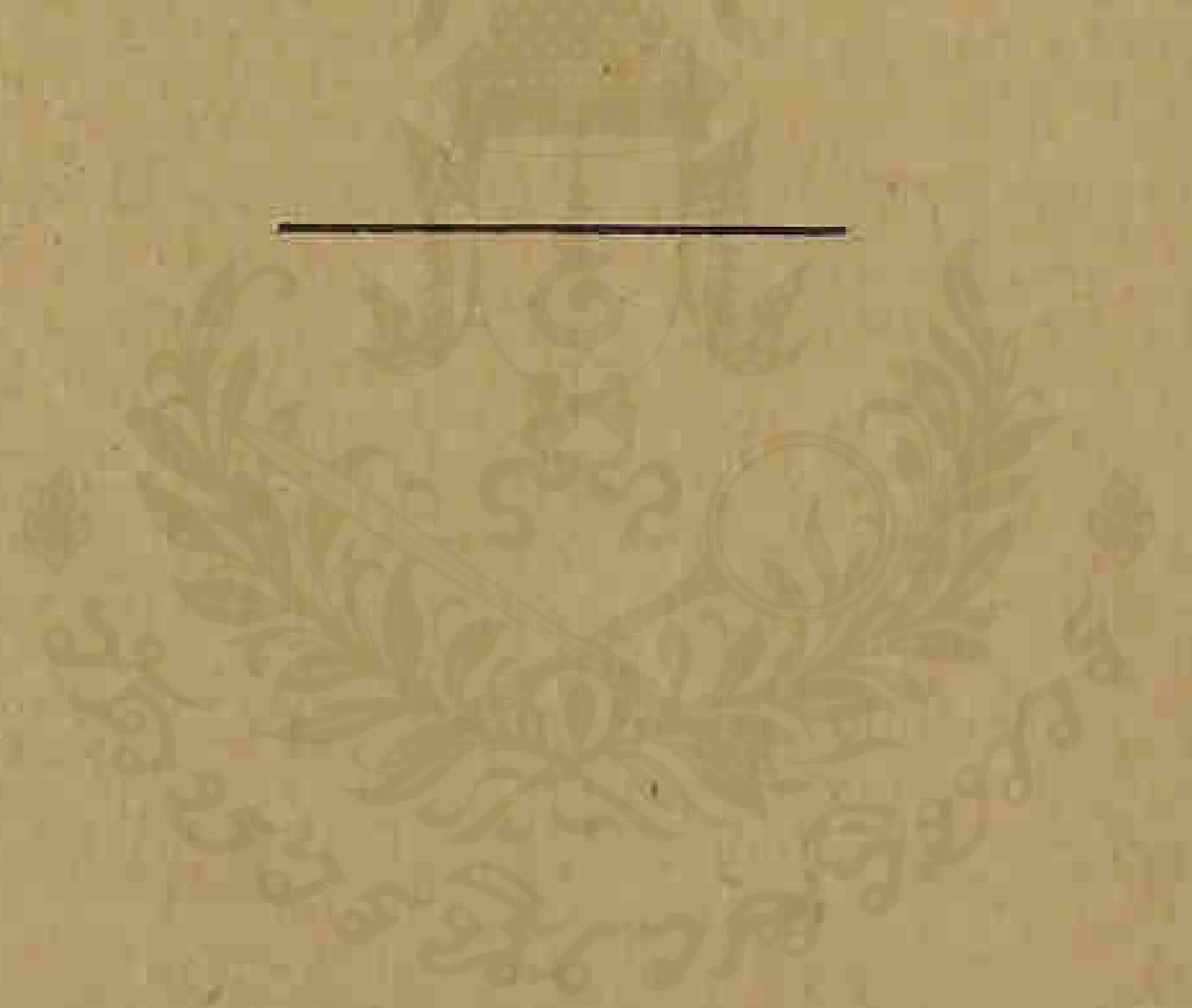
รถไฟคนเดียวกนกกับผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งมากับผู้ใหญ่ ข้าพเจ้าตอบซ้ำเตือน
ดูเขาบ่อย ๆ เพราะต้องใจ แต่ในรูปผู้หญิงคนนั้นจึงคิดว่าข้าพเจ้ามา
กระทั่งลงบนคนนำพ่วง ถานเขาขงนชวคคยถงบวณกเห็นจจะเป็นยายแก่พัน
หกหมื่นเหียวไม้มใครเหตุยงแตกเหมอนแตกอนเป็นแน่ เหตุตงนพระทาน
จึงพราส่อนว่าอย่าไปยคมนวามนแนมนเที่ยงไม่ว่า อะไรหมคทเป็นของ โถก
แต่กจจะมารูดี กคว โดยยงนคตามชวรมคากเมอแก่เมอคความสัดชน รนรมย
ในชีวิตเขาบางจางลงไปแต่

๓๕ บัดจวงแล้ว ไปพระบาทครั้งที่ ๒ คราวนี้ไปรถยนต์ ถึงพระ
บาทได้รวดเดียวเร็วทันใจ ต่อจากนั้นก็ไปอีกหลายครั้ง แต่ความสัดนุก
คนตาคนใจ ในครั้งหลัง ๆ ผิดกจวเมอไปครั้งแรก แมจจะเงนพระยะเวตา
ตวงมาแฉวนาน พอรถยนต์เดี่ยวหวัถนนทจะเข้าไปยังตามพระบาท ก็
เห็นมณฑปแฉอรำมาแต่ไกล ผิดกจวเมอไปคราวแรก ซึ่งนั่งรถไฟ
ไกลเขามากเห็นแต่เพียงยอดมณฑปเป็นแสงเปลวแฉว ๆ ออกมาตาม
ช่องหมู่ไม้ เห็นบ้างไม่เห็นบ้าง คิดคถายให้เห็นได้มากจนทุกทเป็น
ลำดับ จึงทำให้เกิดคความกระหายเรวใจอยากได้เห็นคจวจริง เกิดคความ
พศองเรงเรวแฉคคนคคใจ ยงกจวาทได้เห็นมาแต่ไกลได้ทททงหมดเมอ
ไปครั้งหลัง ถึงบริเวณพระบาทแลดู สังกคเคยเห็นคใจเมอครั้งแรก
หายหน้าไปหมด แทนทจะได้เห็นรำนรองมจจวแฉก ตามสคภาพทเหมาะ
กับชวรมชาคคองบวาเขา กถายเป็นเห็นห้องแฉวไม่มุงสังกะสี รู้สคจวเท่า

กับไปเที่ยวหัวเมืองไกล ไม่ใช่มาเที่ยวป่า ฐานะของอย่างยาก
 หายหน้าไปมาก กลายเป็นร้านขายของต่างประเทศ ตั้งทยวจ้อหา
 ได้ในกรุงมัตมไป ถัดไปโน้นมีตึกแบบสมัยใหม่ว่าเป็นโรงตั้งกระแฉไฟ
 ฟ้า ถ้าจะเปรียบบกเหมือนคนแดงตัวดำกลคนเดียวซึ่งมาอยู่นอยู่ในหมู่พวก
 ชาวบ้าน ถนนหนทางที่คับ ๆ ก็กลายเป็นถนนรถยนต์เดินได้ถึงบริเวณ
 ดานพระบาทที่เดียว เจริญรวดเร็วผิดกว่าแต่ก่อนมาก แต่จะทำลาย
 ความรู้สึกนึกเห็นเรื่องสภาพของป่าเขาเสียเกือบสิ้น

ชาวเจ้านกถึงชาวเกษมชาวทองแดง ที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศ์ทรงจรณา
 ใจอย่างนารมรมย ผิดกับชาวทองแดงที่ชาวเจ้าไปเห็นมา นกถึงสภาพ
 ของพระบาทในหนังสือฉบับใดจากคำฉันท รู้สึกเห็นความสนุกของคน
 แต่ก่อนได้เป็นอย่างดี เป็นเช่นตนเอง คนแต่ก่อนเมื่อว่างงานว่างการ
 ว่าง ตามโอกาสก็เป็นพยายามไปไหว้พระบาทให้เงินได้ เพราะ
 กว่าจะได้ไปก็ต้องเตรียมถารกนหลายวัน เหตุด้วยไปยากลำบาก
 แดงกนเงตา จึงเป็นเครื่องกระตุ้นใจให้เขกบานเมื่อไปถึง นอก
 จากได้บุญแรง แดง ยังได้เที่ยวได้ดูสิ่งทีในกรุงในเมืองไม่
 ม ตามเหมือนคนแดงในกรุงมัตมว่า กลังไม่อดล่าหมาให้ลำบาก
 เว้นแต่จะไปเพื่อสนุกนอกอย่างหนึ่งกจใจ ตั้งทงหลายมมา แดงก

ต้องผู้ นพฺนไป จะยอนกตบไปให้เหมือนกบเกาะยอนไม่ได้ มกแตกา
 รุดหนากนเวอย เมอตวงแควกเบนเคา จะเกามากเกานอยกแควแต
 เวตา ฏารุจกรกษาแตะแกใจให้ประธานเขาบกเวตาเหมือนกระแต้นาท
 โหดเวอยไป ก็เป็นการลับตอกไม่ขาดสายแตะไม่ตาย มแต่คความ
 เจริญกตคตายแตะทรงความมบคตคกตกษณะเป็นเอกเทศของตนเองไว้ให้
 ยนยาวฉะนแต



เรื่องเล่นลำดน้ำวันสงกรานต์

ภาพเจ้านกน้อยหงษ์ ขนไปในวันสงกรานต์ ส้มยี่เม็ดดวงมาแดงได้ ๕๐
ปีกว่าจากใจได้เป็นคู่เป็นครว้า ครึ่งกระโถน เมือเขาฤดูร้อนวันสงกรานต์
ชาวบ้านทิวใจบุญจืดหม้อคะนนหรือ โองมังกว บรพจนาเขนหรืออย่างตกภา
ยาอูทย ด้งโอบนรานนาทหนาบานเพือพระหายน่าจะได้ตักแด้คิมกน ททา
อย่างนกเหมาแะกั่ภาพของทองถนส้มยี่นน เพราะครึ่ง โน่นเมือยังไม้ม
นาปรปะป้า รานชายเครื่องคิมแด้รานกาแพ ชงมอยุดกคนทาทกทก
ระแหงทกถนนชาพเจ้านกไม้ออกงาม ถ้าจะมีบางกั่แต่ไนทชมนนชนแถว
โรงบ่อนเบย แดะคังมีไม้มากราน ถามชายอยู่มากรานกชายไม้ได้ ไม้ม
ใครช้อ ด้วยไม้เคยกัน ทงเงนทองทจระชอก ไม้มากหรือทางายเหมอน
ทกถนน ส้มยี่โน่นถ้าไปไหนดมาไหนดในระยทางไกล เวตาถดวงันแด้
รอนจค กิด้อาศยนำเขา ไล่หม้อตงใจ ให้เป็นทานเป็นเครื่องคิมกนแด้ความ
ระหาย กนคเยนคเหมอนกน เพราะความรอนเป็นเครื่องชวยไหนดไม้ม
เยนคมากนอย ไหรุ สักความคความเยนยงชน ถาเป็นส้มยี่ นกคองเขนนาแด้

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

แต่สมยพนาแวงแมมเตวแตกยงไมแพรหตาย ไตทราบจาเมอยงไมมโรง
 ทานาแวง ผรงทเคยกพนาแวงตองสงนาแวงบรทกมากบเรอกาปไฟจาก
 เมืองใหม่หรือสังคไปร์ เมื่อมาทแรกๆราชฐวยงไมเคยเห็นตระกมมากคท
 ไมเชอวาจะบพนาใหเบควดไค ถึงกบตองเออนาแวง ไส้ถาดไปคังให
 ราชฐวคูกใหม่จเซยมหรือหอพพทกณท์ในพระบรมมหาราชวง์ ดางคนไม
 เน้ใจคองขอเอามอตะคุด ตระขอนาแวงกอนเตกๆทเจาหนาทแจกนาเอาไป
 อวดคบทางบาน แต่เอาไปไมถึงไหนเจากอนนาแวงกิดระดาหยายไปหมด
 คอมาเมอมโรงนาแวงแตว คองยทในตรอกขางททาการ ไทรศัพทกตาง
 เตยพนาแวงชงแตเตมราคาแพง มผูกนมนโตกแตผูดคนมงม คอมากม
 ราคาพอกคนด้ามญจะชอกนไค จึงเกิดมรานจนชายนาหวนถอยกอนนา
 แวง ชายแกวดระอูหรือเทาภบส์ตางคคองเตยจน กนเขาไปเมอถูกกอน
 นาแวงกรู สักเยน ถ้าไมถูกนาแวงกไมเยนกายหงงไซวชเออนาราคตงไป
 บพกอนนาแวงกรอกเทไปมาหตายๆคอง แตงเตมตงในถวยนาหวน กม
 คความเยนคกตางจชเตม แตงชกรอกนาเทไปเทมาบพกอนนาแวงอยางน มพธา
 เตยเวตา จึงเกิดคนเจาบัญญาไซกบได้นาแวงใหเป็นฝอย คองทเห็นกนอย
 เวตาน

ในอนสังกรานคตางบานทมอจนจกน คองโองตูกแมงตกนาคทไวให
 กนเปตาเป็นพเศษ ดางแห่งกมตอดชองนาคทควย สมยนจนคองไวไทกน
 เปตา พรบเตยวคกนเกดยง แต่สมยโนนคองไวก็ไมใครมีใครแต เพราะ

เป็นของถูก ๆ เคยกินกันบ่อย ๆ คนจึงไม่สู้ชอบกินจะมกนักนักแต่พวกเด็ก
 เสีย โดยมากคงทงใจคงครึ่งค่อนวันจึงจะหมด ดูเหมือนแมตงจนหมกไม่ม
 อดมกเพียงควหนงสองตัวไม่มมากถง รอมหิงเหมือนเดยวณ และไม่มีใคร
 เอาใจใ้รู้ สักกตวจามนรายกาจอย่างไร สัจจนากนนาไซของชาวบาน ก
 ตักจากบ่อจากคตองเอามาใ้คุ่มใ้ โองแะแวงส่ารสมแฉวกใ้ไซใ้ได้ ไม่
 เห็นใครจกกตวเชอโรค เพราะความไม่รู้ทำให้สบายใจแะไม่กตจ ท
 สบายใจไม่กตจเพราะไม่ใคร่ปรากฐม โรครายถงรบาด คนม่นอยความ
 สักปรกมพอยตามสัจจน แะอาจกินเชอโรคเข้าไปทิตระน้อยไม่ถงคาย ก
 เกิดความตานทานจนใ้ในคจ คอนาน ๆ จึงจะเกิดเป็นโรครบาดจนสักครง
 หนิงแะก็ไม่เข้าใจวามนมาจากกนนาซงมีเชอโรค เมื่อไม่รู้แะหาเหตุไม่ใ้ได้
 ว่าเกิดโรครบาดจนเพราะเหตุไร ก็เป็นธรรมตาของคนเราตองหาเอาจาก
 สัจจนตาเอียงเชออยแฉง คือซัดใ้แกแฬหาความนเป็นตจกาจ จะเอาคน
 ไปไซใ้ในเมืองฝ ทหนาบานซาพเจ้าเป็นคตอง มกนมาจอตเวออย แฉง
 คนในเรอคนหนงเป็นโรคถงรบาดคาย ซาพเจ้าเป็นคตองเวตาพานกถงอาบ
 นาคาถายแฉงในคตองนนอย่างสบายใจไม่ใ้ใคร่ตั้งคตจสัจจนคตจเพียง แฉง
 ไม่มีใครห้ามปราม เพราะไม่รู้ จึงไม่กตจแะไม่มีใครห้าม กตจไป
 ระวังแะกตจพห้ามากถงว ถงกตจไม่กตจออกนอกเชลบ้าน ทแฉง
 ถูกเขาหลอกไม่ใ้ไปเที่ยวซกชน ใ้เต็มท เมื่อพกถงความถงในบคนก
 ใ้รู้ สักแฉงชอบกตจแฉงใจว่าทำไมจึงรอตมาได้ คอบใ้ได้เมอเอาบอย่างอน

ไม่ได้แสดง ว่าเคราะห์ของตมคมอยู่ ผศคมนเป็นผลเทวดา ไม่ใช่ฟ้าหรือผ
รายทกตางมาขวางคน เพราะพหามนไมคมครของใคร แต่ถามโอกาสก็ไม่
ไวหน้าให้แก่ใคร นอกจากมันจะกตวแทนน

เวลาบายแดดตกจนสังกรานศ เห็นเขาเดินสำตนาารตกัน หรือไมก
เดินปลามอมหนากนอย่างสันกต่นาน เป็นการเดินต่นกระหวางพอกหนุ่ม ๆ
ต่าว ๆ ตตอดจนคนแก่เมร้างและต่าวทนทก ตางคน ทยงต่นกอยกเขาารวม
เดินต่นกตวย เขาเดินต่นกในหมผ ทรจกกันไมเกยวไปตงผู้อนทไมรุกก
และเดินตวยความยนิตังมกใจ การเดินสำตนาและเดินมอมหนากน เขา
มกเรมเดินเมือตรงนาพระแดง ตงโตเตาพรรณนาใจในอนวาทวยตรงนา
รตนาจนตงกรานคินนแล้ว การเดินต่นกของหนุ่มต่าวพกชาวบ้านตตอด
จนชาวชนบทในต่มยก่อน เป็นเรื่องเดินต่นกนานทบทน ไม่มต่นกกันพว้า
เพรื่องรูตงจาออกกรตและต่นกจรง เป็นความต่นกอยางงาย ๆ เพราะ
ฉะนจะเอาความต่นกของต่มย นทเจริญแล้ว เขาไปเป็นมากรฐานปรับ
เทียบกันไม่ได้ เกิดมากตของมต่นกบางเป็นควงครว และความต่นกจะเกิด
มชนโตอยางแท้จริง กตองมาจากทางานเป็นบัจจย เพราะทางานคราเครง
มานานกตของมเวตาพกผอนเดินต่นกบาง ทาต่งงานอยางเดียว หรือเดิน
ต่นกอยางเดียวไม่ได้ จะต้อครอนหากความต่งไมพบ เพราะฉะนจะตงก
เตยง หรือกตวความต่งเตยงทเตยงหากจรงไม่ ถ้าห้ามไม่ให้ต็กต่งหนุ่ม
ต่าวมเวตาเดินต่นกบางเป็นควงครว กทมตความเจริญงอกงามในชวต

ของพวกเหตานั้น และความตื้นกักต้องเป็นไปตามสมัย ตามวัย และตาม
สภาพของท้องถิ่นแต่ละสังคม ให้เด่นตื้นกักด้วยกันหรือไม่ตื้นกักด้วยกัน ให้
เหมือนกันหมดคนไม่ตื้นกักเท่านั้น จะให้เด็กตื้นกักเหมือนผู้ใหญ่ ให้ชาว
ชนบทตื้นกักเหมือนชาวกรุงสาวเมือง มันจะตื้นกักได้อย่างไร เพราะระดับ
วัฒนธรรมไม่เท่ากันแต่ทำให้เท่ากันไม่ได้

นึกสงสัยเพราะจำไม่ได้แน่ว่า ผู้หญิงชาวบ้านแต่ก่อนตาเป็นสาวเต็ม
ศอกหมัดมา จะสวมเสื้อแค่เป็นสาวรุ่น เป็นเสื้อยาวปกคอกลมคอพอง
มาดัย และคอตั้ง เมื่อเดินปลามอมหน้ากัน ผ้าไหมจะไม่หลุดบ้างหรือ
พอดยายแก่คนหนึ่งซึ่งข้าพเจ้ารู้จัก เพราะเคยอยู่บ้านข้าพเจ้ามาแต่สาว
มาหาข้าพเจ้าจึงสอบถามแกลงเรื่องน ด้วยข้าพเจ้าใจโตวาแก่คนหนึ่งเคย
เป็นตจกรเมอกรยงสาวอยู่แก่ชอบเลี้ยงคงวางหน้าเฉยว่า “มันหลุดก
ข้างมน กัดอะไร” ข้าพเจ้าแย้งว่า “ไม่ใช่เช่นนั้น คอถาวรวิภาธาเบม
สาวทงแท้ ซ่างของมนไต่หรือ” แกหัวเราะเป็นอย่างไต่ตื้นกักจวง
“อ้อ (ตักเลี้ยงแต่เบาหน้อย) ถักถวงอย่างหนักสรวมเสื้อเลี้ยงช้ แต่
สรวมเสื้อนะไม่รัดกุม ตื้นกักอกโหน้ไม่โตมันจะหลุดไม่ไต่ง่าย หรือถ่า
ไม่แนใจคาดตะแบงมานเป็นประกนทบเสยอกท กไม้คองกถว” ทไม้คอง
กถวคือไม้กถวคนมือไวไม่มววัฒนธรรม แถวแกมจ่า “กิงผานุงกเหมือน
กนุงเห็นบชายพกไขวคือโก่เสยก็ไม่หลุด” นุงผาไขวคือโก่คองจกชชายพก

ข้างหนึ่งไขว้ออกข้างหนึ่งให้รอบแล้วเห็นบ นึ่งอย่างนี้ไม้ของคาดเข็มขัดก็ได้
สมัยก่อนผู้หญิงชาวบ้านจะไปหาเข็มขัดทใหม่เอามาคาด

การเดินเล่นมอมหมากนวดด้วยดินหมอมกแบ่งเป็นชายหนุ่มพวกหนึ่ง
หญิงสาวพวกหนึ่ง ในจำพวกหนึ่งหนุ่มผู้หญิงทงตเขาอยู่ ในพวกแก่นแก้วอยู่
หลายคน พวกหนุ่มออกหนาเพื่อน พวกผู้ชายจะไรกลดรูปตามมอมหมาก
อย่างไรไม่กลัวทงนหม ข้าพเจ้าจำได้ว่าผู้ ทเป็นหัวใจกฝ่ายหญิงแกชอเขยว
แต่เราเด็ก ๆ เรียกแกว้าชายเขยว ทง ๆ ทแกยงไม่แกเดยงนแกคกงตายไป
นานแล้ว ข้าพเจ้าจึงออกหาญพานชอแกได้เมื่อข้าพเจ้าเอยถงชายเขยว
ยายแกคนทข้าพเจ้ากตางมาข้างตนกหัวเราเซ เห็นจะนกกถงความทง แดง
ถามข้าพเจ้าว่า "นยงจาใดหรือ" เจดตตามมอมหมากน ถาชายหนุ่ม
คนใดเคราะห์ร้ายถูกพวกผู้หญิงรวมปลาดจับตัวไปได้ ถ้าเป็นชายหนุ่มทง
แกทกไม้คองสังสัยว่า ยายเขยวจะไม่เป็นคนทวเรยวทวแรงในการจับเดย
อย่างปยุปยุย จับใดเดยกมตตัวไว้ รุมกนหมอมหมากเดยสังใจ แดงจิงจะ
ปลัดอยตัวไปข้าพเจ้า ชกหญิงสาวชาวชนบท คนทงเมือตวงมา ไม้กวนนเอง
ถงการเดินปลตามมอมหมากน ในถนชนบท กเดาให้พงเหมือนกบทข้าพเจ้า
พรรณนามาแต่กตางเพิ่มเติมว่าไม่ใช้แต่จับเอามาหมอมหมากเดย ๆ ยงคกเดือ
ทใส่ให้ชาตรุงรังไปหมดคองย ถามว่าทำอย่างนเขาจะไม่โกรรหรือ คอบ
ว่าเขาไม่โกรรกน ถงชายบ้านอนพตเขามากไม้เว้น เพราะอยาก สังเออะ
เข้ามาเอง โกรธไม้ได้ ครากนถาฝ่ายชายจับฝ่ายหญิงได้ ผู้หญิงจะถูก

มอมหนาดะรถกมดตามตมอไวไม่โทหน จนกว่าจะยอมบ้อยควไปทตง
 ซาพเจาถามวาเตนงนกกตงอย่างนทเตยวหรือ ไตรบคอบวาอย่างน เขาไม่
 ถอกน ไตรงนกกนเตมทกบตครกแทนน ซาพเจาทราบวาตางแห่งเตนงนกก
 ปลากนทรนแรงยงกวานกม เรองกเพราะไมถอกน "ตงทงหลายไมมตมชอ
 นอกจากจระนกกนไปเอง" เมื่อไมถอกนมกไมมเรองกนถมยเกาเทहन
 สมยใหม่เตนรา กบชกวาตไมไคให้เตยงใจ กเตนปลตามอมหนากนของ
 พวกราวบ้านชาวชนบท นนกกไมเห็นวาจะมดแปลกนกกบเตนราทครกใหม่
 นอกจากจระนอย่างงาย ๆ หรือประณเตชนตามสมยเตชนของตงคมเทา
 นน ทแทนนกกมาตระเกาเตยวกน คอการเตนงนกกของตงคม อนเบนคความ
 จาเบนแกชวต ทคองการปลออยคความวตักตางประการให้ออกมา มอระน
 ตางคนอจกตมหนากไค ถ้าไมใหม่ตางระบายออกเตยบ่าง ให้อ
 เหมารพอคจวแก่ประเพณนยม การเตนงนกกนตงกรานคออย่างน คิดวา
 เบนจ พวกเตยวกบเตนงนกกทตอกกนของฝรั่งนวัน April Fool's Day
 เตรงานไคตลัดนาเตงของชาวอนเตยคอนเทนอ เบนเรองคตมาเตคก
 ตาบรพ คอเทศกาดรนเรองอย่างหวทกนชวตแห่งฤควตงนคคของคนโบราณ
 ชงกตาวไวในวจาจรนเรองศรชและตงกรานค (คอน ๘) ตงนหนงเตว
 เตนปลตามอมหนากน พวกเตก ๆ ไมมโอกาสจะเข้ามตม ไรงกบเขา
 ไค ชนเตนเขาพวกควยกเตยเปรยบเขาถกเขามอมชางเตยวเพราะเบนเตก
 และไมสนุกควยกนทงตองฉายควยกนคชนคควยกน กิงจะตอบไปมอมหน้า

เขาก็ไม่สู้สำเร็จ อาจถูกเขากลกลองเอาเพราะเขาไม่สู้หนักด้วย จึงได้แต่
 คอยดักสำตนาพวกผู้หญิงที่เขาผ่านมา รุกหรือไม่รุกก็ไม่เข้าใจด้วยพบ
 เขาได้โอกาสเป็นสำตนครบนั้น เตือกสำตแต่ทสำว ๆ ถ้าเป็นชายแก่ก็ไม่สำต
 เพราะปากแก่ร้ายนักแต่ไปสำตแก่ทำไม ทั้งงมโอกาสสำตได้มาก คือ
 ปากขพรังหรือทางแยกซึ่งคนเขาหลบ จากตุลครในงานก่อพระเจดีย์ทรายที่
 วัดจระตของมานมา พวกเด็ก ๆ ไปออกนอยุททางแยกมากคนด้วยกน พอเห็น
 เตินมาเป็นแถว แต่ไกลก็บอกกันให้เตรียมตัว “มาแล้ว ระวังดักสำตให้
 ดี” นเป็นพวกพวกเด็กม่นบอกรัน คนที่จะมานมากก็จะถูกสำตนา แต่
 จะหลบหนีไปเสียทางอื่นก็ไม่มี เพราะมันคอยดักอยู่ปากแพรังทาง จึง
 คอยขอบใหม่สำต ต่างที่คนผ่านมาคนเดียวมทาทางชอบมาพากด เจ้า
 พวกเด็กก็ครวครวามไม่กล้าสำตกม รุกตตดาวว้าก็อกมการจะเหมอนกนถา
 เห็นว่าทำไมดี ถ้าเป็นเวดาดครเด็ก คนเขาหลบมามาก ๆ ก็เตือกสำตแต่
 ทสำว ๆ แต่งตัวด้วย ๆ คือแต่งเกือบเหมอนงวมเสื่อรากรแบบ “เตกอดเต”
 ในปัจจุบันนี้ สำตก็ไม่สำตเปดายงมสำอย่างผิดวฒนธรรมคือสำบ้ำให้ด้วย
 พอสำตใครมกสำ คอนนี้อาจไม่ไหเกิดได้งายสำตถึงเบียงกก็ไม่ว่าเพราะจะ
 กดบบานอยุ่แถว แต่มสำด้วยเหตุอด ถ้าเห็นมมมากคนถึงไม่ยอกอด
 โมไหกจากของอด ไม่ยอกไปค้อตอต่อเถียงกับเจ้าพวกเด็กเกเรเหต่านน
 เพราะเมื่อเขาพวกกนเกเรกันแกวไม่ไรเด้น ส่วนพวกที่ไม่ไรถูกลสำตมก
 เป็นคนแก่ ๆ เฒ่า ๆ ถ้าเป็นผู้ชาย พวกเด็ก ๆ ก็ดูเหมอนกนว่าจะสำตหรือ

ไมตรี ถ้าเห็นไม่ชอบมาพากลหรือมีคนนอนจะสำดใดดีกว่าไม่สำด แต่อย่า
 นกจากรอดพ้นสำดไปได้ ถึงไม่ถูกเด็กผู้ชายสำด ถ้าเป็นชายหนุ่มก็อาจถูก
 เด็กผู้หญิงหรือผู้หญิงสาวสำดให้ก็ได้ นกทงคิดว่าไม่มีใครสำดทใหม่ได้
 เดินไปพอเผดออกจอก ทนทนทนโดนตนเองอาจมีเด็กหญิงหรือแม่สาว ๆ ล้อขมขาน
 แปรปราดออกมาจากททาบง สำดเขาให้ใครมใหญ่ เบียดหมด สำดแดงวง
 ทนเขาไปแอบตู่แหวเรากรก ๆ อยู่ในบริเวณบั้น ไม่ว่าจะอะไร เพราะว่า
 ก็ไม่ได้ ไต่กแต่พดอยหัดเราสำนงไปดวยกับเขาเท่านั้น สำนกดทไม่ถึงกับ
 เตอตรอนเสี่ยหายอะไรนท เรอองวงปราดออกมาสำดนาแดงวงทนไปอย่าง
 รวดเร็ว ไมทนใหญ่ถูกสำดไว้ดง ทำให้ซาพเจานกไปตงแมวดงทนง มนด
 มากนทเห็นสำนงเตนมา กอองปราดออกไปคยให้ แดงวงทนทนเรอนไปทำ
 ให้สำนงตวงนทโกกรทมาก เพราะไมทนระวงคด แต่สำนงทนทนหจเราไนเป็น
 แดงไมทนสำนงคย ไต่กแต่เรอเองไนทแรกเมอตกคยแดงมเสี่ยงแต่ตามมา
 แปลว่าโกกรทเทอเกนเรอองสำดนาทมกนทคเรออง กทไปสำดนุทเขาจะไปชระ
 ไมไชกตบ้งจากคดไนองงาน ดารุงกนทไมงด แต่กขอตวงนทได้ ถึงกระ
 นนอาจคองเสี่ยงนเป็นค้ำไถเป็นค้ำของชวญุสำหรับงนบใหม่

ซาพเจาจาไต่กสำดนาทวชชน ถ้าเป็นชนขนาดใหญ่ก็สำดไมทนนัต
 สำดถูกบ้างไมถูกบ้าง เพราะสำดไมได้ไต่ก ทงชนนทหายากเพราะถูกพวง
 สาว ๆ แยงเอาไปไชเสี่ยงหมดจะไชสำดดวยกระดาก ไมได้เพราะเขาตอ ถึงท
 เหมารคองกระบองเตก ๆ แต่สำนงทนทนเป็นชองหาได้ไมงายนท เกิดคนเจา

บัญญา เขาไม่ใ้ขนาดเด็กหรือไม่รักมากถ้าเป็นกระบอกฉีด ใช้ได้ดีกว่า
 ส้าตด้วยชน เพราะกระบอกที่หมายได้แม่นยำและฉีดได้ไกล ภายหลัง
 ธานเจ๊กบดกรททากระบอกฉีดเหล็กจวดากี่ชายได้อูฐก็อัสคางค์ โม่สมยหนักเอา
 ไปชอมาใช้ฉีด ดีกว่ากระบอกฉีดไม้ไผ่มาก ฉางทไซค์ไม้ฉีดพลาต
 หรือจะจงใจฉีดก็ตามที จ้าเพาะฉีดทุกทซึ่งเขาไม่ต้องการให้เปียก เขาทำ
 คาเซียง กตองเตรียมวงหนทหนท ถาหนไมทหนเป็นโดนถูกเชกถูกทูป ถาผู้
 ทเขาไปชระมรมมาด้วย สมยหนเขาพยมกางรมสระปรัง ก็เป็นถกฟาดด้วย
 รม หนไมใครพม เพราะค้ำมรมนยาอฟาดได้ไกลฉางทได้ตามคิด ๆ มา
 จนถงบ้าน กมายนลอวาเอตตะโรอยู่หน้าบ้านถาไมรูจกถนถไมถดถาลาม
 เขาไป โดยนเสียงเอ็ดว่า “เด็กอระเวี บอถแต่จว่าอย่าส้าตจะไปชระ
 ยงชนส้าต ดูหรือเสื่อผาเประอไปหมด” ถาเป็นอยางน ผู้ใหญ่ในบ้านก
 เคอครอน คองออกมาขอโทษขอโพย เรื่องจิงเด็กกนไป ซ้าพเจาถา
 เรื่องคองนได้ถถวนเพราะได้เห็นแกถาลนเอง ส้าตนากนด้วยชนภายหลังไซ
 กระบอกฉีดมาแทน กนบได้วาเป็นความเจริญทางวัตถุได้อย่างหนง แต่
 ความส้าคญกเป็นเจตนากรรมของการส้าตนากถายไป อยางนเป็นความ
 เจริญหรือเป็นความเสื่อมของประเพณีแต่ละจิงใจ ถาไปส้าตถูกหญิงแม่
 แปรดเขาด้วย เป็นไตพ้งเสียงเอ็ดของนไม่เป็นมงคตแก่หัดวยกได้ เพราะ
 เป็นคนทพุดไม้กระดากปาก นีกจะพุดออกมาย่างใดกพุดออกมาย่างน
 นนเหตุอพ้งทเคยจทานเซย แต่ถาโดยนไตพ้งเสียงจนคูนกรู ส้ากเจยถานไป

ไม่เห็นเป็นหยาบกดองแปดความดจะเห็นหยาบรายแรงทีเดียว อ่าน
 เรื่องเด่นตำนานในวงสังกรานตเมืองพม่า ตามที่ฝรั่งเอาไว้ในหนังสือว่า
 พรกเด็ก ๆ พม่าไซกระบอกลด กระบอกไม้แต่กระบอกลเหตุกจิดาศ้อย่าง
 เดียวกับของเด็ก ๆ ไทยเหมือนกันเป็นเรื่องมวตมขรรคมดงกัน แต่เขาเอาเงา
 เด็ก ๆ เหล่านี้มาความชำนาญรู้เทคนิคการนตได้อย่างดี มนกะเก่งว่าอยู่ใน
 ระยะเวลาหนึ่งจึงจะนตถึงแต่กนต ไปอีกเข้าทหมายได้อย่างแม่นยำด้วยเด็ก
 พม่าแต่ละเด็กไทยดอดจนเด็กฝรั่งนตเด็กนเอง ไม่มีอะไรจะต้องกล่าวออก
 ขาพเจ้ามอายุพอเห็นการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ในกรุงเทพฯ เพราะด้วย
 ความเจริญมผู้คนมากจนทุกที มนกะชาติหลายภาษาแต่ตามถนนกมวัด
 แตนกนพดกพดำน การตำนานเด่นตนักกนวงสังกรานตในหมู่พวกชาวบ้าน
 หรือในหมู่พวกกนเอง กชยายตัวกลายเป็นคนนอนเขามาแทรกแซงรวม
 ส่นุกด้วย ไม่รู้ไหนไหนเห็น สำนานไม่เดอกว่าใคร ซ้ำเจ้าพวกเด็ก ๆ กนเด่น
 แผลง ๆ ไซ้ขนาดกเมงดกทเขาตั้งใจให้กนเป็นทาน หรือรายยงกความนไซ้
 สกปรกได้มม หรือนาททาให้เกิดคนคนสำครดไม่เดอก ทำให้เสียผาด ๆ
 และวัดไว้งาม ๆ คิดตูกเมงดกเประอะเปอนเสียหายหมด เกิดอนตรายรต
 ทบเด็กกม เพราะมั่งแต่จะเด่นสำด ไม่ระงงรตให้ดี ดางที่สำดโครมเข้า
 ไปในรตยนต คนชอบศกใจไม่ทนรตวกเบนรตในทนททนใด เกิดอนตราย
 ดงรตควา หรือเด่นโถดไปทบใครท้อใครกได้ มนเกิดเรื่องเสียหายมาก
 กว่า เรื่องส่นุกอย่างนในทตตจงคองห้ามปราม ไม่ห้ามไม่ได้จะเดอตรอน

และเสียหาย เพราะผู้ที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นพวกเด็ก ๆ และหนุ่ม ๆ ฐานะก้อ
 คนต้องพวกพวกกำลังอยู่ในวัยครอง เป็นพวกกำลังแต่หนุ่มง่าย ถ้าไม่ระวัง
 ใบบางกมกแต่จนเกินขอบเขตไปเมื่อเขาพวกกัน เรื่องสำตนาในกรุงเทพฯ
 จึงหมดไป เพราะเหตุการณ์แต่ตั้งแวดล้อมไม่เหมาะกันแต่ แต่เดกรกกดบ
 มชนอกประปราย ถ้าปล่อยมากไปไม่ขอบเขต เมื่อเกิดเสียหายมากจน
 กเห็นจะตองห้ามอก แต่ห้ามเด็ดขาดเป็นมากไป สู้ให้เด่นสำตกันเองใน
 ณะพวกบ้านเคยอกนเพื่อความสนุกรนเรงไม่ได้ เพราะในทชงไม่พดกพด่าน
 ด้วยรตยนค แต่ไม่สำตคนนอย่างไม่เดอกหรือสำตเกินขอบเขตไป ก็เห็น
 ว่าไม่เสียหายอะไร ช่างเป็นเด่นสนุกในหมู่กันเองด้วยดงเด่นมอมหนากน
 ถ้ามอมกนดวยคนหมอหรือโคตนุกพอทำนา ดังคนเด่นแพตงเขามนหมอ
 คดกกชนามนยางมอมกนกน นเด่นเกินขอบเขต แล้วดงว่าเด่นมอมหนาก
 และสำตนาคนในอนสังกรานคเมอก่อน กมกนอบาทดเด่นแพตงอยุ่หมอม
 กัน ไม่จาเป็นจระตองเป็นคนในสังมยบัจจบน เพราะเป็นธรรมดาของกน
 มนตองมทงคนคแต่คนดอยอยดวยกัน แมแต่ในทวคน ๆ เคยอกอจางมทงค
 แต่รย้าอยในคัวได้เหมือนกัน อย่างไหนจะปรากฏออกมาให้เห็นกแดงแต่
 เหตุการณ์แต่ตั้งแวดล้อมเวนแต่จะโครบการอบรมมส์ตมใจ กเป็นอกเรอง
 หนง

หมองสังยโย คือ เซอรัยอรชด์กอด เด่าไว้ในหนังสือเรองชาวพม่า
 ว่า ในเมืองพม่าเมืองนสังกรานคมีสำตนาคน ช่างต่างชาติกไม่ชคชอง

ประเดยวคงจรมาดงบ้าน ฝรั่งคนนกกกระเตรียมการทนต์ตั้ง ไหลบอยแขก
 เขาทงไถ่นามาตงใจ กระจเบียงเรอน มักระปองดำหรับคกส์าดเตรียมไว้
 เส่รจแตงกนงกนขาจค่อไป เผอญเคราะห์รายไมไต่ล่งให้ ใครเป็นยามคอย
 ระวังไวพอรควส์ พวงแม่สาว ๆ กมาตงควเสี่ยแตงเอานาดำดเสี่ยถนตใจ
 ถูกฝรั่งคนทอยูกอตหนากอกเซตเบียงกหมด ฝรั่งกชนทททตรงไปทถงไถ่นา
 แตทไทนไต่ ถูกพวงแม่สาว ๆ ยดเขาเป็นทมนเสี่ยแตง แทนทจะเตรียมเขา
 ไร่สำดสำว แต่สำวกตบเขาขนงนตกสำดฝรั่งคกสำดเขาสำดเขาไม่วรงรอ
 ฝรั่งทงสำมไปยงไมทนตงถงนากเบียงกหมด แต่ฝรั่งคนหนึ่งไมยอมแพ้ ผ่า
 เขาไปกามสำยนา ทถูกสำดมาครงเขาจบ หยุงสำวคนหนึ่ง กตตงไปไถ่ถงนา
 ไมไต่ครงเคยว กตนาเสี่ยทตยครงเบียงกไปหมด ผู้หยุงคนอื่นเห็นฝรั่ง
 เตนแตง ๆ เซนนนกกตกตงแตงคกใจกตว พากนวงหน ไครม ๆ ออกจาก
 บ้านไป มแม่สาวผู้เคราะห์รายเขามอกมเสื่อผ้าทเบียง กงหนขามตต ๆ กน
 ไป คราจนพอกพมากไกรธ เพราะผู้หยุงสำวเหล่านนเป็นตูกผู้ ดชาวพมา
 ทงนน เพียงแต่ไครมาจบมอดอแชนหยุงสำว แม้จะเป็นการเตนงนกก ก
 ผตประเพณจรรยาอยุ่แตง นยงกถานน ยงจบผู้หยุงสำวกตนาเสี่ยควยผม
 เผาเบียงกหมด เรอมนยงรายไปกจจบมอดอแชน ฝรั่งหนุ่มเจ้าของบ้าน
 คนนนั้นไถ่นนส่งกรานคปีค่อไป ก็ไม่มหยุงสำวชาวพมามาสำดนาเป็นการ
 เคารพบีใหม่ ค้องเสี่ยใจโอคครวญชวตตงนกกไป

นเป็นเรองฝรั่งจกประเพณสำดนาส่งกรานคของพม่า แตงแตงคว

เตรียมตักสำคณาหอ ส่วนแคแต่เชคแต่รางแกงตั้ง กาเขนฝรั่งมาใหม่
 ยังไม่ว้อ โทพอเห็นเรื่องอย่างนม กงเมืองพม่าเจตาเดือนเมษายน ฝรั่งดวย
 กนกคองบอกใหรูกนใจ แคฝรั่งคนหนงไม่ว้อเรื่อง แคงควเคมกม ไมได้เบ้ด^๕น
 เขนใส่เชคแต่รางแกงจาดัน แคเตาเจาเดือยาวตั้งมหมอกคอบเข้า ซึ่งม
 รูปทรงเป็นปล่องไฟ ขนรทมาไปยงบ้านทคองการจะ ไป พอดกขนบนได้ไป
 บนระเบียงชบนน พบหญิงสาว ๓-๔ คนคอยดคอยบนนน แดะชอนันมี
 สำคณาคามชริมเขมประเพณ ฝรั่งคนหนงไม่ว้อกภาษาพม่า เขาใจว่า
 เห็นเจต้ามมาหาฝรั่งเจาของบ้านกรรมง กพยภพเขตเบนทบอกว่า "เขน
 นน" พยภหน้าตั้งทนไดนกกกแม่สาว ๆ เทนไนชนรดฝรั่งเสียกนดใจ
 เบียกจนกระทั่งปล่องไฟทสามอยบนนทอ ฝรั่งคกคตงน นกชานเห็นจะ
 เป็นประเพณ ของพม่า ทจะใหช่าว ตางประเทศ หายรอน เพราะตากแคตมา
 กรรมง ไม่ว้ออะไรทรอก แคทรดเบียกปล่องไฟตั้งย นิดไมจาเป็นเตย
 ชนเรนนฝรั่งเจาของบ้านออกมาจากห้อง เพราะเขาไปหยิบเงินมา ไทหญิง
 สาว ๆ เหนานน เป็นของชงญวนบีใหม่ เพอด้ยคัวไมให้กลสำคณาเมอมา
 เห็นเพอนตูกสำคณา กขบนนทวเรารวงนงอไปงอมา แคเพอนทตูกสำคต
 หนาเขอไมเห็นชบนน ชำจระนน ๆ เขาตอย คงเสียคายเจ้าปล่องไฟไม
 นอย คอเมอชเงงบอกเตาเกาด้ยเบนทเขา ใจกนแลว ก็หาย โกรชเห็น
 ชบนนแต่หังเรารได้ เลือผาทเบียกตูกเจาคความ โกรชตูกเป็นไฟไนทแรก
 เมอตูกสำคณาเล็ยจนแหงหมาตไมล้เคอดรอนอะไรนั้

พินโทไซมส์ ซึ่งเป็นทูตอังกฤษไปกรุงอังวะ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๘ ได้
 เรื่องสำนวนอังกฤษของพม่า (Symes' An Account of An Embassy
 to the Kingdom of Ava, pp. 210-211) ใจว่า เมื่อวัน ๓๒ เมษายน
 ได้รับเชิญไปร่วมสนทนากับเจ้าเมืองพม่า ในวณรัตน์เก้าเพื่อชำระต่าง मतทพบี
 เก้าให้หมดไป และเริ่มมีใหม่ด้วยความบริสุทธิ์ของใจ ในวณรัตน์พอกผู้
 หึงกาพบผู้ขายกเอาหน้าจาด แต่ผู้ขายก็สำนึกมาตอบแทนได้ เป็นการร่นน
 ทไม้มเสียหลายอะไร และไม้มเงินสำนึกมาทหายาบ โดนนาทสำนึกไม ไช้หน้า
 ดกปรก ผู้ขายจะจับของผูหึงไม่ได้ แต่จะสำนึกให้มากเท่าไรไม่ห้าม ถ้า
 ผูหึงเขามาสำนึกก่อน เมื่อเขาขอคว ก็เป็นทเขา ใจว่าหึงคนนหม
 ครรภผู้ขายก็ยอมให้ผ่านไปไม่สำนึกให้ เจตาเขนก่อนจะมัดคาคัดกชวไม
 หึง พินโทไซมส์กับคณะไปถึงบ้านเจ้าเมือง เขาเตรียมหน้าใส่ค้มใจและ
 และมอสำหรับจวงตก พินโทไซมส์ กับพวกมขนาดอกไมเทศไปด้วยคน
 ละครวดและเทนาตอกไมเทศลงบนฝ่ามือเจ้าเมืองคนละครวด เจ้าเมืองกเอา
 ประพรมตามเสื่อผาของคนแฉวมเตกหึงเตก ๆ เป็นบุตรสาวเจ้าเมืองเท
 นาคอกไมเทศปนกกับผงไมจันทนลงบนฝ่ามือของเจ้าเมือง แฉวมหยอดเท
 บนฝ่ามือผรงตกคน เฉวมแฉวมเงินสำนึกมาทหายาบ โดนนาทสำนึกไม ไช้หน้า
 ไปหมดจนเห็นอยจิงเตกคน

นเป็นเรื่องสำนวนอังกฤษในประเทศพม่า เมื่อต้นมย ๓๕๐ ปี
 ลองมาแฉวม ขอความทเตกเตาอย่างทผรงตกเตกเห็น รู้ตกว่าไมศ

ผิดอะไรกับเรื่องรตนาสังกรานของเราเมื่อสมัยก่อน เด่น ลำด นากน
 อย่างนั้คนกเคมท ไมมขอเดี่ยหายอะไร ทเทนาดอกไมเทศงในมือเจ้า
 เมอง กคงเป็นเรื่องรตนา ผู้ โหยพนเอง
 เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ ขาพเจากบคนรมโอกาสไปกรงย่างกิ่ง พอ
 ดิได้เห็นเขาเห็นเด่นลำดนากนในวันสังกรานต์ เห็นพวกหนุ่ม ๆ รถมทง
 เตกตอย นงรถยนคกระบะ รถมกนไปในรถคันหนึ่งหลาย ๆ คนใน
 รถมนาบรทกไปตวยเมื่อแต่นไปตามถนน ก็ร้องวาท่าเพตงไปคตอด
 ทาง ตามวสัยของคพหนุ่มทคระนองแเดะต้นกรวาวัง เมอมรถอน
 ผ่านมา คตอดจนคนเตนถนน ก็ถูกพวงกหนุ่ม ๆ เหดานเขานาลำด
 อย่างไมปราณลำคกนเป็นชนใหญ่ ๆ เราไปรถยนคกั้ง เมื่อเห็นรถลำด
 นามาแค้เกตกรบหมนกรจกข้างๆ รถชนกนเดี่ยมคชิตลำดมาอย่างไร
 ก็ไมเข้าไปในรถได้ ตั้งเกตรรถทพวงกเด่นลำดนาหงมา ดูเหมือนโดย
 มากจะผ่านไปแค้ตามถนนทไมไซเป็นท่าเดคตาดชมนมชน คงผ่านไปแค้
 ถนนทมชาวพนเมองอยู่ ตามทอนาประปาข้างถนนตางแห่ง กมพวงก
 หนุ่ม ๆ แเดะเตกผกชาติไซนาเป็นประจาวนยงคค รถหรือใครผ่านมาเป็น
 ถูกลำด เห็นพวงกทมารถกระบะ หยตรกท่าสังครามลำดนากนกับพวงก
 ทอยุ้ประจำทอประปา ลำดรถกนอย่างสนกสนาน จนนาของถนนเประ
 เตอะไปหมด ตั้งนในทตาง ๆ กมผูกอยคกลำดเป็นรายบุคคล โดย
 มากเป็นผู้หญิงสาวแเดะเด็ก แผลอไมได้เป็นถูกลำดเบี่ยกหมด แต่พวงก

เราไม่กลัว เพราะเวลาใดไม่ได้ไปชรักแต่งตัวนั่งโต๊ะโหรงอย่างพม่า ซึ่ง
 เพื่อนพม่าเขาเออเพอจดทามาให้ ถาหุดบหุดกไมทนถงถลถ่าตจนเบี่ยก
 กไม่เคอชรอนอะไร เมอริทและเตรยมตจกนออย่างน เรากพดอยตมก
 ไปกับเขาด้วย ทบหนตานพระชาคเจตยส์ ยลระเกงมคนพากนชนไปนมตการ
 กนเนองไมชาดสายเมทบหนตานชนทาชณจะไมมตาดนา แคกเประอะเลอะ
 ไปหมด เพราะคนทชนไปนมตการตางคนก โคนตาดนาไปแถวจึงทำให้ตาดน
 ทตางคองแฉะ นอากนในวณนในคองนบายเขามประกวดแตงรถ เมอ
 รถผ่านมาคองปราทกกรรมการตตตงนงอย รถทแตงกหยดคนบนรถตวง
 มากเป็นพอกทนมุ่ม ๆ ส่าจ ๆ แต่งตจตงวย ๆ ทแตงตจเป็นอย่าง ตระกรทม
 กรองรทาเพดงตาง ๆ ไทเขากบตกษณะของชบจนรถทแตง ทตงมา
 รองราอยชางตางเพอให้กรรมการตคกการวากางรียงเป็น อย่าง แบบ แดะ
 ทานองเคมของพม่า แคทเป็นอย่างบัจจบนตมยใหม่ อย่าง ของ เรา กม
 นกจจาสมตกคนแคของเรา ของพม่ากม เพราะตวยอานาจแห่งจตมชววม
 อย่างใหม่แรงมากกวาแคทเสาระหิตนกกหนา ทเขาไมทงของเกาเสียท
 เดยช ยงเหลตอใจให้เราตจววาพม่าแทเคเคมพนเป็นอย่างไร ทมาย
 ความวาเขาขงรทชางจตมชววมตงเคมอนมรากหยงตกมานาน แดะเป็น
 บคตกตกษณะของชาติของเขาใจได้ จรงอกงามแเดะเปดชนแปดกแคก
 ชอกไปเป็นความเจรยูกแคตส่วนทเป็นกตงานต่าชาติตวงนตาคน เคมยง อย่มน
 ไม่ตอนราก หรือเป็นใหม่อถกคนทงซึ่งผลกวาตมเคม

มเรื่องเกยจากบวณตั้งกราบท ในแคว้นเชียงตุงอยู่เรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้มีควร
 นำมาเดาใจเสียด้วย ในวันตั้งกราบท เจ้าฟ้าเชียงตุงมีออกขุนนาง
 ฝรั่งทมิ โอกาสไปเฝ้า ในวณพนด้วยเตาวา เจ้าฟ้าเชียงตุง ประทับนั่งขัดสมาธิ
 นงคล้ายพระพุทธรูปอยู่บนอาสน์ทรงเครื่องคนเป็นอย่างดีของพม่า คือมทรง
 ธงาเป็นต้น พวกข้าเฝ้าเข้าไปบังคมทูลโดยลำดับ เสร็จแล้วเจ้าฟ้าก็
 อวยพรปีใหม่เป็นภาษาบาลี ขณะนั้นประศตานหงตงทงกค้อยแย้มเบ็ด
 ออก เจ้าฟ้าก็เสด็จหายดับเข้าไปในประศุนนทนต์
 ทนไฉน พวกข้าราชการซึ่งเฝ้าอยู่อย่างสงบเลี้ยงยม ต่างตก
 ษนอย่างชมชมม แยงตมกนทนออกจากทเฝ้าอย่างสับสนอดทมหานคร
 พวกข้าเฝ้ามกรยาอาการตกตจนจะหนีไปเป็นเพราะขณะนั้นเอง มีพวก
 ราษฎรพากันยกพวกเทกนมาเพื่อสำตมำตั้งกราบทพวกข้าเฝ้า ทคองทน
 กนโครมครามไมมรอรัง กเพราะตจนแตกตจวค ๆ เป็นเครื่องเคมยศ์ทง
 นนอยู่ไคทรอ ษนชกษาเป็นถกกล้าตมำ แดะผู้สำตกล้าตอย่างเคมรท
 ไม่มปราน ถาหนีไมททกอยานทหวงเดยจาร์รอดพ้นไปได้ ฝรั่งคนท
 เดว ฐาตนคกตตง ยนเก ๆ กง ๆ เพราะไมรูเรื่อง จนเจ้าฟ้าออก
 มา แดะหวเราะตจยชบชม ทเห็นฝรั่งคนนทาทนาคน เจ้าฟ้าแะ
 ไทฝรั่งคนนทรบทน ตอบออกไปทางทายทอคำคอประตาททองของเจ้าฟ้า
 ฝรั่งคนนออกจากทอคำคคองทนตตแรงเกค เพราะถาชมร ๆ รอ ๆ ไซ้
 อยุค เป็นถกนาคตงทง ๆ สำตเบยทปอนทมตเป็นของแม่ ธรรมเนยม

๑ ๒ ๓ ๔
 อย่างที่ฝรั่งเดาตามาน จะคงมอยหรือเด็กแดงกไม่ทราบ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
 อย่างสมัยใหม่ป พรหมเจียมแต่ละเกาะ ก็เห็นจะไม่ไหวแน่
 ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
 ทานอ่านเรื่องตำนานในหนังสือกรานต์ ดังได้พรรณนามาข้างตน
 ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
 จะไม่พบเรื่องตำนานงามคนเหตและคความหมายเดิมคืออะไร และชาวไทย
 ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
 ภาคอื่นเขาตั้งนกกนอย่างไร ที่ไม่มกต่าง เพราะได้เดาตั้งนษฐานวนจดย
 ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐
 ใจตั้งนหนงชาวพเจ้าเดอกเขาตอหนมาเตาใจกอน ก็เพื่อเตาเป็นความ
 ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐
 ทงของเรื่องตำนานของชาวบ้านที่ประพุกเป็นการเดินนกกชตฤกษ์ตั้งนหนง
 ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐
 ของอนตั้งกรานต์ ที่ในกรุงเทพ ฯ งามอย่างไรในสมัยชาวพเจ้าเป็นเด็ก แล้ว
 ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐
 คิดตายมาเป็นอยบคนอย่างไร เพราะอดีต—ปัจจุบัน—อนาคต แม่เป็น
 ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐
 ระยะเวลาตาตากนแตกคอเนื่องตงกนเป็นอนเคยจนนเอง ฉะนแล.

เทศกาลเข้าพรรษา

“ ถึงเดือนแปดแคว้นพายัพ

ฤคตฤคตพระพรษาเข้ามาขวาง

จนจะบวชเป็นพระสังฆา

อยู่เห็นทางเห็นกนเมืองนบญ ๑

“ ประคบบันบับผาพฤกษากรธาง

รูปแตรช้าง โคควายชายกนวัน

คูกกระคาเจ้าพราหมณ์งามตระมน

คนพุดตมจตุตจรง ๑

“ คนไม้ทองเสารงหงตั้งผง

คู่ตั้งเขาชายพวกชายหญิง

อณรทยตกนรชระอณพรง

มทกตั้งชอมาบธาพระ ๑ ”

ขอความขางบนมาจากเรื่องนราศ์เดือนกลางถึงเทศ์กาตเข้าพรรษา
 ช่งเริ่มคณตงแตกตางเดือน ๘ ไปต้นสุดตงในกลางเดือน ๑๓ เป็นระยะ
 เวลา ๓ เดือนพอตระหวางฝนกลาดงตกชุก ถาวาลงทองถนในชนบทก็ไปไหน
 มาไหนไม่ระคอกนออกจางจะไชเรือ เพราะถนนหนทางเป็น โคนนเดินไป
 หมด ท้องฟ้าหาเวลาปลอดไปรังแจ่มได้ไม่ใคร่ได้ มีแต่เม็ดกรมแตก
 อยบพยับฝนเห็นเมฆตงตามตดอยกนมาจากทิศระอนตกตเป็นทว บดเดี่ยว
 ฝนก็ไปรยชู่ตงมาพุกใหญ่แล้วแตกออก ประเดยจเดี่ยวแตกหบกตบพยับ
 หมด ฝนเทตงมาออกชู่ใหญ่แตก ไปรยตงมาเป็นฝอย หนักบางเบาบ้าง
 ไม่ขาดเมต เป็นดระองนาชู่มชนไปหมด ตางเวลาฝนกหนักเป็นพุก ๆ
 ทงกลางจนกลางคณ ตกแตกจนยงคา ท้องฟ้าฉาหลาย ๆ จนตคักน
 ไปกมี เวลาอย่างนเป็นครางไกลครางหว่านดะครางตา การท่นาจะ
 ไคผลอดมส้มบูรณหรือขาดแคลน กอยทอมกเขมกน สำคณอยู่ในตอน
 น ชาวบ้านไม่วาหญิงชายเด็กหรือผู้ ใหญ่ คองมหนาตระดมกนทางาน
 อย่างหนักทุกคณ คองตางแตกกว่าฝนคดกอยกับ โคนนคมคดอดทงวน
 ไม่มีใครไปไหนมาไหนโดยไม่จาเป็น เพราะเดียงงานเดียงการตามหากน
 แดะถนนหนทางก็เป็น โคนนเป็นหตม ตางแห่งนาทวมตงตงบนเอทเคยม
 เรองสนกรนเรงนบแตจนตงนตงกรานคแตง แดะคดอดไปในฤดูกาตเข้า
 พรรษาจิงไมม มากแตงานทาบญ เป็นควังครางเทานน เช่นหตอ
 เทยนเขาพรรษา ช่งในภาคอิสานตางทองถน มีแต่เห็นประกวด

ประจักษ์นัยนัยนาม แดกเป็นงานช้วนคนเดียว ดังได้พรรณนาเรื่องไว้
 ทอนแล้ว (ดูเรื่องเครื่องประทับค้อนที่ ๓ ของข้าพเจ้า ในหนังสือ
 จรรณคดีสาร ปีที่ ๒ เดิมที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๗) นอกเหนือเรื่องถวาย
 ฉานาษาพรรยา ซึ่งกำประเพณีของชาวบ้านที่ทากนอยส์มยพ ทากน
 เบ็ดต้องอย่าง อย่างหนึ่งเป็นของเจ้าภาพคนเดียว อย่างหนึ่งเป็นการ
 เรยไร คือทากกหัวหมาแจกฏกา หรือบ้างร้องพวกชาวบ้านให้ช่วย
 กนรับไป พอเท่ากับจำนวนพระสงฆ์ สอนฆาตจะถวายนม มีได้จากค
 ุให้เป็นอย่างเดียวกัน จะเป็นผ้าไตรจักรก็ได้ สักแต่แต่ศรัทธา ตาม
 ทกมไทยธรรมอื่น ๆ เป็นบริวาร เมื่อถึงกำหนดนัดแล้วทากแต่ละชาว
 บ้านก็พากันมาแต่เครื่องไทยธรรม ไปพร้อมกันในทอนี่สมควร มี
 โนโบสถ์เป็นกัน เมื่อพระสงฆ์ประสมกันแล้ว ถ้าเจ้าภาพคนเดียว
 มีไทยธรรมเหมือน ๆ กัน ถวายเรียงไปคนเดียว ถ้าเป็นการบ้างร้อง
 ถึงต้องจับฉลาก ทากกหัวหมาจากถวายให้ผู้อื่นว่าตาม" (จาก
 หนังสือวชิราวุฒิชอบของหอสมุดแห่งชาติ)

จนแรกเจ้าพรรยา ชาวบ้านนำดอกไม้รูปเทียนและพุ่มต้นไม้ พร้อม
 ทั้งเครื่องใช้ประจำนอนควรแก่พระสงฆ์ ไปถวายพระทอด ดังที่ในนราศ
 เดือนกุมภาพันธ์ เรื่องพุ่มต้นไม้ถวายพระนันทกท่านคงเคยเห็น เวดาก่อน
 หนางนเจ้าพรรยา ตามร้านต่าง ๆ เขาตั้งขาย ใครต้องการอย่างไหน
 ก็ไปเลือกชื้อหาเอาตามชอบใจ เมื่อก่อนนเห็นมขายกันมาก แต่

เดียวเห็นทางคาไป คนไม่เข้าพรรษา นกมดอกเหตองแดงทตาย
 ดี เป็นดอกไม้อีกด้วยกระดาศ์เรียกวาดอกไม้จีน เพราะนำเข้ามาขาย
 จากเมืองจีน ใบดีเขียวเป็นมณฑลเพราะเขาชบด้วยขม คนไม่กิน
 เดียวออกดอกเป็นสีต่าง ๆ หรือทมดอกทลายอย่างต่างชนิดกม เดียว
 ล้วนมากกยงเป็นอย้อย่างนน แต่ทออกดอกดีเดยวแต่เป็นชนิดเดยว แต่
 ทำได้เองงามๆ ไมค์องฟังดอกไม้จีน เหมือนเมือกอนกมเหมือนกน แต่
 นาดียตายทเป็นดีเดยวเหมือนกนหนต ถ้ากระไรใหม่ดีเดยวแคมแกอสนปน
 กนบาง กจรงามคานาคูไม้คาคคา แมกระหนมกแกวแคคนซอ วาจะม

ความรู้ตึกในเรื่อง "รส" แก่ไหน

คราวนี้จะพูดถึงพมขม ซึ่งเดยวเห็นบางคาไป อนทจริงพม
 ขมกคงมีความหมายเทากบเป็นเทียบ แต่จุดไฟไม่ได้ เพราะไม่
 มีได้ คนไม่มดอกอยพวาทนเห็นจะเทากบดอกไม เป็นแต่พดกแพตง
 ทาให้พเคษขนเทานน ถวายพระแล้วทานก็ไมรู้ จะเอาไปทำอะไร นอก
 จากคงไวทแทนบชาประดับใจคูงามๆ ดังทมผู้นำไปถวายกนมาก ของ
 เก้าพระทานยงเก็บไว้ หนักๆ เขาดูราวกบเป็นร้านขายกเคยเห็น เมื่อ
 เป็นอย้อยงการถวายของเขาพรรษา จึงต้องมดอกไม้รูปเทียบออกต่างหาก
 ล้วนคนไม่เข้าพรรษา ซึ่งเดิมคงจะเป็นดอกไมถวายพระ หมดหนาท
 อย่างนนแล้วจะนำปถวายเฉยๆ กัดกระไรอยู่ จึงพดกแพตงทำเป็นเครื่อง
 ประดับ ศคเขากบตั้งของไซทจะนำปถวายพระ เช่นถยชามราม
 โทม กระโถนกระตางเป็นค่น ศลขตจนของขบค่น เช่นตพจกระป๋อง

นมจวดระป่อง. กมคคประดับด้วยคนไม้ดอก ดุเดือดอง ๆ เขียว ๆ แดง ๆ
 งามดี ทำให้สังเกตุได้ว่าเป็นของถวายพระเจ้าพรราชา แคก่อนเคย
 เห็นเขาถวายนาจากหุดอเป็นรูปสังห โค ช่างานจับอบขนมของจีนเขา
 ทำไว้ขายสำหรับให้เจ้าโหว่พระเจ้าของเขา เราเห็นก็ชอบใจ เพราะเป็น
 นาคาดพระนนได้ทุกเวลา เหมาะทีเดียว ขอเอาไปถวายพระทนต์ถือ
 เล็ด ท่านจะได้ใช้เป็นนาคาดสำหรับฉัน เคยถามผู้ที่เขาบวชเรียนมา
 แล้วว่า คนสังห โคนาคาดเป็นอย่างไรบ้าง เขาฉันทอบอกว่าไม่ไหว
 ฉันเข้าไปท โคเป็นทองเดี่ยวทกทแน่นอนเพราะเป็นนาคาดที่เขาพวกแมลงวัน
 ซึ่งไม่รู้จากต่างถิ่นของมนให้สังเอาดเดี่ยวก่อน พวกนั้นมาจับกินนาคาดสังห โค
 ที่เขาวางตั้งไว้ขาย ไม่เชือกกตตลงไปตุตุรานขายเล็ด จะเห็นแมลง
 วนโดยมาก ชนิดหัวเขื่องจับกินทั้งทีเดียว อนุทจริงจะโทษเขาก็ไม่ได้
 เพราะเขาทำไว้ถวายบูชาเจ้าต่างหาก ของถวายพระเจ้าพรราชา แค
 ก่อนนถาอย่างตกทากนอย่างจริงบรรจง เช่นเอาดังของถวายพระประ
 ติบตงชอนพนมกันฉันไปไพกาชนะ สัมมตว่าเป็นเขาพระตีเมร แดง
 เขา นาคาดหุดอเป็นรูปสังห พานต มหงส์ ราษตี หะกนร เป็นคน
 ประดับใจตามเชิงเขาพระตีเมร สัมมก คงทนราค์เดือนกต่างใจ
 ของอกจาพวกหนงชงชาติไม่ได้ คอของไซอนเป็นกจประจำวน
 ของพระ เป็นเครื่องชำระร่างกายของท่าน มีไม้ตีฟันและไม้ขัดตน
 เป็นคน ของสองสิ่งน ถาตามไม่รู้หรือเคยเห็นมาก่อน ก็คงไม่รู้

จักว่าเป็นของสำหรับทำอะไร เพราะของที่เรียกว่าไม้ตีฟันพระนพ ถ้า
 พระท่านไม่เอาปากใหญ่กว้างที่สุด ก็เห็นจะเอาไม้ตีฟันยัดเข้าไปในปากของ
 ท่านไม่ได้แน่ เพราะมันใหญ่โตเกินประมาณ อย่างว่าแต่จะเอาเขาเข้าปาก
 เดย เพียงแต่ให้ท่านยิงฟันเขาไม้ตีฟันเขาไปใส่เข้าไปถูกทงยาก ด้วยมี
 ขนาดเห็นจะเท่ากับกระบอกไม้รวกขนาดย่อม ๆ ทำด้วยไม้อะไรไม่ว่า
 เป็นไม้หวาย ๆ เหตาด้ายเกดยงเกดาด แล้วเอากระดาดตีมันเป็นข้อ ๆ
 เพื่อให้ดูงาม ปลายข้างหนึ่งทาบให้พองบานเป็นดอกเห็ด เห็นจะให้พระ
 ท่านเอาเข้าปากตีฟันได้ แต่ท่านก็ไม่ใช้ เพราะตีฟันไม่ได้จริง ๆ ท่าน
 รับพระเคนเขาไว้ก็ไม่ทราบว่าจะเอาไปทำอะไร ก็เป็นแต่วางใจที่ใหม่
 เดย ๆ หรือทง ๆ ขวาง ๆ ตามแต่เรื่อง คราวนั้นลูกศิษย์ซึ่งมีหน้าทเท
 ะ โถนถูกระ โถนพระทุกเข้า เพราะพระท่านฉนหมาก ทำอะไรสำหรับ
 ใช้ถูกระ โถนไม่ได้เหมาะ เห็นเจ้าไม้ตีฟันพระนพเหมาะ เพราะ
 มีเขี้ยวตามดอ ปลายข้างหนึ่งทาบพองต ก็คิดว่าเจ้านั้นไปถูกระ โถน
 พระท่านไม่ว่าอะไร เจ้าไม้ตีฟันเขาพระราชาจึงกลายมาเป็นไม้ถูกระ โถน โดย
 ปรีชา ยิง ทงททราบกนอยู่ฉน
 ไม่ขูดตมกอกเหมือนนกน เขาทำด้วยผงไม้ไผ่ แต่ท่านไปทราษชาย
 อาจไม่รู้ว่าเป็นไม้ขูดตมกได้ เพราะเมื่อวางชายเขาทำรูปโค้งเป็นวงทง
 เป็นอย่างรูปผีเสื้อแม่ดงปอกม แล้วใช้กระดาดตีมันเป็นแถบเป็นพืด
 เขี้ยว ๆ แต่ง ๆ พราจดา ในที่สุดพระท่านก็ไม่ได้อใช้ เพราะตอนหลัง

มแปรงส์พันไรแตร ไมล์พันของเถากหมคไป จรมเหตออยูบางก
 เป็นรักษาประเพณของเกาไว ไมให้ศูนัย เพราะเป็นเครื่องหมายบอกให้
 ภูวาเป็นของถวายพระ แมรักษาประเพณไวคไม่เสียหายอะไร ซาจะ
 เหนตนเหลของเคม จากตคตายชยายตจมาอย่างไร ภาทงเกาเอ
 โหมเดี่ยหมค เวกักกตายเป็นไมใช้ตักเร เพราะไมมีอะไรเป็นเค้า
 เหตออยูให้เรารู้เรเป็นเรไมใช้ใครคนอื่น

ไมล์พันถวายพระเจ้าพรราชา เหตุไรคนแต่ก่อนจึงทำเป็นดอกเห็ด
 แตรมีขนาดใหญโคเกินประมาณทจยคเขาไปในปากโค ดูประหนึ่งว่า
 คนแต่ก่อนทำอะไรไม่มีเหตุผล แทจรงททานทำเช่นนนี้ไมใช้ว่าทำนง ทำน
 ทำลามทเป็นจริงอยในสมัยของทานคางหาก เมอเฮาเขาปรบกับทเป็น
 อยในปัจจุบนซึ่งมอะไรทตายอยางเจริญกวางหนามาแต่โกตแต จึงดู
 เป็นไมมีเหตุผล เมอกอนนมกพคกนว่า “พระเคยวไมล์พัน” (ทน
 คกญ รูชาทค) หาโคพูดจาแปรงส์พันไม เพราะแปรงส์พันมเกิดเมอ
 เรดๆนเอง เหตุเราจึงรูโคว่า เมอยงไมแปรงเราไซเคยวแตรฤตาม
 ชอกพันเป็นทานองเดยวกับชาวฮันตเคยวกงชอยในเจตาเซาซงใครๆ กคง
 เคยเห็น พุทอส์ำงนามาจากอนเตย จงยอมมทนบธรรมเนยมของอนเตยเขา
 มาควย คิดว่าไมล์พันพระเจ้าพรราชา ททาซางหนงบานปตายเป็นดอกเห็ด
 กคงต้องการให้มกเขาไปเป็นชนนอยๆ จะไตไซเคยวแตรสพันโคตคองก
 มผู้บชกวาไมล์พันพระแต่กอนน เขาไซเถาวดยแปรยงจาเป็นยารักษา

พันใดในครัว ก็เถาวดยเปรียงมีขนาดใหญ่บางเตกบาง มีขนาดไม่ได้
 ตามชอบใจก็ค่อยปลดออกไปตามนัย จะถากเถาเหล่าออกทั้งหรือก่ดัย
 คาย ปล่อยให้พระท่านจกเป็นชกเด็ก ๆ เคี้ยวสเอาเองตามชอบใจเถิด
 เมื่อก่อนมาพระท่านมีแปร่งสัพพอย่างใหม่ทีละดอกแต่ละดอกว่า ท่านก่ดัย
 เคี้ยวไม้สัพพของเถา เรื่องจึงเคยตามเคยกันมาอย่างน

การถวายของเขาพระราชาไม่เป็นคน คงเดาตาม เป็นเรื่อง
 มอยู่ในกรุงเทพ ฯ เถาทอาพเจ้ารูแต่ละเคยเห็น เมื่อก่อนหวเมืองต่าง ๆ
 ที่อยู่ในไกลหรือคดคอกนแต่ละคอกกับกรุงเทพ ฯ ก็คงจะมีเป็นลักษณะเดียว
 กัน เพราะคงเขาแบบอย่างไปจากกรุงเทพ ฯ ถ้าเป็นทองถนทอยห่าง
 ไกลออกไป ทราบมาว่าแต่ของถวายพระ เรื่องพมหรือคณไม่ไม่มี
 และไปถวายพร้อม ๆ กันทั้งหมู่บ้าน ผิดกับทในกรุงเทพ ฯ ซึ่งต่างคน
 ต่างไปถวายหรือไม่ไปเลยก็มี ทจรวมกันให้พร้อมเพียงเหมือนในหมู่
 บ้านสามชนบทเป็นไม้ส้ม เพราะความเจริญก้าวหน้าในสมัยปัจจุบัน ใน
 กรุงมีมากกว่าในชนบทกระทำให้อลักษณะอย่างเก่าหมดไปเอง

ในทองถนชนบท เมื่อก่อนถวายของแด่ ผู้เฒ่าผู้แก่ทงานคือไปถือ
 นาทำงานหนักไม่ไหวแล้ว ก็ถือ โอภาสส์มาทานศังกนบวร คดออกฤดู
 ถวายพระราชา และทำสังฆทานทกวันพระคดออกใดโรมาดี เพราะฉะนั้น จะ
 เห็นสัพพปรชศกาไปฟังเทศน์กนทงคามากกว่าอนปรกค เรื่องอย่างนลทใน
 กรุงเทพ ฯ กยงมนแต่ละถือเป็นประเพณีกนสัพพมา ถ้าทาทไปทอคคัง

จะไม่สังเกตเห็น ว่ามอบัติมากกว่อมบัติ และเป็นพวกแก่ ๆ
 เฒ่า ๆ โดยมาก คนหนุ่มคนสาวบางเป็นครึ่งคราอ แต่มกเป็นพวก
 ชาวบ้านมากกว่า หนุ่มหรือสาวสมัยใหม่ ยิ่งหนุ่มผู้ชายด้วยแล้ว
 การเขางดพึ่งเทศน์ฟังธรรมและถือศีลเป็นเด็กกัน มนุษย์เดมท ไม่สู้
 เขาเรื่องอย่างหนัก แม่มไปวัดกนบางกมกจะชกเอะอะเดียดวย คือไป
 ส่นกมเชอจากทอนมาแดง คิดไปอกทกเป็นธรรมดา เพราะหนุ่มกเป็น
 หนุ่มสาวกเป็นสาว ถ้าพูดอย่างสำนวนฝรั่งกชวยไม่ได้ ใคร ๆ ทม
 อายมากกเคยผานวยหรือผานชวค้อย่างนมาแดง ไนวนนน “ถ้าใครบ่น
 บากาเบอไม่เชอเดย” เพราะมนผนธรรมดาของสังฆาทชธรรมชากจัด
 สรวคมา ออกอย่างหนงการไปถวายของพระ มกเป็นผู้หญิงไปถวาย
 มากกว่าผู้ชาย ถ้าเป็นผู้หญิงสาว ๆ กไปถวายหดวงพี “อันกฐนกรฐ
 จกสันท คคจรทพตจาวีวี่วี่วี่ พระหนุ่ม ๆ กดื่มใจทำไมละ เดียงจำ
 จะเจรจาพวี่บาย” นชวพเจาคคชอกคามในนร่าคเดอน มาอ้างสันบ
 ส่นนเรองคอนน อนทจรงเทค้กาดเขาพรรษา เป็นหนาทของชายหนุ่ม
 ทคจรงนาคอกไม้ชูปเทียนและของไปถวายพระอูปฐณาจารย์ของคน เพื่อ
 แลตั้งคความเคารพดักการรทานเป็นพเคษนทานทบ้น แคค้เหมือนไม่ชอบ
 ไปกนนัก ถามแมกมกเกยงให้แม่มไปถวายแทน ถ้าแม่มไปไม่ได้ พอก
 ผู้หญิงในบ้านกไปแทน เพราะตนเองคคชระเกยงกบสังคมไม้มีเวตา

คนเหี้ยมเจ้าพระราชกเป็นททราบกนอยแดจว เป็นเจตาพระภิกษุ
 ท่านพกฝน ดองนงไปถกรวงพททกาดเมอแรกตงพระคำสนาชน ใหม่ ๆ
 จดจาอารามสำหรับพระภิกษุตั้งขทานอยประจาวมกน เหมือนตงทกวนน
 ยง ไม่น ทานกอาศัยอยคานบ้ำวามถา แคอยในระยะทางซงไม่ห่าง
 โทดจากหมู่บ้านมากนถ เพื่อท่านจะสำมารถเข้าไม่บั้นทบาลได้ระดวก
 ไม่ใช้อยู่ในบ้ำวเกอนห่างไกลจากทมคนอย ชนไป้อยู่ในบ้ำวเป็ดยจห่างไกล
 อย่างนน ถ้าไม่วไมมาเดเวเรียกเห็นจระดองอดตายแน่ เพราะในทเช่น
 นนไม่มผลไมหดนเกดอนเกอนทาง พอกจะไซเป็นเครื่องประทงชวค ได้
 คอให้เบญษทจาศ์ตกนจาคาลอยไม่ได้

โดยเหตุทพระภิกษุในสมัยโนน ท่านมหนาทจระดองจารกไปรดสัตว์
 ไปในทคาง ๆ เพื่อเผยแผ่พระธรรมคำตั้งสอนแก่ประชาชนจึงไม่จำเป็นคอง
 มทอยเป็นประจ่า เมื่อเขาฤดูฝนถนนหนทางเป็น โคดนเดนเป็นหดมเป็น
 ปลดกทอไป ก็เป็นธรรมดจระดองหยุดพักไม่เดินทางเดี่ยวชวคราวในระยะฝน
 ตกหนักแถกคองมถางของคทยงคอไป เพราะด้วยควมจำเป็นอย่างไรก็ตามท
 เมื่อเช่นษทานคองไม่เดินไปตามทางทเป็นปลดกเดนไม่ได ก็คองดตแดง ไปบน ท
 ซงจะเดินไปได้ระดวกถางทกเหยยบย้าเข้าไปในนาของเขา ชาวบ้านเขา
 กบนชงถากถางในสมัยนกว่าไม่วมฉนธรรม ความทรงทราบบถึงพระพทช
 เจ้า จึงทรงบัญญัติให้พระภิกษุตั้งหยุดพักเดินทางชวคฤดูฝนเดี่ยว ๓ เดือน
 คือเจ้าพระราชกแต่กไม่ได้ทรงห้ามเดดชาดถากความจำเป็นจระดองเดินทาง ไป

ในระหว่างนั้น เป็นกรณีพิเศษคงทกกำหนดไว้ ก็ประทานอนุญาตได้
 อยากเข้าพระราชทราบบเรื่องให้พิศดารออกไป ตามผู้หรือดูในหนังสือ
 ชาติด้วยคนเหตุทกทานอธิบายไว้ก็ได้

ตามปรกตเมื่อพระท่านหยุดพักเข้าพระราช ท่านมักพกรวมกันหลาย
 องค์ในทแห่งเดียวกัน นักเป็นความจาเขน เพราะจะหาภาเป็นทเรน

อาศัยพักใต้แห่งระองค์เห็นจะหาไม้ได้ระดวกนัก ททานกำหนดเข้าสัถาน
 ทซึ่งพระภักษพวงพกรเรนได้ ๕ อย่าง กกำหนดคหาหรือตาใดด้วยอย่างหนึ่ง

แต่กระหนทานยงคองวาเรอนกอดวยอรุหรือสร้างดวยไม้ ซึ่งเป็นเรอนขนาด
 เล็กของกนชนด้ามญอยุแะมกจะก่อสร้างดกตงไปในดิน กอนโตมเรียก

ว่าเบ้นคหาใต้เหมอนกน แต่ตงว่ากำหนดไม้ใช้หาได้ง่ายเดย ภาเป็นท
 อยุโกลดบรเจณดุมนาคคอง ซึ่งเป็นทรวบหากเขาไม้ได้ เรองทจะเรน

อยุในภาเบ้นมไม้ไคอย่างดกอยุตาอรุภาไม้ดงกลาวมาชางคณภาหาทเรนดง
 กลดาวมานไม้ไคจริง ๆ ทานจะทำอย่างไร ภาเดินทางเข้ามาทนในหมุ

บานหรือในเมองกพอจะหาทพกรเรนได้ ตามททานกำหนดไว้ แต่ถา
 มาไม้ทนกคองพง โคนไม้ใหญ่เบ้นทพกรแะหาอะไรกนกำบงไปคามแกนๆ

กวางจะหาใต้ดางทกคองถูกฝนเบ้นกมอดอมอกแตก ตไม้ตอาจเป็น ไรค
 ปอดชนกใต้

เรองอย่างทเตาคองมมาแะว เมื่อชาวบ้านมาเห็นพระท่านได้รบคความตา
 บากอย่างนทมใจบุญ ซึ่งไม้คองส่งลยจาในดัมย โนนยอมนมมากกวาสัมยน

เพราะความเจริญทางวัตถุธรรม ที่ฝรั่งเรียกว่า Materialism ยังไม่มามาก
 เหมือนอย่างทกจนน ก็ปลุกเพงเบนนทพกจน เพื่อให้พระท่านได้อาศัยพักฝน
 รวมอยู่ด้วยกันใต้หทัยองค แดะมบรเจณกวางพอกทตามจรเตนไปมา ใน
 นนได้สัระดวก ไม่ใช่สร้างอย่างคืบแคบคองงจบเจาอย ในทเคยจ เมอ
 สันหน้าฝนแดวพระสังฆทานกไปคานเรองของทาน กรนถงหน้าฝนใหม่
 ทานกกดบมาพกอกเพราะสัระดวกค ทพกตงกถางนเคมเรยกกวางทาร ชง
 ถาจะเปดกนกวาทอยุพอจะประสมกนหรือเคมไปมาอย ในนนได้ ภาย
 หตงในระยระคอมา พระตางองคทานอยุประจำเคย ไม่ใช่อยุชวคราวเคยเพราะ
 แดชจฤคฝน ทนนกชยายควเคมเปนวดหรืออาวาสจจน แดวในทสัด
 เมอเคมพระพทชรูปอนแดว จทหารกกลายเปนสถานทประดษฐานพระ
 พทชรูปไป

เรื่องสร้างทพกชจคราวถวางยพระสังฆ ทจาพระรชาดงเตมาแดว ดง
 ทมุดรางเปนเศวชฐคฤหบค นคความเคอมใส่ศรัทชากถาแขงในพระค้ำดนา
 กเดอกหาททเหมาระเชนเปนสัจจนรณอยุไม่ห่างไกลจากควเมองนค แดะ
 เปนทสัระดวกเก้ใครจะไปมาได้ไม่ลำบาก เวดากถางจันไม่มคนพดกพดำน
 มากนค เวดากถางคนคไม่อยุ ในทชงมเลียงอกทททหนวกห จระดอดเขาไปได้
 ถง ทพกชยางนทานเรยกกวาง อาราม

ในอนเคยตางทองคณเบนนทเชวมถามาก เช่น ทางแควนบอมเบ
 ถาเหตงานเคมไซเบนนทอยุแเดทประสมสังฆ เรองกเห็นจระเปนนคความสัระดวก

สำหรับพักในฤดูฝน ดึกกว่าสร้างเบณฑพักอย่างอื่น ภาทประชมสังฆ
 ดึงกวางนเวรกว่าตาเจตย เป็นคนตระความหมายกบศากาเจตยของเว
 ซึ่งเบ็นดังปลื้มบรรจจาก เพราะตระหนนเมอกรังพ ทชกาดทวาพระภิกษุอาศัย
 อยู่ตามลา เห็นจะเป็นตาเจตยอย่างทกถาวน ทเวาทาเบ็นชองกฏ
 ประคษฐานพระพุทธรูปหรือททาเบ็นกระจงบนแถตงเบ็นชน ๆ ชอนกนชน
 ไป คิดว่าจะกตายมาจากชองกฏในถากไต ทกถานกเห็นเชนน เพราะ
 มื่อโรหดายประการทชจนให้ คิดเห็นวาเบ็นเชนน ถาไตม ไอกาสไป
 เห็นถาชงมซากเหตออย ในอนเคยมากแหง ก็อาจจระกดำวไตแพนอน
 เมื่อไมมี ไอกาสไปเห็นจิงไตแต่นกเอา ซึ่งอาจถูกหรือผิดก็ไต ไม
 แน่นัก

ถาเรองเคมชองการเขาพระรชามมาเชนน ก็พอจะเข้าใจได้วา เหตุ
 ไรจิงตองมประเพณทาบุญ แถระถวายชองทจาเบ็นแกกจประจาวนชอง
 ทานเบ็นพิเศษ ในวนเขาพระรช ก็เพราะเบ็นเรองดับมาเมอกรังพระ
 ทานยงไมมวคอยประจาเหมอนทกวนน ทานมาพกรวมกันอยในทแหงหนง
 ชงคราวชางบานจิงถอ ไอกาสทาบุญเบ็นพิเศษ คอนนเองจะเห็นว่า ไม
 สัพนถะชองไรต่างอย่าง มคความจาเบ็นแก่พระสงฆมากเพียงไร เมื่อ
 ทานมาตามทางชางถูกฝนคั้นฤดูเบี่ยงกปอนมาด้วย เมอถงทพกแถวกไม
 มีสระบงจวรใหม่สำหรับเปตยน เพราะพระท่านไมมีกระเป่าเดินทาง ด้วย
 เหตุถงนชางบานจิงจถวายมาจ่านาพระรช สำหรับให้ทานมผลคเปตยน

ด็จพุ่มต้นไม้เห็นจะเป็นขบพฤษยดอกไม้มงคลบูชาเป็นของแห่งอยู่ดีนาน
 เพราะพระท่านจะตองพุกจาพระราชอายุคง ๓ เดือน ไม้มงคลใช้อะไร
 คิดตองมาเหมือนกบอยประจาท นอกจากของ ๘ อย่างทมอนุญาตไว้ให้
 ประจาทตัวไปไดเทานน ชาวบ้านจึงจดทามาถวายในกาตระพเคษเซนน
 ของถวายพระเจ้าพรชามนาตาก แดระอาหารเครื่องขบฉนตาง
 อย่าง เห็นจะถวายเพื่อให้เป็นสังเบียงกรงของท่านในระหวาง ๓ เดือน
 เทคนชาวบ้านในตางทองถนจึงมถวายตั้งของเซนน ในฉนเจ้าพรชาม ม
 ชาวสารพรกหอมกะเทียมแเดระอน ๆ บรรจตงกระบงน้ำไปถวาย คิดว่า
 ประเพณถวายสังตาทกตททาทนในเดือน ๗ กอนเจ้าพรชาม อาจมาแต่
 เรืองถวายในฤคกาลเจ้าพรชามกได แดทาเคตอนทไปตวยความจาเป็น
 ในสมัยทมวดมพระอยประจาทแเด เพราะเมอยางเขาเดือน ๖ แดตอมา
 เป็นเวตาเริ่มททานา ตองขมกเซม่นสาตระจนอยตวยเรองโกหวาน ทา
 เวตาทามาบุญสุนทานให้ไดมอย ๆ เหมือนเวตาปรกตไม่ได้ จึงตอง
 ถวายของเป็นสังเบียงกรงแก่พระ ท่านจะไดไมเคอครอนคองอดมอกน
 มอ จะรอไปถวายในฉนเจ้าพรชามกชานก จึงรนามถวายเสี่ยในเดือน ๗
 แดทยงมทากอยในตางทองถนในฉนเจ้าพรชาม กตั้งอยจาเรองเคมอาจเป็น
 ตงทเตามาชางตน ไปรดชยานกวาชาพเจาอวดรุ เพราะเมอเกิด
 ความสังสัยแเดวกอยากรู ความสังสัยอยากรูเกิดให้คิดค้นแเดหา ได้
 มาแเดระคิดเห็นอยางไรก่นามาแเดนอ จะรกผิดแเดใหม่กแเดวแเดจะไปรด
 เถิด เพราะกอกาม ๆ ถนมากตอย ไมเกิด "ความผ่นผวน" ขน

ในความเชื่อ แต่ตามเบ็น้อยอย่างใดกมเบ็น้อยอย่างหน ก็ทำให้รักตัว
 มดกษณะเปราะเหมือนแก้วกระจก หรือนาทแข็งเบ็นกัน ทุกระไร
 แปรก ๆ ใหม่ ๆ มากกระทบโดยแรง ก็อาจแตกกระจายได้ง่าย ด้วย
 ไม่มียึดหยุ่นต้านทานได้

เมื่อพระท่านมาพักณอยู่ประจำในตระเวกบ้านชวคราว ท่านก็ไม่
 อยู่เบ็ถาผนังเบ็เจาอยู่แต่ในทพกเรน ท่านจึงถือโอกาสไปรดสังคอกแก้ว
 บ้านจึงได้เกิดมีพ้งเทศน์ถ้อยคักถกนบวชกนมากกว่า ปรกติในเวตาเข้า พรรษา
 เพราะสมัยโน้นพระยังมีน้อย ชาวบ้านหาโอกาสศึกษา แตะบ้านเพ็ญ
 บุญกุศลไม่ได้สะดวกทุกฤดูกาลเหมือนในทกจนนจึงได้เกิดมีบวชเรียนกนใน
 ระยะเวลา ผู้ทมอายยังไม่ครบบวช ชาวบ้านกนนำไปฝากพระให้บวช
 เป็นเณรหรือถวายเป็นลูกศิษย์รับใช้ท่าน ๆ กตั้งสอนธรรมแตะความ
 วิชาจึงคคเป็นประเพณีสืบมาจนทกานน ผู้ทบวชเรียนแตะเมื่อไม่จำมารด
 ครอบเพศสมณะเบ็นอนาคาริกเหมือนกบททานประพฤคอยู่คคองสังคอกมา
 ครอบเรือนเบ็นคฤหัสถ์เสียก่อน ตามทตถตทคความเบ็น้อยของพราหมณ
 ทเรียกวาทศรม ๕ คอ พรหมจารี คฤหัสถ์ วนนปรตถ แตะธัญชาติ
 หรือภิกษุ

ระหว่างเข้าพรรษา มนุถอคักถกนมากโดยเฉพาผู้ทคคเหต่า ก
 มักเด็กกนเหต่าไปกนชตเชยกนกเมอออกพรรษาแตะ ไปตั้งนุกนเมอ

เทศกาดทอดกรีน เมื่อก่อนหน้าเจ้าพระยา การจำหน่ายเหล่านี้จะ
 ตกตา เพราะมีคนกินน้อย แต่มักแพงหอย ก ๑ กินมากขึ้น เพราะไม่
 มีทางจะจับจ่าย ใช้เงินในการวิ่งเต้นบอขายมุขเหมือนในสมัยที่เจริญแล้ว
 ด้วยวัดธรรม จึงหันกลับมาแพงหอย เจ้าพระยาแดงไม่ไรเหล่านี้จะ
 ขายไม้ดี แม่พดกตะเมงดกรและพวกขีพาทย์ราช โพนกเคอตรอน หา
 กินยากเหมือนนกน เพราะระหว่างเจ้าพระยาไม่มีใครเขาหาไปเดิน เดียว
 นไม้ของกวดมทหากินดมไป เจ้าพระยาหรือไมเจ้าพระยากเทากน

เดือน ๘ เจ้าพระยาแดง ถึงเดือน ๘ ระหว่างพระยาจาง ไม่
 มีงานทำบุญอะไรนอกจากมแต่งงานกนบาง เพราะเดือน ๘ เจ้าพระยา
 แดงเขาตแต่ง จรดไปแต่งเอาเดือน ๓๐ ซึ่งเป็นเดือนคึกคักทางนาน
 นก รือไม้ไหว จึงรันมาทำในเดือน ๘ ซึ่งเป็นเดือนค อนุญาตให้เขียน
 พเคษแม่จจะเป็นระยระกาดท

“เห็นเมฆมืดเงาฟ้าคะนอง

พยับฟองฝนงาดอยู่ปราดปราย

พยับเยือกโยกมาฟ้ากดับ

ดูจวบแวบแววบแล้วดับหาย

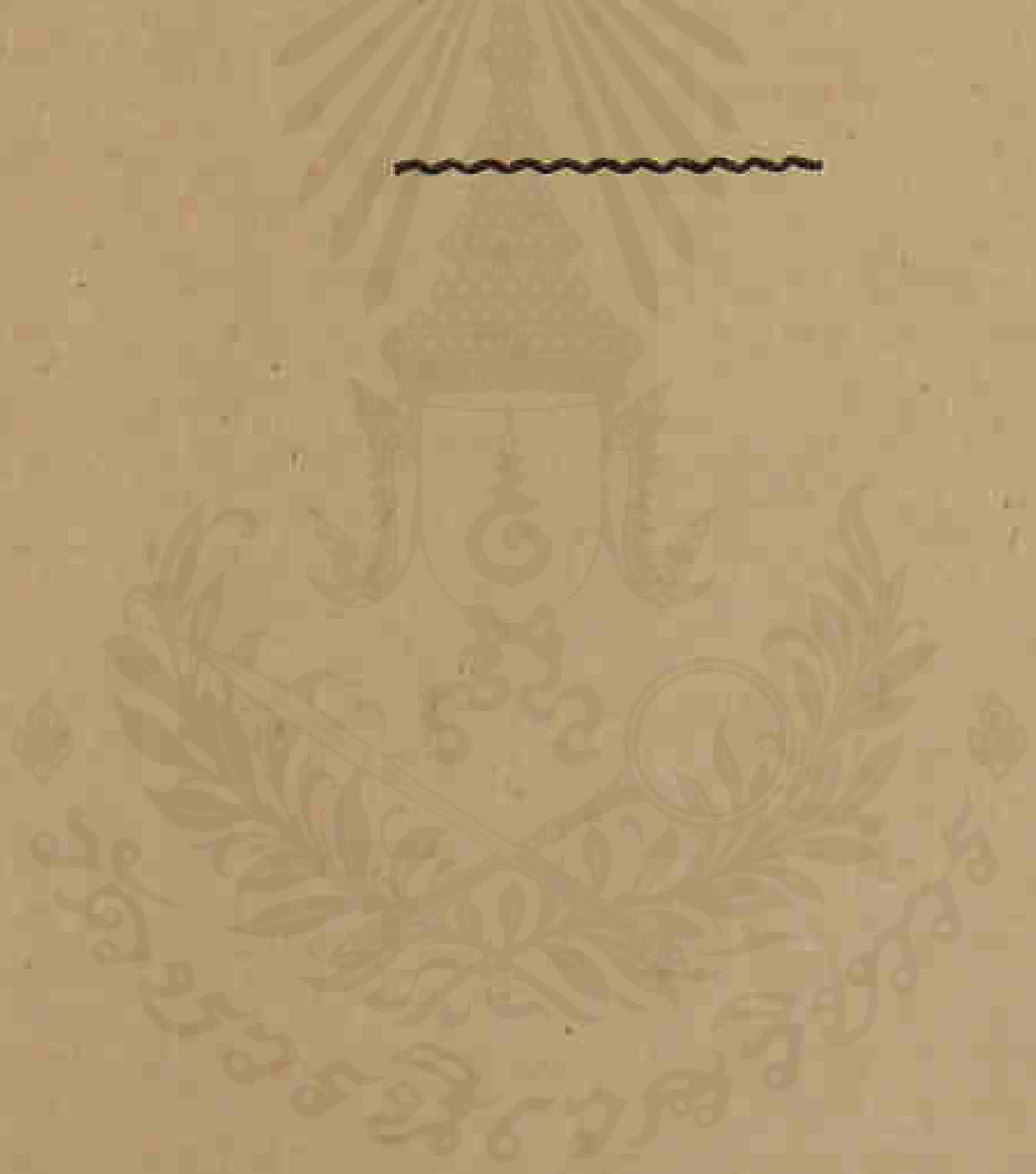
เหมือนเห็นตัญเฑียรบรมแฉวงบกาย

ราวกับสายฟ้าแฉบแปลบพระโยม”

มนต์อนาถาเทอมใจ ไทเห็นอยู่อย่างพจงถอจาเป็นภรณ์พิเศษ

ให้

แต่งกันได้ในเดือน ๘ ด้วยประการฉะนี้.



เทศกาลออกพรรษา

เดือน ๑๓ แรมค่ำเป็นวันออกพรรษาฝนซึ่งภพพร้าฉ่ำและตลอดเวลาย
มา ๓ เดือนของฟ้าซึ่งเคย เห็นเมฆมืดเวหาฟ้าคะนองพยับพองฝน
ดำตออยู่ปราศปราย” ก็เงนวางแต่ห่างหายไป เป็นเวดากำดังจะหมด
ฤดูฝน เมฆ ซึ่งเกิดอนกตณตอยเต็มทวทของพากคอยคูนัยหายมตายไป
ดมมรสุมภระณตกเฉียงใต้หรือลมพทชยา ซึ่งเคยพาเอาฝนดำตมาโดย
แรง ก็แปรแต่กลายเป็นลมว่างพัดโชยเรื่อย ๆ มาริน ๆ ทำให้
รู้สึกดีชนหายชนอบ กนพทททางกทมาคแห่งไม้และเหมอนเมือกอน
การทำนาทคร้าเครื่องมาหลายเดือนก็หมดทวระไปตอนหนึ่ง ชาวต่อนมาก
ก็กลตรงแคว คอยแต่เวดากว่าจะสักและเก็บเกี่ยวได้เท่านั้น อากาศ
ชนและมดมวกเปิดชนเป็นปดอด ไปรังแจ่มใสภูเขาซึ่งอยู่ไกลเห็นตบ ๆ ทาง
โน้น ไม่ได้เห็นมาหลายเวดา บคนกตบเห็นเขยงชดได้กนตไมทไกล
กระทำให้ใจคอรของชาวบ้านเบื่กบานไปด้วยกับธรรมชาติ ฤดูเข้าพรรษา
๓ เดือนผ่านไปแล้ว ชาวภทวามแควดากแคว กาดังจะแตกตรงเป็นพุ่ม
พวงไสวระการตา อักไม่ชากจะเก็บเกี่ยวได้ไมเบื่กบานสบายใจ ก็
จะไปเบื่กบานสบายใจเอาเมื่อไหร่

ออกพรรษาแล้วแต่รถออกก็ไปจนถึงกลางเดือน ๓๒ เป็นเทศกาล
 ทอดกฐิน ซึ่งเป็นที่ยินดีปรีดาและรื่นเริงของชาวบ้าน ด้วยจะโตม
 โอกาสทำบุญสุนทรกรรม คบกันไปกับความสนุกสนานเรริงบันเทิงใจ คน
 แต่ก่อนเคยพูดว่า "ทอดกฐินวันหนึ่ง" ทอดกฐินนั้นเข้าใจ แต่
 หมายความว่าอะไรโรยยากทราบแต่ก็ไม่ทราบ ก่อนถึงวันทอดกฐิน
 ชาวบ้านมักไปเลือกหาวัตถุที่จะทอดหาได้แต่พวกไปจองล่วงหน้าไว้ เพื่อให้
 วัตถุแต่ละเม็ดเตรียมไว้พร้อมในวันทอด โดยมากวัตถุของไว้ มัก
 เลือกวัตถุหมู่บ้านอื่นเพื่อโตม โอกาสแห่งกฐินไปครกครนอย่างสนุกสนาน และ
 ประสานสัมพันธ์กันสามัคคีเป็นไมตรีกับชาวบ้านโน้น ซึ่งเมื่อรู้ว่าจะไป
 ทอดกฐินทอดหมู่บ้านของเขาในคืนใด ก็จะได้เตรียมการเพื่อต้อนรับ
 ทอดจนแต่ยังคงแต่เล่นสนุกสนานสามัคคีด้วยดีสักวัน นอกในงานทอดกฐิน
 ในที่ไกล ได้โอกาสเที่ยวเตร่เปิดนุกุมประเทศ ไทเห็นแปลกเห็นใหม่
 ไปจากที่เคยเห็นอย่าง ช้าช้าก้อยทุกเมื่อเชื่องม ถ้างัดใดในหมู่บ้านโน้น
 มีแปลกหรือใหม่ ก็จะได้รู้ได้เห็นด้วยตนเอง แลดูเขาสิ่ง ๆ น้อย
 ในถนนหนทางมาใช้เป็นแบบอย่างของคนบ้าง ประเพณีอาจพบเนื้อค้อย
 ทนด้วยก็ได้ เหตุฉะนี้ ประเพณีทอดกฐินต่างถิ่นของชาวบ้านจึงถือเอา
 สำคัญแต่จำเป็นเพราะได้ทั้งบุญกุศลและเล่นสนุกสนานเรริง ได้ทั้งความรู้
 และจิตใจ เปิดนุกุมคราเคร่งขรึมกับเรื่องตามาหากัน มาเป็นชีวิต
 ใหม่ที่สดชื่นรื่นเริงเสียสละคราถ ประเพณีอย่างนยอมนมคาคอวระแกชวด

ทางใจแต่คงไม่จริงจังพอขยยนต์ในสังทกขยยนต์ นคองฉนธรรมเกา
 ล่งนหน่งของชาวไทย ล่งของอะไรที่จระนำไปทำบุญ คนที่ไปในกระบวน
 กชวยกนแบกชวยกนห้ามด้วยความเค็มใจ ใครเหนอยกเขาเปดขยเขาผลด
 กนไปตามเรื่อง ล่งนใครมีการเดินอะไรก็เขาไปเดินไป ผู้ทเขากระบวน
 ภาเป็นผูหญิงสาว ๆ กแต่งศอด้วย ๆ ความทองถน ชาตผูหญิงการบุญ
 การกศดกรวดงกว่ากรอยไปพอโถดจระถึงวัดทจระทอดกเป็นเจดา นองเพด ทาง
 อดจตเศรยมรบไวพรอมลัรรพ ล่งนชาวบ้านรานถนทางหมุบ้านนน เมอ
 ไตขยนเสียงกตองตม ๆ ดังมาแต่โถด ก็พากนออกไปรอกอยเพอคอรบ
 ถานทกมกระบวนแห่ชอกไปถึงกกลางทาง แด้วผลัมโรงเขากระบวนลัม
 ทบแห่มาศชวยกม ล่งนวัดโตเจดากจตเศยงเพดพระ แดระเศยงคตอดตง
 พดกกรฐนศวย ชาวบ้านทนนเบนเงาภาพจตเศยงทงถัน เพาะเป็นวัด
 ของเขา ถนของเขา ๆ เศยงเศรจ ไมคองอนาทรรอนใจเรองอาหาร
 การกน เบนความเชอเพอยนคคอรบศวยไมครล้ามคครลั แดระ
 ชาวบ้านนนี้อาจจะไปทอดกรฐนทจคของบ้านโนนบาง ในคราจหน้าลัศตบกัน
 ก็จระโตม โอกาสคอบแทนกันแเดะกันไปในศจ ดังริง ๆ

เศรจเศยงเพดแเดระเศยงตุกันแล้ว ไตเวดาทชอดกรฐน ล่งนล่งโบลลั
 ชนหมกนพรอมแเดจ กจตกรบจนแห่มกนตามกนเบนแเดจายค เศยง
 ครมครกครนไปทจบรเจอนจตบระทกชนเจยน โบลลั ๓ รจบแเดจกเขาโบลลั

ถวายฝากฐิน ซึ่งเป็นเรื่องไม่จาเป็นจะต้องเอา เพราะเป็นตทขพชท
 เคยเห็นกัน โดยมากเว้นแต่เวียน โบสถ์ ๓ รอบ ไม่ใคร่มัททากนทจริง
 เวียนประทักษณกเป็นการดี เพราะเป็นการแต่งตั้งเคารพของสถานที่และ
 ตั้งศักดิ์สิทธิ์ฐินแปลว่าอะไร แต่ละคนเหตุทอดกฐินม้อย่างไร อาจ
 หาหนังสืออ่านเป็นความรู้ได้ง่าย เพราะท่านผู้แต่งชวนให้ อานมอยู่
 แล้ว จึงไม่จาเป็นจะนำมาพรรณนาในทน โทษาซาก เสร็จทอดกฐิน
 แลวกเสนสนกรนเวรกนทตามวัด ใครเดินอะไรก็เดินไปเดินกันครกครน
 สุนกกนเคมท ไม่สั ปรากฏเรื่องเอะอะจาทกน เพราะเขากดวบาป
 เกรงกรรมไม่กล้าทำสิ่งที่ไม่ควรทำในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เช่นน ทาจะมคน
 เอะอะกนบางเกินขอบเขต ก็ถูกวัดถูกชาวบ้านตงโทษเสียเองผู้ตามสั
 คจร เป็นเรื่องควบคุมกันเองไปในตัว โดยอาศัยประเพณีที่ประพฤติ
 สั บศอกนมา เป็นหลักประกันความเบื่อนอยู่ของเขาเท่าที่จะทำได้ในสั มย
 ซึ่งสั บมาแดงเต็ม แต่เดยวนจะเปลี่ยนแปลงเป็นความเจริญไปอย่างไร
 บ้างก็ไม่ทราบ เดินสนกพอได้เจดตามสั มคจรกเด็ก ดาดาชาวบ้าน
 นนแตว กพากนกดบของถนบ้านคน คอนนเบนกดบอย่างเงยบ ๓ ไม่มี
 แท้แทนอะไรเหมือนเมือซาไป เพราะสนกสั ใจแดงเห็นอยแล้ว
 ตามทเดามาเป็นเรื่องแหกฐินไปทางบก ถ้าไปทางนาตงไม่บอก
 กรวา เขาไปกนตวยเรือพายเรือแจว ไปกนเป็นแถวยาวยคทงเรือใหญ่
 เรือน้อย เรือทเบินของคกฐินนหงดแดงเป็นพเคษ มคาคณาคาคสั มชง

ทิวและอะไรต่าง ๆ ตามแต่จะแต่งแต่ประดับตกแต่งจนทงวางใคร จะ
 ทาเป็นบุษบกหรือทำเป็นรูปอะไรก็แล้วแต่ จะทำชำลุ่มขึ้นไปทอด ในระยะ
 โทด ๆ ได้ตั้งคอกคอกยมนเรือกลไฟและเรือยนต์ จะจงเอาเรือแจวเรือ
 พายพ่วงท้ายไปด้วยหลาย ๆ ลำก็ได้เมื่อถึงเทศกาทอดกฐิน จะได้ย่น
 เตียงกอดของคอกม ๆ อยู่แทบทุกเช้า แม่ไม่เห็นกรู ได้ความกกระบวนกฐิน
 กาดังจะผ่านไป การไปกันทางนาอย่างนี้ ถ้าเป็นกฐินของชาวกรุง
 ชาวเมือง มักมเรือเป็น โรงครัวพ่วงไปด้วย เพราะจัดเตรียมสิ่งของ
 ไปหุงคัมได้ตั้งคอกกว่าทางบก จะอาศัยชาวบ้านของวัดที่ไปทอดเป็นผ
 เดียงคุด เหมือนตงเรื่องทีตามาข้างคอกไม่ได้ เพราะความมแต่ความไม่
 ไม่ได้ระตบใจเตยกน จึงผดชนผดตั้งคอก นุดของเรานนุดของเขา จะ
 เขานของเราแต่เขานนของเขามารวมเขาแม่พมพเตยกน ใน ทนท ทน ไค ก
 ยากอยู่ คองพยายามทา โทนเบนนหรือทา โทนนเบนนพอโทมแถมแนว
 เตยกอน จึงจะรวมเขากนได้ตั้งคอกแตราวน

อาหารที่จัดเขาไปเตยกนในงานทอดกฐิน โดยมากมักใช้เป็น
 ขาหรือขากระดูกเพราะตั้งคอกคุด ยนตั้งโหลกนกกาย กนเค้งจแถ้ว โยน
 ทงหรือกระดูกได้ ไม่ตองเป็นหวงคอกคอบถวยหรือชามกลจจจะแตก
 หรือหายได้ และไม่ต้องเป็นกงจตต่าง ถึงจะตางใดกคองใช้หน้าใน
 แม่นาคาคคองต่าง ใครเขาจะชนเขาน้ำฝนน้ำประปาไปด้วยได้มากให้ตา
 บากตาบหนักดังล้างชามได้ อาหารที่จัดเขาไปนนี้ ไม่ใช่แค่สำหรับเตยก

คนทั่วไปเขาจัดไปถวายเตียงพระเพททวดด้วย ของเตียงนั้นนอกจากมข้าง
 แตะแกงแตะของผิด ๆ คม ๆ ความแค่มะครวจะจัดหาเตรียมไป ยงมเจ้า
 ขนมนานาปรกด้วย ของหวานกมข้างเมาทอดแตะกตวยแขก ของ
 เหล่านี้ไม่มีคนไหนใครขาด เพราะสะดวกแก่ที่จะเตียงดี แตะ
 ขนมนานาปรก โดยเฉพาะนาปรก ถ้าหากเป็นจำนวนมาก ๆ สำหรับเตียง
 คนมาก เวลาพระสมเ้มครวอาจเอามองลงไปกวคนหน้าพริก ในภาชนะ
 ซึ่ง โดยมากใช้กระถางหรือ โอ่งมังกร มักวิ่งลกลงไปโดยข้อมือ ต่าง
 ตกเตยไปถงครึ่งแชนคอนแชนกเคยเห็น นามกระตุนามระนาจน่าสมมระตาม
 เบียดทเป็นเครื่องเปรี้ยวพระสมนาปรก คงจะกตแชนระบายเอาเจ้าชเหือ
 ขโดดลงไปพระสมด้วยเป็นแน่ ไม่เป็นไร กินอวยดี เพราะภาชนะจนวา
 “ เทียมก เจียรเซงช ” แปลว่า “ มองไม่เห็นกนลระอาด ” ครอง
 อาจมีเตียงแยงอย่าง โม โหเกิดชนได้ว่า “ ใครเขาเอามองลงไปกวคนเจ้า
 หากถามกนแปลว่า ๆ เขาก ใช้กระเจ้าหรือชอนลงไปกวคนต่างหาก เชือ
 จริง ” ไม่เชื่อ เพราะเห็นอุกบศ “ ถ้าไม่เชือถามภรรยาข้าพเจ้า
 ดูกได้ นเป็นคากดาวของชาวพระมาสรกบของเรา ชาวบ้านนอก
 ภาให้ถามเมือแดงค ถ้าใครไม่เชือถามทกดาว เขาเป็นคองอางเมือ
 เป็นพระยานต้นนถอยค้ำของเขาเต็มอเพื่อให้หนักแน่น เพราะภรรยา
 เป็นผู้พลจริงเต็มอ เชือได้ แคอย่างไว้กตใช้กระเจ้าหรือชอนกวคนนหม
 ไม่ได้ ของมจำนวนมาก ตามกสนไป มอเบือนนามระนาจน่าสมมระตท

บับตงไปอยู่แล้ว ไช้มอกกวนดะตูกตกกว่า เป็นทานองเตยจกนกกบมุนชาว
 เหนยจนากระท คอง ไช้มอมุน จะ ไช้เครื่องอย่างอนแทนมือไม้ถนตไม้
 เคยกน เพราะประพฤตเป็นประเพณมาอย่างนน ฆนมนควยอย่างอนจิง
 นอกแบบ กนไม้ร้อยไม้ได้รสมือ คณาตางมอกทในชามตางเห็น
 ต้า ๆ เป็นปลตกมพมระเมอม เพราะมอกทไช้มนกระท ไช้สำหรับบรบดตางค
 แดะไช้อย่างอนนอกรอยแปด เซดกบตะโพกเคยเห็นแค่นอยกราย จุม
 ตางแถวมผาเซค แต่ผานนตางแห่ง (ไม่ไช้ทัวไป) มีตกษณะเป็นต
 ราวเพียงไร ไปรดตังเกศคเอากแถจกน ทกตางนไม่ไช้จ่าช่าพเจ้า
 จะไม่ช้อช่าจเห็นยจกน ช้อ — ทำไมจะไม่ช้อ เพราะตอภษคจนชาง
 คนหม แดะทำเมิน ๆ ไม่แถเห็นเลัยกกนไต ถ้าไปเห็นตจยตาคนเอง
 เลัยหมตไม่จ่าอะไร หรอริแจงเห็นจรงในตภภาพทแถจรง อย่างททาน
 ว่า “เกศคอันจ่าผม อย่าชนชมว่าได้ภ” ก้อยู่ในโตกอย่างทช่าพเจ้า
 อยู่นโตกตามาก คองทนเขาบวงอย่าไปนกกตงมหนัก เคยตรอน ถ้า
 ทนไม่ไหวไปบวงเป็นฤษคกกว่า แต่ทจาทกตางมาแถจมทงหมค เป็น
 เรองลัมยของช่าพเจ้า จิงไมจ่าเป็นคองเหมอนกกบชอกตงยหนง ชงอจ
 มคจามเจรญการหนาในจวนธรรม ไปโกตกวาสัมยของช่าพเจ้ากไต
 ช่าพเจ้ากตางเชนนเป็นกตางอย่างผู้เห็นชางหนา มีแต่คจามตตได้ชมนใจ
 ๕๕
 ทงน

กตางนอกเรองเป็นชตจจทจระแถจ จิงจระเตาเรองทอตกฐินต่อไป

ได้รู้จักกฐินแล้ว ก็เดินสนทนากลั้วกันตามวัดหนาวัดมถาวร์ต่าง ๆ
 หรือแข่งเรือพายกันเป็นต้น หรือไม่ก็อาจมเดินเพลงเรือด้วยก็ได้ ชาว
 บ้านแถบนั้นจะพายเรือมาเข้าร่วมการกุศลและเล่นสนทนากันด้วย ตอนนั้นต่าง
 ก็จะเห็นผู้หญิงสาวชาวบ้านสวมหมวกมาแข่งเรือด้วยก็ได้ ความจำเป็น
 บังคับอยู่ในเวลานั้นเพราะเดินอยู่กลางแจ้งกลางแดด และหมวกที่เขาสวม ถ้า
 เป็นอย่างงามก็ประดับประดาตามเขี้ยว ๆ แดง ๆ ตามตามลัษณภาพของทอง
 ถน ด่างวัดเมธอกฐินแล้ว จดตั้งของพนมทนมในทนม มกด้วย
 ออยมระพรานาคาดเป็นต้น นำมาให้เจ้าภาพกฐินเป็นของชำร่วยตอบ
 แทนด้วยไม้ตราจากม เดินสนทนากันจนแก่เวลาแดงกแดงกลางดึกบ้าน
 เทศกาดกฐินก็ไม่ออกกันเงียบ ๆ เป็นเฉพาะรายบุคคล ก็สนทนากันอย่างน
 ออย่าห้ามเดยวออย่าเอาความสนทนเข้าไปประปนกับกาบญการกุศล เพราะ
 คนเป็นสังฆมสังปรังคัง ห้ามไม่ให้สนทนไม่ให้ชู้ช่าหรือหากห้ามได้ดอก
 แต่จำหลบอยู่ภายในคอยแต่จะคืนออกมาเมื่อมีโอกาส ถ้ามีคนออกมา
 ไต่ในทอนไม้มอบเขตคเป็นเครื่องกน กรนแรงยงกวาง ถึงเสียหาย
 ไปกนใหญ่กมได้ และในโลกนี้จะหาสิ่งที่เป็นของแท้ของบริสุทธิ์จริง ๆ หา
 ได้น้อยแถมท หรือจะไม่มด้วยเสียช่า ถึงหากว่างเมกเขากนไม่ไดกน
 โลกชงชบชอนด้วยคชว เพราะของแท้ของบริสุทธิ์ ถ้าจะมกคองม
 อยู่นอกโลกนไป เป็นที่สุดแห่งความไม่มสังมทโคร ๆ โดยมากอยาก
 ไปกแต่ปากจึงไปกนไม่ถง

ทอดกฐินเท่าที่พรรณาเป็นทอดกันตามธรรมดาสามัญ คือทอดยง
 วัตต์ไปของดวงหน้าใจ เขาของแถมกเขียนหนังสือวัดเจ้าดาทานาหนา
 วัตต์ เพื่อบอกให้รู้ว่าใครมาจองเอาไว้แล้ว เมื่อเสร็จทอดกฐินวัด
 เขาของกระเขมปักใจหน้าจตสองข้างศาลา ดังทกมคนกด้วยปักใจด้วย บัก
 ใจทำไมแถมทำไมจึงมักไซของกระเข ไซของอย่างอนปักใจไม่ได้หรือ ใน
 ทนซาพเจ้าคงเป็นคาถามชนแทนน ยังไม่พยายามจะตอบ นอกจากจะ
 กถาวอย่างที่เขาใจกันว่า บักใจใคร ๆ จะใคร่มาเป็นวัดซึ่งมีมาทอดกฐิน
 แลว คนอนมาตั้งหาวัดสำหรับทอดหรือผู้ซึ่งผ่านไปมาจะได้ไม่ต้อง
 เสียเวลาไปตั้งถาม จะได้โดยโมทนาด้วย แต่ททากนเขน ทากน
 อยในทองถนทมวัดมาก ซึ่งอาจมวัดคกคาง ไมมีใครทอดกได้ จึงมัก
 มผู้ศรัทธาไปสืบเสาะหาวัดอย่างนเพื่ทอดกฐิน คามปรกคในวันใกล้ ๆ จะ
 สันหนาทอดกฐินหรือ ในอนัดคทาย คอจนกอนแรมคานางของเดือน๓๒ ทอด
 กฐินอย่างนเรียกจากฐินคกคาง หรือเรียกจากฐินคก คางถนถนเรียกจากฐิน
 ใจเพราะกรยาอากรทไปทอดเป็นอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว จู่ ๆ ก็ไปทอด ไม่
 บอกกล่าวแต่สืบดวงหน้าใจ โหวตรู้เพื่อเตรียมคจทนได้พรกพร้อมแถมเรียบ
 รอยการทอดกฐินคกคองว่าได้บุญอนสงส์ แรงกจาทอดกฐินกนตามธรรมดา
 คางที่เตรียมวางของไปทอดกฐินหลาย ๆ วัด แต่ได้วัดทอดน้อยวัด เครื่อง
 ไทยธรรมทกระเตรียมเอาไปทอดยงมเหตุอยุ่ หรือหาวัดทอดไม่ได้ ก
 เขาเครื่องไทยธรรมเหตุานนจคทาเป็นผาป่า เรียกกันว่าผาป่าแถมกฐิน

ที่เป็นที่อดผ้าป่า โดยเอกเทศกม งามทกมแหแหนภนกรกรกรรวมทยคกน
 หลาย ๆ เจาของกม แดงองคณาบางดงามประกวดประชันเอาหน้าเอา
 คากน งามทเครื่องไทยธรรมทอดผ้าป่ามีราคามาก ๆ เพราะแข่งขัน
 ประกวดกันพระสงฆ์องค์โตมิใช่คนผู้ชกเอาไป ก็นับว่ารวยได้อยู่ ไปวัด
 อ่านคณเทศทอดผ้าป่า ในหนังสือขทาบญของหอสมุดแห่งชาตินนเกิด
 ยงมทอดกรฐนอกชนิดหนึ่งเรียกว่า จุดกรฐ ซึ่งต้องจัดทำผ้าไตร
 ถวายเป็นผ้ากรฐ เริ่มแต่เก็บผ้าเอามากรวบรวมเป็นเส้นตาย แดงทอ
 เป็นผืนผ้า แดงคดเข็บย้อมไตรจักรให้แล้วเสร็จภายใน ๒๕ ชั่วโมง ให้
 ทนใช้เป็นผ้ากรฐทอดได้ในวันรุ่งขึ้น เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าจุดกรฐเป็น
 สิ่งที่ทำยากสักเพียงไร ด้วยเป็นเรื่องต้องจัดทำให้แล้วเสร็จแข่งกับเวลา
 เหตุนี้ผู้มกาดัง หรืออ่านาจารย์มาใจคอกว้างขวาง จึงจะสามารถทำได้
 เพราะต้องระดมคนช่วยกันทอจุดกรฐมากคนช่วยกันทอต่างวัน แดงต่างคน
 สืบเปลี่ยนแตรแบ่งหน้าที่เป็นเวรทำกันไป คดอดจนมการเตียงค เป็น
 งานใหญ่แตรหนักแรงอยู่ เริ่มแต่บ้นผ้า ไตรมผ้ายกมาเอามาพระสม
 เพื่อทาบญรวมดวย งามรายเอาผ้าทั้งตุไปผูกไว้ตามกิ่งไม้ แดงไป
 เค็ดเก็บมาเข็บทอเอาจากตนจริง ๆ เป็นเรื่องสมมตต่างจากทงน
 ถ้าไหมใดกนไหมสังสมมต ไหมมต่างจากเค็ดรอน - ไมคองคุดระครค
 ภาพยนตร์หรืออ่านจรรณคคคคคคคค ถ้าไมเค็ดรอน จะไปเค็ดรอนเอา
 เมื่อไรเล่า นอกจากไปบวชเสียนนแหดะ จึงจะพ้นจากเรื่องอย่างนไป

โตบ้าง แต่ก็ไม่แน่นเสมอไป ด้วยเป็นกรรมของสัตว์ทั้งหลายในโลก
 ตั้งตำหนาสั่งสำรับแท้ การบั่นฝายบั่นกนมากคน ช่วยกันบั่นเป็นต้นตาย
 แดง ก็เขากทอเป็นผา แบ่งทอกันหลายก การนมหักใช้หญิงสาวพรหม
 จารเป็นผูกอ แดงมกทากนทบนศาตากการเปรียญของวัดที่จะทอด เป็น
 การประกวดแข่งขันประตองผมอทอมาของดกสำนวนนเอง เพราะการทอ
 ผานนคนแต่ก่อนถือว่าเบนวชาจาเป็นอย่างหนึ่งของดกผู้หญิง ผมอนจะ
 กนซึ่งจะตองเรียนแต่ทอเบม ถ้าทอไม่เบมกนาอายุเบมทชายหนากน
 เพราะ “ หกทอตรกอดก เยบรอยบักจาหดกตาย วิชาหญิงทกตั้ง
 ตาย สิวาสัดเจากเขาใจ ” นเบมกอยค้ำทมผู้แต่งกดาวชมนางนพมาศ
 สมัยพระร่วงส์ โขทยทชาพเจาจาใจได้

ทอดจุดกฐินมกทากนเมื่อเจตาจนจะหมดเขตกฐิน เช่นในวณชน
 ๑๕ ค้า เดือน ๑๒ จะโตดกวางดงามดามารลคความพร้อมเพรียงกนจาทา
 ได้ และถอวาทอดกฐินอยางนได้อานตั้งตั้งแรงกว่าทอดกฐินธรรมดาคง ๓๐
 เท่า แน่นอน เพราะทำไดยากและหนักใจมาก ต้องคร่ำเคร่งมวดก
 กงอดเกรงว่าจะไม่แดงทน เมื่อสำเร็จจนทอดได้ทันเจตา ความโล่งใจ
 ตใจกมมามากไปตามล่อน เกิดบิตได้มนัสสบายใจหาน้อยไม่ ได้บุญ
 แรงอยู่ในตัว นกเบมธรรมดาไม่วางนการอะไร ถ้าทำควยคความส้มคร
 ใจพอใจ ถึงเบมงานยากและหนักใจ เมื่อสำเร็จดั่งจงไปไดควยค ก
 ฐิตกพอใจและตใจไปตามล่อน เกิดเบมความสุขใจชนทนท เหตุนี้

ความดีซัดบายใจจึงอยู่ทตรงน ไม่ไร้อยู่ที่สำเร็จแต่ใดของดี ๆ มาอย่าง
 คดอง ๆ ง่าย ๆ จนไม่รู้จักของสิ่งใดมา เคยจนมากกระตอก คง
 ทอผ้าได้เร็วกว่าแบบโบราณ สักดองกว่าเก่าได้อย่างหนึ่ง แต่ความยาก
 ความหนักใจลดลงไป อย่างหนักเหมือนกัน และเขาก็เดอกเขาอย่าง
 นทวย

ทอเป็นผืนผ้าแดง เขามาตัดมาเพดาะเย็บเป็นจอร์แดงย้อมเหลือง
 คากให้แห้ง ถ้าแห้งไม่ทันใจ ถึงกับต้องพดกระพอดมเขาช่วยด้วยกม
 ถ้าไม่สามารถจะทำให้แห้งเสร็จได้ครบทั้งไตรจอร์ จะทำแต่จอร์สำหรับ
 ครองตัวเพียงกได้ไม่ผิด บรจาร์นอกถนนจตุรทิศสำเร็จแดง กอชอ
 หรือไปเอามาจากทอหนักไซ้ได้ เป็นเรื่องเขาเท่าที่สำเร็จจะเป็นไปได้
 ซบายใจเหมือนกัน ระหว่างทำถามการเดิน ก็เล่นของส้มโภชกัไป
 ในคัว มเตยงอาหารกนเขกเกรก เพราะงานอย่างนถอวาได้อานส่งดี
 แวง ชาวบ้านไม่ว่าใครเป็นมาช่วย นเป็นวัฒนธรรมเดิมของเรา เป็น
 เพื่อนบ้านกนกกตอยทลอยอาศัยผูกไมตรีความรักความนบถอกน ผด
 กับสมัยปัจจุบันในทอนทนมความเจริญมากเช่น ในกรุงในเมือง ซึ่งไม่
 ใครคะนงตงเพื่อนบ้านรำนถน คิวใครกตงใคร เมอมเงินแดงกเป็น
 แกวสารพตกรนท เขาเงินเขาจางกอาจสำเร็จประโยชน์ได้แทบทุกอย่าง
 แดวชาคคุณธรรมตงทกถาวมา เพราะฉะนจนจตกรุนอย่างสมัยก่อนเมอ
 ยงไม่อยู่ในสมัยทมคความเจริญถึงขนาดเหมือนนบคณ จึงเป็นงานครกครน

มากอยู่ กตางคนจิตโตจิตไฟสว่างไสวไปทั่วจุด จนชื่อว่าทำบุญ งาน
 บุญแล้วสำคัญนัก ถอกนยงยวดกว้างงานอื่น เพราะคำสั่งนาไม่ว่าคำสั่งนา
 ไรเป็นแรงกำลังอย่างแรงทางจิตใจในชวตของชาวบ้าน ข้อสำคัญงาน
 จรตน์กครกครนแคไทรนอยุทมนคนหม่มคนด้าวเขารวมด้วย คนทั้งต้องจำพวก
 นประชมนกนอยุทไทรนมาก ๆ คนหม่มกครกครน เพราะเพงเคยเห็น โถกงาม
 ความดีจรตน์กต่นานดักปานไร คือเห็นแต่ตามเดียว อันให้เห็น โถกทั้ง
 ต้องค่านกไม่เต็ม ไม่ก้าวหน้า ไม่โดดโผน เป็นจิต ๆ มตตชิตไป
 เพราะงานนอยางนถามแต่คนแก่คนเฒ่าวยเดียวจนหมด ก็กร้อยไปไม่สนก
 อกหม่มครต ด้วยคนแก่ต่นมากชอบพูดแต่เรื่องเก่าเป็นความหลัง พูด
 แดงพูดอกซา ๆ ซาก ๆ น้าเบือ จึงมกมองไม่เห็นความดีนุกทอยุทเฉพาะ
 หน้า แต่จะโทษคนแก่ก็ไม่ได้ ด้วยความดีของคนแก่มแต่เป็นความ
 หลัง เมอตรงยงหม่มด้าวอยุท ซึ่งบคนพานพนมาแต่ัว ไม่มีโอกาสจะ
 เป็นเช่นนนได้ออกคยไป จึงได้แต่กนกรนรมยเรื่องเก่าเป็นความหลังไปตาม
 เรื่อง ไม่เหมือนนบพอกหม่ม ๆ ด้าว ๆ ซึ่งนุกแต่กาดเฉพาะหน้าใน
 เวด่าบัจจนนเทานน นกอยางนุกถกในแง่หนึ่ง ดังทตวงแดงกตวงแดง
 ดังชางหนากยงมาไมกงไปนุกถงมนทาไม แต่ทจกาดเวด่าเป็นดังคยเนื่อง
 กน เขาทำกนไปคยกนไปตามภาษาของคนในวัยนน ร้องเพดงหรือ
 ตอกนไป เกยพวราดักนไป เขาทำนของคากด้าวของฝรั่งว่า “หม่ม
 คองเป็นหม่ม ด้าวคองเป็นด้าว” “ช่วยไม่ได้” ด้วยเป็นชรรมดา

ของโตกจีดัย ถึงคนแก่แต่ก่อนก็หยาบออกอยู่เมื่อไร เคยเป็นมาก่อน
 เหมือนกัน อย่าเข้าใจผิดว่าไม่เคย เพราะเรื่องอย่างนั้นไม่ว่าคนสมัย
 ใหม่ เคยเป็นมาก่อนดวงนน จะตางกนกแต่ลักษณะของกาลสมัย
 และโอกาส เหตุคนแก่กับคนหนุ่มจึงต่างฝ่ายไม่ตรงรอยเดียวกัน คิด
 เห็นกันไปคนละแง่ ถูกด้วยกันแต่ผิดด้วยกันไม่มากก็น้อย ต้องเห็น
 ใจกันบ้าง มคอแต่รณกันบ้างตามนิสัยดีของคนหนุ่มแต่ละคนแก่ แต่
 ไม่ใช่ชนิดอวดดีหรือเอาหงษ์นกกาแพง จึงจะไปกันได้เป็นมงคล การ
 บันฝ่ายต่อมาแต่เยบจวร เป็นหน้าที่ของผู้หญิงต่างเป็นส่วนมาก แต่
 การคิดมาเป็นกระตงหรือกระบังสำหรับเยบเยบเป็นจวร เป็นหน้าที่ของผู้ชาย
 ผู้ใหญ่หน่อย เพราะบรรดาเขียนมาแต่ตัวเรื่องดี ตามปรกคผู้หญิงทำ
 ไม่เป็น อย่าถามว่าข้าพเจ้าใช้คำตามที่ปรกค หน่อยจะหาว่าข้าพเจ้า
 ดุหม่นผู้หญิง เพราะผู้หญิงทมความลำบากเป็นพิเศษ ชะนิตทชาย
 ทำได้หญิงถทำได้กมเหมือนกัน แต่หาได้ช่วยยากเพราะผิดเพศ ส่วน
 การโสดกขมนสำหรับขอม อดอดจนยอมมาดากมา ตกเป็นภาระของชาย
 หนุ่มเป็นส่วนมาก เพราะมแรงกำลัง ว่ากันตามจริงมากกว่าผู้หญิง
 ส้มควรรแต่จทเขาเรียกชายหนุ่มอ่อนจวมเมยได้แต่ยังไม่มีความบัว
 ประเพณีจตกฐินทมกทากันในวันจวนหมดเจดคทอดกฐิน มีเศา
 ให้เตาเห็นมุดเหตุได้ ว่า เต็มเห็นจะเป็นเรื่องทอดกฐินคทาก้าง จึงไปจค
 ทากันในระยระเวดาคอนนน ถานกถึงสมัยก่อน เวดาคอนเจียนจรัตน

เขตคกฐินเช่นน ถ้าจะจัดทอดกฐินไม่มาเตรียมไว้ล่วงหน้า จะขอหา
หรือพองเขาทำสำเนาจนใจหายกคงไม่มาขอหาได้ระตถกนถ ดวยตถษณธ
ความเบื่อนอยของเรานคเตมอยกนเบหมบาน ถงเตยวณลจวนมากกยงเบน
เช่นนอย เพราะเกยวกับเรองอาชพทางกตกรรม ของไซไมถอย
คาง ๆ กตองจตทาเองกายในหมบานเตย โดยมาก เบนชรัตนคตสาท—
กรรมในครอบครวเตยงคองไซเอง จะตจรานคางายเหมอนในบานใน
เมองทเจรญก ไมมเตะไมเคยทาคน เตะชางคางชาคกยงไมแผกการค
ชางของเขาไปถง เมอเบนเชพนน ถาคองการพามาทาเบนไตรจจว
ถาหรบกตคกฐินเบนเจตากรทททมิ ไมคิมเตريمเอาไวถวงหนา และ
ไมมทชอไถลระตถก มกอยางเตยว คอคองชวยตนเอง ชวยกนจตทาจัน
เบนงานบัจจบนทนคองนคย หนาใจอนแรงกถาในศรทชการบญ เมอ
ทาถาเรจถดองไปไถควยความพรอมเพรยง คอถามคคชกรรม กตมคจว
อยทจระกอมาไดอานถงถแวง เรองจะเบนเชนน มากายถถงถิงแวงคตอม
เบตยนแปดงไป จิงทาคนในเมอม โอกาถจะทาไดพอเบนประเพณถบคอ
กนมาเทานน ชางเจามคความคตเห็นเชนน จะถูกผตอยางไรกไมทราบ
ถาทานผู รุมเมตคางจคบอกใหรู บาง กจะเบนพระคุณแกคนรุนถถงทยง
ไมรู ดวยเทอย

ดอกไม้รูปเทียน

“สองมาเรียบดอกไม้”
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ถวายเป็นพุทธบูชา
หน้า ” (ลิลิตพระลอ)

ดอกไม้รูปเทียน ๓ สิ่งนี้ ใคร ๆ ก็รู้จักว่าใช่เป็นเครื่องบูชา แต่
ถ้าจะถามว่าของ ๓ สิ่งนั้นมีความสำคัญอย่างไร มีมาแต่เมื่อไร และ
ชาติใดเป็นผู้คิดค้น ชาวพม่าก็ตอบไม่ได้ตลอด ถ้าตอบเอาตามเหตุผล
ที่คิดเห็นก็พอจะตอบได้บ้าง ถูกผิดอย่างไรแล้วแต่จะพิจารณา

ดอกไม้ จะกล่าวถึงดอกไม้ก่อน ดอกไม้นั้นใคร ๆ ก็รู้จักว่าเป็น
สิ่งมีรูปและสีสันงดงามแปลก ๆ และต่าง ๆ กัน มีลักษณะที่
ละเอียดอ่อนนุ่มนวลไม่ดุดาดตา ตางชนิดก็กลิ่นหอมจางใจชวนให้ชื่น
ให้ชื่นชม มนุษย์ไม่ว่าชาติใด มีธรรมชาติเป็นความรู้สึกอยู่อย่าง
หนึ่ง คือ เป็นผู้รักด้วยรักงาม รักความมระเบียบความมีประสาธน์
ของสิ่งต่าง ๆ แต่ความรู้สึกนั้นหมยบางประณคบ้างแล้ว แต่ความ
เจริญทางความรู้สึกแต่ละจุดใจกเมื่อดอกไม้มความงามและความหอม จะ
หาสิ่งใดเท่าเทียมได้ยากเต็มที โฉมมนุษย์จะไม่มีความรักดอกไม้เท่า
กวเมือเปรียบความสวยงามของสัตว์ ก็มักอ้างดอกไม้ขึ้นมาเปรียบ

สังกโตชงกอกวาเป็นยอดแห่งความงาม ในภาษาอังกฤษยกเอาดอกไม้
 ขนมาเป็นคำกตาว คนจนแม้จนเท่าจน เมื่อมีโอกาสจะปลูกต้นไม้
 ไม้ดอกไว้ดูชมได้ แทนที่จะปลูกพริกมะเขือเอาไว้กิน ก็ยังอดใส่ปลูก
 เอาไว้ดูเด่น ทงนกเพราะดอกไม้แต่ให้ความขนบานเย็นตาเย็นใจ เมื่อ
 มีความรู้สึกอย่างนี้ ถ้าต้องการจะแสดงความรักบูชาแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่
 คนนับถือ มนต่างเทวดาเป็นต้น ก็นำดอกไม้ไปบูชาสักการะ ตาม
 คติพราหมณ์ ดอกไม้ไม่ว่าชนิดหรือแม้แต่เป็นกตัญเหมายามไม่ให้ใช้บูชา
 พระเป็นเจ้า ประเพณีเก่าของไทย เมื่อถึงสังกรานต์วันปีใหม่ ชาว
 บ้านพากันไปเก็บดอกไม้ที่ในป่า นำมาบูชาพระพุทธรูปที่ในวัด เมื่อทำ
 บุญได้บาตรวางคราวกตัญยดอกไม้ด้วย ทอดวายไปทงดอกไม้ชูปเทียน
 พรอมกมบางแค้นอยราย หิงซึ่งสัมมตวาเป็นทลลของมนุษย์ตายายหรือผ
 เรือนของชาวไทยต่างถิ่น ก็ใช้ดอกไม้เป็นเครื่องบูชา หวหรือชงตอ
 ว่าเป็นทลลของเมียนางก็ใช้ดอกไม้ผูกหรือสวมเป็นพวงมาลัย เครื่อง
 สำหรับประดับผม ในชนเดิมก็ประดับด้วยดอกไม้ ซึ่งแสดงว่านับถือดอก
 ไม้เป็นของงามของสิ่ง จึงเอาดอกไม้ขึ้นไปไว้บนศีรษะได้ เพราะคน
 ทรนุษย์ใช้ดอกไม้เป็นเครื่องบูชา จะมาจากเหตุที่กตัญมาข้างตน และ
 จะเป็นสิ่งทใช้เป็นเครื่องบูชามาก่อน ใช้ชูปและเทียน เพราะชูปเทียน
 เป็นของกตัญนภายหลัง ถ้าไม่มีชูปเทียน ชนในบ้านป่าเมืองคองหรือ
 ในประเทศที่ไม่ใช้ชูปเทียนเช่นในอินเดียและรองกา ซึ่งใช้หมอกายานหรือ

ชิบบากรแต่กระเถยงตระคนจุดไฟหรือทปของเขา แทนรูปแต่เทียน ถ้าใน
ทซึ่งจะนำเอาของตั้งนไปบูชาไม้ระดวก เช่นบูชาพระสถูปเจดีย์ เขา
ก็ใช้แต่ดอกไม้อย่างเคียงเป็นเครื่องบูชา ประเพณีเหล่านี้ดอกไม้ทำเป็น
พวงหรือไปวางเป็นเครื่องเคารพบูชาพอกเป็นคติในทานองเคียงกัน

รูป เป็นคำสันสกฤตแต่ बाद แปลว่ากลิ่นหอมเครื่องหอม กลดณ
หอมเครื่องหอมย่อมเป็นที่พึงพอใจแก่คนทั่วไป ถ้าเป็นกลดณเหมือนคนรัก
ไม่ชอบ แต่หนักว่าผู้สร้างเทวดาถกคงไม่ชอบเช่นเคียงกัน ถ้าเป็นกลดณหอม
คนชอบ ผู้สร้างเทวดาก็ชอบเหมือนกัน มนุษย์จึงหาอบายถวายกลดณ
หอมแก่เทวดาเสียด้วย ท่านจะได้ชอบใจพอใจ ก็ควรที่จะตั้งกลดณหอม
ไปให้ถึง ท่านใดนั้นจะทำอย่างไร ในชั้นเดิมคงใช้ดอกไม้เอาคือ ๆ มา
ก่อน แล้วเอาไม้หอมเครื่องหอมได้แต่โรยลงไป เพื่อเผาให้ไหม้
และไหม้กลดณเป็นกลดณกระจายขึ้นไป ต่อมาจึงรู้จักทำภาชนะใช้สำหรับ
รองรับไฟ เช่นตระคนเผาอบเป็นต้น เพราะระดวกแก่ที่จะยกไปไหนมา
ไหนย้ายได้ทงาย เป็นลักษณะเทชาวชิพตชาวียงและชาวกรีก ใช้อยู่ใน
ถกขบชาของเขามาแต่ดึกดำบรรพ์ และยังคงใช้กันอยู่ในหมู่แขกหมู่
ฝรั่ง มาจนกระทั่งทุกวันนี้ ส่วนรูปที่เป็นถานไม้เตก ๆ อย่างที่เห็นกันอยู่
เป็นของคิดขึ้นใหม่ออกทางหนง โดยนัยเคียงกัน แต่จะเป็นวชของชาว
ตะวันออกก็มิใช่เป็นต้น มากกว่าจะเป็นของชาวตะวันตก เพราะไม่
เคยเห็นแขกเห็นฝรั่งใช้รูปเป็นปรกติ เป็นเครื่องบูชา ทงคาวาชิพ

ในภาษาอังกฤษเรียกว่า joss stick ซึ่งแปลว่าไม้หอม สำหรับเจียม
 (joss เป็นคำโปรยเทศ เพี้ยนจากคำตะ) หรือ incense stick
 แปลว่าไม้หอมหรือไม้ธูป แต่ตั้งว่าเป็นคำผสมชนใหม่ คำพ้องอยู่ในตัว
 คำฝรั่งไม้ธูปไซ้มาแต่เดิม แม้อาชีพที่เรานำมาใช้เป็นคำของเรา คำเดิม
 ในสันสกฤตและบาลีกำหนดความเพียงชายหอมหรือกถนหอม ดังกถาฉมา
 แดงเท่านั้น ด้วยเหตุนี้หม้อไฟที่ใช้สำหรับเผาข้างหอมไม้หอม เขาจึง
 เรียกว่าธูปบาตร เราได้คำธูปมาใช้เป็นภาษาของเรา แต่เราใช้จุดไม้
 ธูปหาได้ใช้หม้อเผาธูปไม้ แต่ตั้งว่าเราไม่ได้ใช้ไม้ธูปมาก่อน จึงไม่
 คำใช้ในภาษาเดิมของเรา ถ้าจะได้ไม้ธูปมาใช้ก็คงได้มาจากจีน แต่จะ
 ได้มาเมื่อไร ก็ต้องคนดูจากหนังสือเก่าความคำขุในความหมายว่า ไม้
 ธูปดังแต่เมื่อไร แต่เห็นจะคนหายอนธนไปไม่ได้ไกลนัก เพราะหนังสือ
 ของเกาทเหตอมมากมายน้อยเดมท ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงก็กล่าว
 แต่เผาเทียน ไม้กถาดังไม้ธูปเดย

การจุดไฟให้เกิดเป็นควันหอม เทากบตั้งอาลแต่ตั้งบุญฉานฉนไป
 เมืองฟ้าเมืองสวรรค์เพื่อให้เทวดาทานทราบ เพราะควันอาจลอยขึ้นไป
 ได้ส่งแจ้งกระจายหายไปบนฟ้า ซึ่งถือว่าเป็นที่อยู่ของเทวดา เทวดาจึง
 เมื่อใดกลิ่นหอมแห่งควันธูป ล้วนมากพระทนต์กของท่าน กรูได้เคย
 จำใครเขาบูชาขอความช่วยเหลือ ในคัมภีร์กถาอนกถา ด้วยเรื่องพระ
 ประวัตต์พระเยซู ในหน้าคัมภีร์กล่าว ว่า พระศาเรย์บุโรหิตของกษัตริย์เฮโรด

และนางเฮดซาเบธ เผาเครื่องหอมบูชาพระเจ้าอิชูฐานชอบกร พระ
 เจ้าคริสต์ใหญ่ศของพระองค์มาบอกดา อยากถวเตย คดยคำอิชูฐาน
 ของท่านได้ทรงฟังแล้ว” แต่ตงว่าพระเจ้าทรงทราบ เพราะดวยการเผา
 เครื่องหอม เหตุคนคองหอมจึงเป็นเครื่องหมายแห่งการอ้อนวอนหรือ
 การขอรองให้ช่วยเหตุอ อกอย่างหนึ่ง ถากถวากนตามลุ่มยกเป็นการต
 ในทางอนามยเพราะด่ามารกตบหรือกตบกตนเหมน แต่ได้ค้วแมตงได้ค้ว
 คงเป็นค้วเหตุคนตางชาติจง ไซคองหอมเป็นเครื่องก้างตมตทต ทถอวาเกิด
 จากณเขาเจาดัง แต่ถาจะชบโดมรายณเตจให้ไปเดย คองไซกตนเหมน ๆ
 ขนาดแรง เช่นใบหนาด เปตอกปกระเต ชนเบ็ดชนโก เป็นคั้น ไซกตน
 เหมนมนคตบไปคตงแปคบ้านเกาบ้าน แมแต่คนเองชงไมไซณ กทนเทพ
 ไมไหว

เทียน เดิมเห็นจระไซ่ทนตะเกียง โคมไฟมานาน การไซไฟเป็น
 แสงสว่างหรือประทบ ในชนคตงคองไฟลุ่มไฟให้สว่าง ภายตงไซ
 ชกไมทมทมนามน ในคตงเช่นไมสนจตุไฟ เพราะถ้อเอาไปไหนได้ คอมา
 ลูจกไซไมหรือจตุคตคไฟง่าย ชบนามนหือเป็นตาไซจตุไฟเรียกจว่าไต
 ภายตงจตุทาเครื่องหอหุมเชอไฟ เป็นกระบอกทำดวยจตุคตต่าง ๆ กน
 ตามคนแห่งความเจรงญของชาติผู้ คตบประตษฐูทา เรียกวากบไฟ ไซ
 จตุไตคตจว่าไต เพราะมีแสงสว่างดมาเต็มอ ให้ความตระตงกตลว่าไต
 แต่กระมนเห็นจระตงจกแต่ตคกจว่าไมเทากบไซเทียน เพราะไซเทียนไม่มี

ความทำควมสักรปรกแะควมร่ำคาญ แะอาจประดิษฐ์ให้เรียบร้อยด
 งามตา เช่นเอาขมหรือไซม์พมาหล่อให้เป็นรูปต่าง ๆ ได้ตามทตของ
 การ จรดกแต่งประดับให้งดงามอย่างไรก็ง่าย ดังเช่นเทียนเขาพรรษา
 ของชาวจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งแต่งปรกวดประชันกัน เมื่อใช้เทียนได้ระดวก
 แะทำไดงงดงามดังกดาว เทียนจึงเป็นสิ่งนิยม ไซ้จุดเป็นเครื่องบูชาเนื่อง
 ในเทศกาลต่าง ๆ แทบทุกหน ตำบลประเพณีมาจนบัดนี้ คอมา
 เมื่อรู้จักไซ้โคม ไซ้กระเบื้องแะ กยง ไซ้จุดเทียนอยู่ ดังจะเห็นจาก
 รัชยาแก้วสำหรับปักเทียนจุดเทียนของเก่า เหลือแะแะจนไว้อยู่ในสถาน
 หนต่าง ๆ เพิ่งจะเลิกไซ้เมื่อไม่สู้ ชรามานเอง เมื่อรู้จักไซ้ไฟฟ้า แะ
 กระบวนการทำเป็นรูปเทียนหรือรัชยาแก้วอย่างจุดเทียนก็มี แะตั้งวาชน้อย
 กยงเทียน จึงทงเทียนไม่ได้ แม้แะขนาดแรงแห่งควมสว่างของไฟฟ้า
 ในทางวิทยาศาสตร์กยง ไซ้วาแรงดงเทียนเป็นเครื่องกำหนดขนาด ว่าเก่า
 หนแทนดงเทียนในตำนภาษาอังกฤษ ถ้าเขาต้องการจะบอกว่าได้ไม่
 เก่าเสีย เขาพูดเป็นตำนวนว่า "มีค่าไม่เท่ากยงเทียนเล่มหนง" ถ้า
 ต้องการจะบอกวา ไซ้จายส์รายส์ราย กพูดว่า "จุดเทียนทงหวทงทาย"
 แะตั้งวาเทียนมีควมสำคัญในสมัยก่อนเพียงไร จึงได้คิดเป็นคำมา ในภาษา
 ทบชาของจนแม่ ไซ้เทียนเป็นเครื่องจุดบูชา แะกยงมภาชนะได้นามนมได้
 จุดใจศอย อย่างนเห็นจระดงการจุดตามไฟใจได้นาน ๆ ไม่คองกวด
 คอยคุดคอยเปดย่นบอย ๆ เหมือน ไซ้จุดศอยเทียน

คำว่าเทียน วัสดุที่ทำไม้ ไซเป็นคำเดิมของไทย เพราะไทย ทออยู่
 ใกล้กับจีนแต่ญวน ไซคำจันเรียกเทียน ส่วนที่เรียกเทียนตรง ๆ ก็มีแต่
 เราคือไทยแห่งประเทศไทยแต่ไทยใหญ่ ในภาษาเขมรและมลายูก็ใช้ว่า
 เทียน ส่วนมอญเป็นน่าน พม่าเป็นพระของคาน เมอเทียนเป็นคำ
 มีไซอยู่ในภาษาต่าง ๆ ทางโลก แถบที่เรียกเป็นคำใหม่ว่า ฮาเซีย
 ฮากเนย์ เทียนเป็นคำเดิมในภาษาไร ล้อบตุคำสั้นสักตักก็ไม่มี ไซ
 มีไซกแต่คำว่าทับ การบูชาของเขาก็ไม่ได้ ไซเทียน ไซแต่ภาชนะอย่าง
 จานหรือถ้วยได้นามนมได้จุดอย่างตะคน คำที่ใกล้กับเทียนก็คอกทยาใน
 ภาษาฮินดูส์ตาม ซึ่งเพี้ยนไปจากคำทับในสันสกฤต แต่อย่างไรก็ดี คำ
 ว่าเทียนคงมีอยู่ในภาษาไทยมานาน จึงได้มีคำอยู่ในศิลาจารึกพ่อขุนราม
 คำแห่งตงกตมาแต่

เหตุไรเทียนจึงเป็นสังฆนิม ไซจุดเป็นเครื่องบูชา สดับเป็นประเพณี
 กนมาจนบัดนี้ทุกทิศทั่วบ้าน ชะรอยจะไม่ ไซจุดเพื่อให้แสงสว่างอย่าง
 เดียว เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นเปิดขึ้นเป็นจุด ไคมจุดตะเกียงก็ได้ แต่
 จุดเทียนคงคือการจรรงบูชาประเพณีเดิมไว้ มนุษย์แต่เดิมคงจะรู้สึก
 ความสว่างเป็นเครื่องหมายแห่งความรุ่งเรืองวัฒนา แต่เป็นลักษณะ
 ของเทวดาหรือพระเจ้า ซึ่งไม่อาจมองเห็นของศได้ และอีกอย่างหนึ่ง
 ก็ออกนงว่าไฟสามารถล้างชำระบาปมดกได้ ดังคดีเรื่องเวณเทียนเป็น
 คณ การจุดประทักษิณใหม่แสงสว่างเป็นเครื่องบูชา จึงจึงว่าเป็นมงคล

ในทางตักษศาสตร์นา เมื่อนกถึงเมืองสุวรรณภูมิ ก็เข้าใจกันว่าอยู่บนฟ้า และ
 บนนนิยอम्मแต่ความสงสัยจึงได้ดูตามอร่ามตา เพราะเมื่อเห็นหน้ามอง
 ดันไปในเวตาคตางจัน ตามปรกตจะเห็นสว่างจางระยับระยับตา เหตุ
 นาคาจาเทวะในภาษาล้านสักฤต ซึ่งเราเรียกกนกวลเทวดา จึงแปลว่า ผู้
 ต้องหรือเบตงแสงอร่ามเรือง ดุกับมกนกกบตเบนชาจสุวรรณภูมิ รูปพระ
 เจาหรือเทวดาทที่เขาเขียนใหม่รัศมีพวยพุ่ง เป็นแสงสว่างออกมารอบ ๆ
 ทั่ว กนกความหมายจำเป็นผู้เปล่งแสง เห็นจะไม่ผิด นอกนียงมกจา
 ทวหรือทพ อันเป็นคำใช้แก่เทวดาเมืองสุวรรณภูมิ ก็แต่คงอยู่จาเมือง
 สุวรรณภูมิรุ่งเรืองสว่างไสว พราวแพรวไปต้อยแกว ๘ ประการ ดังพรรณนา
 ไว้ในวรรณคดีต่าง ๆ ความสว่างไสวในเมืองสุวรรณภูมิคงน ทงเทวดากน
 แสงพวยพุ่งออกมากายของเทวดาเอง เมื่อรวมความสว่างเขาตวยกัน
 ทงหมด เมืองสุวรรณภูมิเห็นจะสว่างจางตาเดียว ถ้าจะมกตางคนกคงเป็น
 กตางคนของเมืองสุวรรณภูมิ ไม่ใช่อย่างกตางคนของเมืองมนุษย์ เมื่อคิด
 จาเทวดาอยู่บนเมืองทพเมืองรุ่งเรืองเชนน ความเทวดาจึงแปลเป็นอกอย่าง
 หนึ่งว่า "ผู้อยู่ในทถันต์บาย" เหมาเอาจาตองได้พยแต่ทพคอกงาม
 รุ่งเรืองเป็นทถันต์บาย ถ้าไม่อยู่ตถันต์บายอย่างเทวดา ทำไมจะมี
 นางฟ้าเทพอปัสร์กตยาคนมาก ๆ สำหรับบำเรอเปรอษฐ์ไต่เต่า แม้เทวดา
 เดอ ๆ ชนต้ามณีนุทธานยังกตางว่า "อจูลราสหัสสปริวาร" แปล
 ว่า "ผู้เทอบุตรมพนแห่งอปัสร์กตเป็นบริวาร" แปลรักษาศักพทอย่างน

๕๕๕ ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 ตฤมต แต่ขอแปลใหม่ว่า เทวดามีนางอัปสรเป็นบริวารหรือเป็นเมีย
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 ของคนคนหนึ่ง สันถัสบายเหลือเกิน ท่านจงเรียกว่า กามาพจรส์ช
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 คอสชทยงชชงอย โนก เมชงไมต แดกขมอกวาไมต บอกละใดก็เป็น
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 แดบอกลอยทานน เพราะผู้บอกแต่ผู้รับบอกตั้งจนมาก กยงชองแดะ
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 ขอบตั้งทวาไมต นอย กจะทออย่างไรได้ เพราะเทวดาเป็นอชราไม
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 มแก เมื่อไมมแกกความแรงตนของผู้ ทยงไมแก กคองมมากกวาคนทแก
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 แดวเบษชรรมตา

๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 เคยอ่านหนังสือ อมรังเดมหนังสือ กตาวตงเรื่อง จิตเทษนบชาพระเจ้า
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 ความเห็นจากที่ไมตลก คานวาทารจิตประทปถวาบชาพระเจ้าเป็นคคทเขา
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 แบบอย่างมาจากคคทนอกสำตนาตประทพทวาพระเจ้าทรงอยในทมต เป็น
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 คคทมนพระเจ้า ทารองคคทให้คคทตวงประทปแห่งสจรรค คคทเรยถกทวา
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 คคทอ ทลย กจะเห็นคคททวาพระเจ้าไมคคทการให้จิตเทษนถวาบช
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 ทาน มออย่างทให้มมนุษย์หรือจระบงอาจเขาเทษนเขาประทปไปจคคทวา
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 พระองคคททรงเป็นม ให้กาเห็นแต่สังว้างแถมมนุษย์ พวคมัจฉาทฐนอก
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 คคทสำนาลางหาก ทจคคทเทษนบชาพระเจ้าของเขา เพราะพระเจ้าเห็น
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 นนมกานะคคทมาจากคคทนอนเป็นสังมค จงจาเป็นคคทการคคทความสังว้าง เพอ
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 ไมให้คคทอยในทมคคทเขาจากคคทวา กคทวาพคคทพททวอยบคคทวาแดว เป็นคคท
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 กคทวาของคคทตงคคทสำนาคคทคคทนบคคทลย เห็นของคคทนบคคทเลวทราวมเหตุวให้
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙
 คคทคคท มโยรองให้คคทคคทกไมคคทสำเร็จ เพราะมคคทคคทออารมคคทคคทวาบรูคคท
 ๕๖๖ ๕๗๗ ๕๘๘ ๕๙๙

ของคนทั่วไป ไป เหนือมนุษย์ยังจุดเทียนบูชาพระเจ้าอยู่ ทรงนุก
 เพราะเป็นความรู้งัดคิดเห็นคิดเป็นต้นตามมา ฉะนั้นจึงวางเป็นเครื่องหมาย
 แห่งความรุ่งเรือง ความสว่างรุ่งเรืองก็คือพระเจ้าและเทวดา ดังที่
 ศาสนาแทบทุกนิกายมีการจุดไฟจุดเทียนบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทศกนมนบถ
 รวมความ ดอกไม้เป็นสังฆาม รูปเป็นสังฆอม เทียนเป็นสัง
 สว่าง ดวงเป็นสังติ ๗ ทรงนุกตามทมนษชคคเห็น จึงได้มอง ๓ ดวง
 เป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็นด้วยตา เพื่อบุชาสักการสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผู้ท
 คนเคารพนบถ นกจากเรานำดอกไม้บูชาเทพนไปบูชาพระ ก็คงมาแต่
 เหตุที่ถกถางน และไร่กอดออกไปจนถึงบคคคคคคคคคค ซึ่งท่านผู้ใหญ่ถกถาง
 ว่า "ผู้ใหญ่เป็นผู้บูชา ผู้รับเป็นผู้รับบูชา ผู้ใหญ่ของเป็นผู้น้อย ผู้รับ
 คองเป็นผู้ใหญ่" ใหญ่ด้วยทรงคุณความดี หรือใหญ่ด้วยยศด้วยอายุ
 ๑ ไร่ก็ตามที่ แต่งบูชากันทุกวัน ไปนพพพพเพอน จึงตกเป็นบูชาแต่ใน
 กาดพิเศษ เมื่อผู้น้อยเขาหาผู้ ใหญ่ด้วยกจจาเพราะคือ เป็นกจจาเพราะ
 ควผู้น้อยยกม เช่นจะ โทษจกเป็นตน กจจาเพราะตวชนคหนึ่งซึ่งผู้น้อยคอง
 เขาหาผู้ ใหญ่ ถ้าเป็นกจจของผู้น้อยยกเพชชอกกถาง ถ้าเป็นกจจของผู้
 ใหญ่ก็เพื่อแสดงความยินดี มคอกไม้บูชาเทพนเขาไปด้วย เป็นเครื่องหมาย
 แสดงความเคารพ " เราบูชาดอกไม้บูชาเทพนไปฝากพพนคคือเขาไปจมาศพ
 เป็นขอ ใหลักรรม ซึ่งเทากบเป็นกการบูชาให้เกียรติยศแก่ผู้ตาย (แต่ทั้ง
 ผู้เป็นด้วยในทางปฏิบัติ) ทาใช้เขาไปฝากพพไม่ คเรื่องอื่นหน้าคอน

งานเมรเมืองหมนยาแตกเห็น การเผาเบนนอกคองหนง แดเราเอา
 ไปรวมกนทวเป็นอยางต่างจา คดถงความหอมของชูปแตะความงามของ
 ดอกไม เดียงนรูปกไมหอม เพราะเขาชเดอยไมเดว ๆ มาทำ ไมใช่
 ทำจากไมหอมเนอไม เทยนรผงกไม ไซวาเป็นนผงทงหมด มของอน
 เจอปนไปดวย ดอกไมกเหมือนกน ถงเป็นดอกไมแหง เดยนดอก
 ไมจริง ก็ไมใช่ทำจากไมหอม ไมจันทน์ กตายเป็นทำเทียม ไซ
 ทำดวยไมฉานาหรือไมอะไรก ไมทราบทมลส์ขาว ๆ เหลือง ๆ เหมือนไม
 จันทน์ ชำทำดุน ๆ ไมมงามล็กนคเดยง เกือบไมทราบกำเป็นดอก
 ไมเผาศพกเคยเห็น นกเป็นเวองทางเศรษ ฐกจธนคทวองการถูกราคาเขา
 เขา ของทโตมาจกตองเป็นของอยางนพ นกสั่งดยว่าดคบัญญัติ
 ของนุษยเทมจะเดินเป็นเดินคูนพานกนไป มดั่งกมดา มดกมเดว
 ไปกนเป็นคู้ ๆ แยกกนไมได สูงจนเท่า โคกคางตง ไตเทานน ฤษนแต



๒๘
สังเค็ด

สังเค็ดหรือเครื่องสังเค็ด คือสังข์ของมด ไต่ระเป็นคัน สำหรับทำ
บุญเป็นทานวัดถกถวายพระเทศน์หรือพระบงส์กตทหน้าศพอเมอจะปดง เพื่อ
ออกศผดแกมคาย แดทหมายคความถงดงของทำบุญทวไปเช่นในงานเทศน์
มหาชาศกม ดง กตาว ไว้ใน เรือง ขนข้างขนแผนคองท ขนข้างดง ให้
“เอาเงินตราไปหาซื้อสังเค็ด บรรหารเบตเล็ดทงน้อยใหญ่ หาผาเนอ
คมาทวไทร ทผทงนงไปหาเครื่องกณท อยางนเห็นจะเปนเรอ
คความหมายยายทมาอกขนทง สังเค็ดจะมาแคภาษาไร หรือจะเพน
มาจากควไรแเดะแปดวอไรกไม่ทวามมดางทานอชบายว จะเพนจาก
คาสังเขคแปดวาเนอองตวยสังฆ สอขทามผษานาญบาตกวาสังเขคทแปด
วออยางนโมม หากจะมแเดะแปดคความเชนนกจะตองเปนสังฆก ถ้า
สังเค็ดหมายคความวาเนอองตวยสังฆ กจะตองเขาใจวาสังอนอกมากมาย
ทถถวายสังฆ กเปนเรอองเนอองตวยสังฆ เหตุไฉนจึงเจาระจงเรียกเฉพาระ
แคดงของซงเปนทานวัดถกตงกตาวมาข้างคนนเทานน คคคณไม่เห็น จึง
ขอคความเมคตาตามทานผู้ใหญ่ ทานคอบวาสังเค็ดมาจากคาสังคค หมายถึง
ดงการสังวด ทพระชนสังเค็ดกคอพระชนสังวด เตยงสังเค็ดกคอเตยง
พระสังวด เมอไต่รบแแสงสว่างเพยงเทาน กหายมคคอไม่อดคคใจ เห็น
เปนทางทจะคคคณคไต่ไปถงเรอองอน ๆ ทาไหหมกถงเรอองทเรียกกนวาเกวค

พงศ์าวตารจนล้นยราชวงศ์ถึง เมื่อพบบิเศษทดลองมาน มกอนหนง
 กตาววา หดวงจหนองเงหรือพระถงซาจิงไปลือบพทศค้ำนาในอินเตย
 ซากดบมาพร้อมดวยถำนศิษย์ผ่านเขาเขตประเทศจีน พบ พวกเซียนผู้
 วจเศษฝ่ายจนกบเซียนบิศาจฝ่ายถงน ก้าดงล้ำแดงฤทธรบคตพนกนอย
 ฆนระนหนองไบศิษย์พระมเตกยู่คค่อพระศรีอารย ถูกพวกเซียนบิศาจฝ่าย
 ยงนค่อพวกชเบก เย็นยอดอดวงให้ตงเขากบฝ่ายคน จหนองไบตอย
 ไปตงเคอชามอเศษครอบจกรจาดของอ เจวยมาเขา ล้มทบ ชวย พวก ยงน
 แด้วโยนยามวิเศษไปครอบเคอพวกเซียนผู้ วจเศษฝ่ายตรงข้ามเขา ไปคิตคอย
 ในยามวิเศษหมด แผอญฉนระนพระถงซาจิงแเดะศิษย์มานมาพอดกน
 พระถงซาจิงแเดะศิษย์จึงพตอยเขาไปคิตคอย ในยามวิ ศษนนวนวย ในยาม
 นนมคิมคตมมอองไมเห็นหนอะไร พระถงซาจิงกโทมนต์ใจ คิตฉ่าโยนจึง
 ตองมารบเคระหกรรมถงอยางน ไมล้มกบทโตบาเพญเพียรแต่ทางทเป็น
 บญเป็นกศัด แดะคองยอานาจแรงอธิฐาน ปรากฏมีแสงสว่างเทารเข้มดอด
 เขาไปในทมดในยาม เห่งเจยซึ่งเป็นถำนศิษย์คมใหญ่จึงถอ โสกาสัจาแดง
 คิวไหเบนรูปอนปรมาณูตฤกกระจรถนิตเดียว ดอยตามแนวแสงสว่างตอด
 ออกมาได้ แด้วเหาะไปเฝ้าพระศรีอารยในช่วพริบภา อนุเชญพระศรีอารย
 มาปราบศิษย์ทเป็นอโมย แกะพระถงซาจิงแเดะศิษย์รวมทงพวกเซียนดวยหต
 ออกมาได้ ซาพเจานาเรองนชนมมากตางไมไซว่าจะอาจเออมเป็นเหมอน
 อยางเห่งเจยซึ่งมกานเคตมาจากตง แด้วจาเป็นตงพเศษ ซึ่งค่อมาได้ตรัส

เป็นพระโพธิสัตว์แล้วไตรรงค์เป็นพระพทธเจ้า มชอว่าไตรเศษุดใจ สัตต
 ศาตโกถวดไตรมวาทในกรงเทพฯ เมือง ดงอย่างนคกกว่าคนตามญชง
 ไม่ไซตงเสยอกเพราะคนกยงไหว ทซาพเจานามากดาจ กเพื่อให้เห็น
 ว่าไตรบคความรคาสงเคตจามาจากคาสงคค กทาใหม่โอกาสเห็นเป็นชอง
 ทางดำหรบให้โตชนไปโตอก เมื่อโตชนไปก็เห็นอะไรแะอะไรอกมาก
 แะจะเห็นถูกหรือเห็นผิดอย่างไร แะแะแทนจะพลาจรรณา

ซาพเจ้าทราบแะแทน โดยมากกทราบจาพระเจ้าแผ่นดิน อยบต สัมย
 โบราณนับเจตนาหนคองพน ๗ บิชนไป เมื่อสนพระชนมแะจ เขาเอา
 พระศัพชงอาบพายากนเบอยเนาไปประจใจในคทาถาวรเรียกวาบิรมิตใหม่
 นอกจากใจพระศัพแะจ ยังมตงชองคาง ๗ ชงเป็นเครื่องราชูปโภคอย
 ควยเป็นจันจอนมากมาย ในชองชยทบรจพระศัพพระเจ้าแผ่นดินจันตัมย
 โบราณ กงามตงชองชงเป็นเครื่องราชูปโภคบรจใจในทานองเดยจกน
 อาบพบในหนวตอฝรงถตาจจว ศัพทบรจอยในนนี้ไม่เฉพาแะพระเจ้า
 แผ่นดิน ยังปรากฏจามชากศพคนอนอยในนควย แะตงวาเขาเอาคน
 เป็น ๗ เขาไปไวควย เพื่อให้ตายไปเป็นผอยในนนี้ สำหรับเป็นคนไซ
 ซาทาสบรจวารชองผในปรโลก หดมผังศพคนตัมยโบราณทชตพตคอด
 จนหดมผังศพชองชนชาติทงดาหตงอยในปัจจบม กนผังตงชองชงเป็น
 ตัมบคชองผู้ลายใจควย นไม่มอช นอกจากเป็นเครื่องสำหรับให้ควย
 ไซ เช่นเคยจกบเครื่องเชนทวางไวบนปากหตุมศพ กเมื่อผจะคิกน

แม่พราหมณ์ทรบเชญ ไปกินเลี้ยงทกษณาทานเพื่ออุทิศผลแก่ผู้ตาย แล้ว
 ถววงน้ำให้ (คารปนะ) หรือประเพณีให้หญิงผู้ภริยา โจนเข้ากองไฟตาม
 ลำมทตายไปและกาดงเผาศพอยู่กเป็นคคจาพวกเดียวกัน มนทานอนเตย
 เรื่องหนงเตาอา พอของชายคนหนงตายไป ตามประเพณีจะคองทำ
 บุญเชญพราหมณ์มากนเดยงทกษณาทาน แต่พราหมณ์มอรอยูกบชาย
 คนนหมาก่อน ได้บอกควาพอของชายคนน ้ ตายไปเกิดเป็นตา ครนถง
 วนทาบุญทกษณา แทนทพราหมณ์จะได้พบอาหารอนมคณมเนย โอชา
 รัต กตบเห็นแต่ฟางกองเบือเรอ ซึ่งชายคนนชแจงควา “ทานบอก
 ควาขตาอาพเจ้าตายไปเป็นตา ก็ไม่เป็นประโยชน์ใด ทจจะทาบุญด้วย
 อาหารมนมเนยเพราะตาคนไม่เป็น กินได้แต่หญ้าและฟางเพราะคณนขอ
 ทานได้ ไปรครบทกษณากนฟางเถิด เพื่อจะได้อุทิศฟางไปให้ขตาอาพเจ้า
 ซึ่งเป็นตาให้เหมาะกน” ตามคคทประพฤตกนในหมุณนบถอดทชอัสตาม
 เรื่องอยางนเขาจคเตรียมการตวงหนาสำหรับคองของเขาเองไว้ก่อนตายแล้ว
 คอเขาเชอตงจคหนงหรือแพะแต่ละแเกะคองหนง เขามาทำเป็นอาหารเดยง
 พอกอหมาหรือนกกบจชของเขาซึ่งได้รบเชญมาเตยงในพช เตยงแต่ยงจค
 รองเทากานา รมรูปอยางกรรเชยง และผ้าขาวเป็นเครื่องนงหมชคหนง
 มอบอุทิศถวายแกอหมาด้วย สำหรับเมือคนตายไปจะได้ม สิ่งของเหลา
 ฬไซในระหว่างเดินทางไปสวรรค์ ซึ่งคนเชอแน่ว่าจะได้ไป ระหว่างท

ไปจากเมืองมนุษย์ถึงเมืองสวรรค์ เห็นจะเป็นทรมานดังอย่างทะเลทราย
 ในประเทศอาหรับ จึงต้องมรม กาลสำหรับไถ่บาปและรองเท้าไปใช้ด้วย
 ระยะเวลาที่จะไปถึงสวรรค์ มอญคนหนึ่งเท้าที่ขาพเจ้าจำได้ เป็นหวัดก
 ผู้จะไปให้ถึงสวรรค์จะต้องไต่สะพานนั้นข้ามไป สะพานนั้นแคบแต่คมดงมด
 โทณ ใครไต่ไปไม่ตกคือผู้ ททาบาปหนาไม่ได้ทำบุญไว้ ก็จะต้องตกลง
 ไปในเหวแล้วลงนรกเลย ถ้าจะข้ามไปให้ตกลงได้ จะต้องขงหรือแพะ
 ข้ามไป เพราะสัตว์เหล่านั้นคนเป็นกบแข็ง จะได้ใช้กบคบกบสะพานเดิน
 ผ่านข้ามไปได้ เห็นเขาจึงเชอคงหรือแพะแก่ สำหรับจะได้ใช้ เพื่อ
 ประโยชน์อย่างนี้ ถ้าเป็นงูก็มี โอกาสขงหรือแพะได้ถึง ๕ คน ถ้าเป็นแพะ
 เกะกข ไปได้ตามตาพองแต่คนเดียว

มนุษย์สมัยเดิมนั้น คงถือว่าการแต่งตัวตลอดจนสิ่งไม่มชวต ย่อม
 มีส่วนสำคัญหรือวญญาณของสิ่งนั้นสิ่งอยู่ แต่งตั้งที่สิ่งอยู่นเมื่อตาย
 ไปแล้ว หรือร่างกายผู้พองเนาเบอຍเบอนครชานไปแดงยง อยู่ไม่
 ตายเพราะฉะนั้น เมื่อคนตายไป กจึงตั้งของทคองการหรือสิ่งของ ซึ่งผู้
 ตายเคยใช้สอยมาแต่เดิมมอบให้ไปด้วย เพื่อใช้ในเมืองผี ซึ่งจะได้อยู
 ่สบาย ไม่เดือดร้อนขาดแคลน ถ้าจะถามว่ารู้ได้อย่างไร ว่ามนุษย์
 สมัยดั้งเดิมมีความคิดเห็นเช่นนั้น แก่กว่าได้อาศัย พิจารณาจาก หลักฐาน
 ทางโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ขุดค้นได้ ตลอดจนที่ขุดค้นได้จาก
 หตุมฝั่งศพสมัยก่อนมาในวันหลัง แม้ชนชาติซึ่งยังตาหลังคือความเจริญ

ในสมัยปัจจุบันนี้ของมตประพฤติกน้อยมากแห่ง แดงนาหุดกฐานทรงบ
 รมมไคน มาเปรียบเทียบพิจารณาแตรอนมานกนคกบคตประเพณตาง
 อย่างในชาคตเจริญแดว กออาจเห็นความคตคตตายเป็นความเจริญ ซึ่ง
 เรยกกนวาจกคณาการของ กคคความเชอถอแตรประเพณตางอย่างของมนุษย์
 ในปัจจุบันได้จ่มเจงชน เพราะทานวาคความเจริญที่เราเรยกวาอารย—
 ธรรมแตรอคณธรรม มอຍคต ๆ เพียงผวทหนึ่งเท่านั้น ตกตงไปนค
 เดยวกตงเนื้อแตร ๆ จงเหมือนกนหมคตทงชาติทคชวาเจริญแตรแตรยง
 ไมเจริญ

เหตุไรมนุษย์สมัยโบราณแตรมนุษย์ปัจจุบันทงดาหุดงอย จงคอง
 เขาคนเป็น ๆ แตรตงของคาง ๆ ไปผ่งไวกับศัพเพื่อใหญุ ทตายไปไดไซ
 ตอย เขาสนนษฐานวาจะเนื่องจกความกตอคณมากอน กตจกตาไม
 เขาตงของคตกายไปผ่งไวคองย ผักจะโกทรแตรกตบมารบกอนตาง ๆ ท
 เราเอาศัพมคตคราสัง ไมเอาศัพออกทางประค ทำประคูปาหรือแชน
 แตรวตงทประพฤติกน้อยในภาคพายพแตรภาคอถ้าน คตอคจณผาศัพผ่ง
 ศัพแตร กตตเป็นเส้นยาวจางทางคังประพฤติกน้อยในตางทอถน ก
 เป็นเรองกตอคณ' เตรบองกนผไมโทกตขมา เมอมคความทวาคคต. อย่างน
 ตงของอย่างใดคตคตกายเคยไซหรือชอบไซ ก็ไมกตาเอาไป เพราะเรงเกยจ
 หรือกต คองมอบใหไปควยกบผ ทลคแมแตรเรอนคตกาย ซึ่งใน
 สมัยโนนเป็นแตรเรอนอย่างทบกระทอม กคองวอถอนหรือเอาไฟเผาเดย

อย่าให้เห็ดชากเป็นเครื่องสวนใหม่กตบมา นอกจากเขาของส่วนตัว
 ของผู้ตายไปฝั่ง ถ้าผู้ตายเมื่อยงเป็นอยู่ เป็นคนตายมคนกตวเกรง
 มาก เมื่อตายไปคนอยู่ข้างหลังจกกว่า ถ้าผู้ตายไม่มีของใช้ใดสักดอก
 หรืออดมดมบุตรนเหมือนเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ก็อาจโกรธเคืองทำความ
 เดือดร้อนให้แก่ผู้เป็น จึงต้องคิดหาทางบริวารคนผู้ตายเคยไปรดปราน
 คดอดจนเมย ๆ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ส่งให้ไปด้วยแดงค้อมาเมื่อมคความ
 คิดประณคณน กคิดจกหาตั้งของใช้ให้ไปด้วยความอาดยวักแดงดงยว
 สักเป็นกตญญูกสเวก เพื่อไม่ให้ผู้ ทตายไปเป็นผใดรบคความดำยากแดง
 ชาติแคะนในกระบวนแก้พนรยทหารของฝรั่งนำไปฝั่งเขานำมาซึ่งนายทหาร
 ผู้หนเคยใช้เขาตั้งกรมจุงตามไปด้วย เขาอธิบายว่าในชั้นเดิม เมื่อ
 ฝั่งศพแดงค้อมมานน เพื่อส่งไปให้เป็นพาหนะของนายทหารผู้หนใช้ ใน
 เมืองผ แก่กายหลังความประสังคทเป็นคณเหคของเดิมเดอนไปแล้ว มา
 ทจุงเอาไปในอบจนศัพ จึงกตายเป็นจิง ไปเพื่อเป็นเกยรคยค้เทานน
 ในพชกงเศกทาบญหนาศัพ เขามเครื่องกระตาศทาเป็นรูปคก รก
 เรือ และเครื่องใช้ต่าง ๆ คดอดจุนรูปคนใช้ช้ายหญิงแดงคณบคตคงประ
 คบใจในบรเวณทททำพร ถ้าเครื่องกระตาศเหตานมมากอย่าง กถอ
 วจาเป็นเกยรคยค้แก่ผู้ตาย เพราะแดงค้อมมมากแดงคเผาเครื่องกระตาศ
 เทตาน เพื่อส่งไปให้ผู้ตายสำหรับค้ใช้ ในเมืองผ รูปคนใช้ช้ายหญิง
 ทททำวยกกระตาศ เขาให้เขียนชื่อของคนใช้เหตานนไว้ทรูปคงย เพย

โทเห็นจริงเห็นแจ้ง ไต่ทราบจากผู้เฒ่าชงมเชอญวนเฒ่า โทฟังว่า แค
 กอนเมอ ยงมท่าส ไช้กนอยุ่เขาเขียนช้อทาสของผู้อยู่ไวเมือเสร์จพธเฒ่าแล้ว
 ทาส์ทลกกเขียนช้อไวก็ถอว่าหมดคาควหลุดจากคความเป็นทาส์ แคกระนหม
 ก็ไมโครมทาส์คนโตเต็มใจไห้เขียนช้อของคณไวทรบ เพราะกตวจะช้อายส์น
 คองทายไปเพอรับ ไช้นาย ในเมืองผ ในเจตนาเขาไร้เขียนช้อเป็นส่มมค
 เทานน แคกระนหมคองระวง ยอ้าไค้เขียนช้อไปพองเขาคนบคณทเขา
 ช้ออยุ่ เพราะจะทาส์คนทมช้ออย่างน โกรชไค้ถาเขาทราบเขา เรือ
 กเห็นจะกตวจะคองคายไปเป็นผนหมเอง ช้าพเจจ้ไค้ไค้เคยเป็นผเขียน
 ช้อรูปแซกยามทเผาคกกระดาศไควา “ฮาดคาน” หรือฮะโรกจ้ไค้ไค้
 นแล้ตั้งวาคความเชอถอของคณแคกอน ยงสับเหตอมาจนกระทั่งปัจจุบัน
 เวลาเผารูปกระดาศ เขาไห้ผู้เป็นทายาทของผู้อยู่เป็นผเฒ่า แดะพระ
 สึงมญวนทเขาพธจะทาส์คองหมายคยวนวมอ ทเรียกในภาษาสันตักฤค
 ว่า “มทรา” ค้อเฮานวไร้ชอชคณไห้เป็นรูปตามทกาหนดไว เพอ
 เรียกวญญาณไห้เขาไปอยู่ ในรูปนหม ในบรรดาเครื่องกระดาศหมกาบ
 บรรจเจงนอยุ่ ๒ ขนาด ค้อ ไหญแตะเตก กาบหมไค้เตกมเงนบรรจเต็ม
 เขาจ้คไว้ไห้ผู้อยู่เป็นผเฒ่าช้อชบายว่าถ้าหรบจะไค้เขาไป ไช้หนท ยง คังคาง
 กนอยุ่ ในเมืองมนษย ตามการเรียกรองทวงหนส้นกนจน ในเมืองผ ก็
 จะไค้ไช้เงนหมกาบหม ไค้เสร์จกนไปไมมคคคางกนออกตางแห่งช้อบาย ว่าผู้
 ทคายไป จะถกถัดควในจำพวค ๑๒ นกษัตริชคณ เป็นคณคนเกิดบิรชวต

เมื่อตายไปจะตกหนทปรจาบภกษกรของคณชน แทนทคนจะเป็นผู้
 ไป ถกหนชกยงค ถาคณเกิดบิฉดหรือบมระเมยเห็นจะแย่มาก เพราะ
 จะถกงวหรือมาชคณ เพื่อไม่ให้คนทตายไปตองเดอครอน ในเมื่อไปถง
 เมืองผ เพราะจะถกถกควเหตาคอยช จึงจตเงินได้กำบั้นไปด้วย ถ้า
 หรบคตคณบพนเจาศคคทวณ แตมนจะเอาเงนทให้ไปไซได้อยงไรไมม
 อชบาย ตางทจะ เป็นพวกยมชยต ทตวเป็นคณทวเป็นงจเป็นมากรมะง
 เพราะเคยเห็นรูปยมชยตจนมรูปรางทงนงหน อนง ในโอกาศทเผา
 เครื่องกระตาศไปให้ผ่าย ไซ ในเมืองผ จมะเพื่อนบ้านหรือใครทชอบพอ
 กบผู้ตาย ผากตงของไปโทกบญยาคทตายไปตจจด้วยได เป็นทงนงผาก
 ของไปกบผู้ ทเขาจะเดินทางไปเมืองโกตฉะนน ของทผากไปคจยนเขามก
 ทาเป็นหีบกระตาศบรรจุเงนกระตาศหรือตงของอนคตามทคองการจะผากไป
 แตะเอาชนกระตาศบคไซเวเป็นรูปภากบาททหบ ชนกระตาศนคองขอจาก
 หตวงจหนททากงเตกเป็นผ่มอบให้ เทากบเป็นตราปรทบรบรอง นอกพยง
 มชนกระตาศเขยนชอผรวบ ในเมืองผกากบไปอกด้วย เมื่อตงครางทาศ
 เผาเครื่องกระตาศผู้ตาย กเผาเครื่องกระตาศของผากนไปด้วย เรอง
 ทากงเตกมเผาเครื่องกระตาศนทงนจะเห็นอยงไรกตามทเตชอพเจา เห็นว
 ค เพราะอนโตมให้ทงกับจิตใจของคณทวไป ทคคเห็นว่าคณตายไป
 กศรรางกาย แตคจวงจญญาณอนเป็นตงจนตาคญของผูนนไม่ตาย จะ
 ไปถอร่างใหม่ในปรโลก เมื่อมร่างใหม่กตองกนคองไซเหมือนกบเมื่อ

ครึ่งคนยงมชวคอยู่ เพราะท่านว่า มนุษย์เอาตนเป็นเครื่องวัด ให้แก่สิ่ง
 อื่นเมื่อนกถึง โลกหน้า ก็เอา โลกที่ตนอยู่น เป็นเครื่องวัดให้ตนนั้น ถ้า
 เป็น โลกที่สรรคกเอาความดีความดีบ้ายอย่างทมอยู่ในเมืองมนุษย์ไปให้แก่
 สรรคก แตนกเป็นยอดมคคให้ด แดระวเคศกกว่าของมนุษย์ ถ้าเป็นเมือง
 นรกกเช่นเดยวกน คอเอาความทกขแเดระวเคศกรอนทมอยู่ไปยดให้
 แดไหยงยวตไปกวำของมนุษย์เทาที่ดำมารถจะนกเห็น การดั่งดั่งต่าง ๆ
 ไปให้ผู้ตายสำหรับใช้ในโลกหน้า ดั่งไปให้เป็นดม ๆ ก็ไม่อุ่นใจ ไม่
 เหมือนกบที่ส่งไปให้เห็นเป็นรูปร่างเหมือนนอย่งของจริง ๆ เพราะมีรูป
 เป็นดั่งยดถอดกกว่าไม้ม แดระทานอย่านกว่าคำด้นาคองเป็นเรองมคคเหตุ
 ผลอย่างเดยว คองมเรองความรู้งกทางอารมณอนไม่เกยวกับเหตุผล
 บวกเขา ไปดวย จึงจะเป็นคำด้นามณบถอโตมากมาย คำด้นาทม
 เหตุผลเป็นเรองของมร แต่คำด้นาทมศรัทธาความเชอเป็นอารมณ เป็น
 เรองของคนสำมัญทว ๆ ไป คนทยอมตายเพอคำด้นา คนทรบกัน
 ฆากนเพอคำด้นา คนทคถกคทหมนคำด้นาของคนอื่น คนททะเลาะกัน
 เพราะคำด้นา กเนองดวยศรัทธาเป็นอารมณ ในคำด้นาของเขาแรงกล้า
 จนเกินความพอดไปเทานนเอง ไม่ได้เอาเหตุผลเขาไปช้ดวยดวย กคก
 อยู่ในลักษณะหดงมงายคือไมหระ แต่ถาถอเหตุผลถวน ๆ ไม่มีควม
 รู้งกทางอารมณดวย กเป็นเรองแห่งแดง เป็นเรองของนกปราชญ์
 ของผู้รู้เทานน ถาถอเหตุผลเกินความพอดไป กกลายเป็นไมคเป็น

ไม่ทำอะไร เพราะเห็นว่าเขาออกนเป็นเหตุให้หมด มัดจามรู้
ดักอย่างนกมชวดคแห่งแดงแวนแคนโตเหมือนนกน เขากับใครเขาไม่ได้ นอก
จากพวกเดียวกัน

การสร้างตังก่าง ๆ ด้วยกระดาษเพื่อเผาลงไปให้ผู้ชาย คงดีบ
เนื่องมาจากเรื่องซึ่งเดิมน่าของจริง ๆ ไปไว้ในหลุมฝังศพ คอมาเมอ
เจริยูแตง จะทำเช่นนั้นไม่สะดวกหรือทำไม่ได้ เพราะประเพณีแต่ตั้ง
แวดดอมเปลี่ยนแปดงแต่เจริยูมาโกดแตง ข้างจีนจึงเปลี่ยนเป็นท ด้วย
กระดาษไซแทนของจริง ชาวเขาเคยอ่านพบเรื่องดเหมือนอยู่ในหนังสือ
Lylor's Primitive Culture ว่า ชาวอินเดียนแดงคนหนึ่งตายไปแล้วมา
เขาฝันคนเป็นว่า อย่าตั้งเครื่องใช้ไม้สอยไปให้มากนกกเดย ถ้าหาก
แก่ผู้ชาย ทคองแบกชนเขาตั้งของเหตตามนพรงพรงไปเมืองผ กว่าจะ
ถึงกคองเบินทางจดแบกของเกอบแย้ คงแตนนเขาจงจัดตั้งของไปให้ผู้ชาย
แต่นอย เตอกตั้งเทาทจาเป็นคดแก่ประเพณีดงยอธิบายอย่างนคดจาทก
ตามพราดวยเขา เครื่องคูกตาหินของจีน เป็นรูปคนรูปทหารรูปช้าง
รูปม้า และรูปอะไรค่าง ๆ ขนาดโต ๆ ทวางประดับใจเรียงรายตามทาง
เขาไปยังธวงชยุหรือหลุมศพพระเจ้าแผ่นดินจน และธุนนางผู้
ใหญ่แต่ก่อน คงปรากฏในภาพถ่ายที่เขาจัดของคัพมพไว้ เดิมทีจะเป็น
คนจริง ๆ ของจริง ๆ ที่เขาฆ่าให้โดยเลือดหรือคามาไปรับไซในเมืองผ
ภายหลังเห็นเป็นเครื่องเทอดรอนมากอยู่ จึงแก่ประเพณีเปลี่ยนเป็น ไซ

คูกตาหินแทน คูกตาหินเหล่านี้ต่อมาเห็นจระเข้มาไล่ช่ายเพื่อใช้ประดับ
 ในการอย่างนั้น เราจึงได้เอาเขามาจากเมืองจันทน์มัยเมื่อยังมีการค้า
 ทางลำเขา ที่เราเอาไปประดับใจตามวัดกุดแถว เพราะมันใหญ่โต
 และหนักมาก จนเอาไปตั้งในบริเวณบ้านก่อกะกั้นเนื้อที่ ถ้าใครจะหิ
 หามยามร้าย ตมตงมากเดือดร้อน คูกตาหินทอง ชาวจันทน์มัย
 เห็นจะไม่มาถางจันทน์มาไปแต่งฮวงฮวยตมตง จึงได้มรพทาด้วยกระเบื้อง
 เป็นคูกตาแดงลงมาเป็นรูปกระดาศ อย่างในพิชกตงเตกชนไชแทน เพื่อให้
 เขาราคา ไม่ถึงกับ “คนตายช่ายคนเป็น” เกนกาตงของคนเป็น
 ชาวเจ้าขอแต่ตงความเควพตอม ช่ง เป็นคนคิดเปิดขนแปลตงประเพณีทราย
 กางมาเป็นคูกตาหิน คูกตากระเบื้อง และเครื่องกระดาศกตง เทา
 กับได้ชวยฮวงตคนแต่ตงตง ทงจะตงตง ไปด้วยไปไม่น้อย ด้วยอบายไม่ให้
 เป็นทกระทบกระเทือน ใจคอกความเช อดอแต่ยตมนของคนในจันทน์มัย คน
 เราไม่ว่าในจันทน์มัย ย่อมมความคตจใจแต่ระมความรู ตกกระตุน ให้
 กระทำในฝ่ายตหรือฝ่ายชว ฝ่ายตหรือฝ่ายตาก็ได้ กระทำไปเพราะ
 ด้วยปัญญาหรือด้วยความงใจ ด้วยความชอบ หรือด้วยความช่งก็ได้
 ถ้าไปชตชางหรือไปหกรางจางตประเพณีตเขา เชออดอแต่ยตมนตบกันมา
 ชานาน ด้วยวชพตกหนามอเบหนตงมอ กมกไม่ราบรณ เพราะคน
 โดยมากมกมองไม่เห็นด้วย ไม่ได้ใช้ปัญญาจางจางตจางจางต ประเพณี ท อด
 ตบกันมา ตางประเพณีหมตความจ่าเป็นจนเขา ใจกรงแคตจางความเจริญ

หรือเสียหายเมื่อยังคชไมยอสมทง หรือไม่เปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ก้าวหน้า
 สัมกับสมัยความเจริญในทางวัฒนธรรมของชนหมู่นักหยุดอยู่เพียงหนนเทศ
 น ผู้ซึ่งเป็นคนคิดสร้างรูปด้วยกระดาษแทนของจริง ในพอกงเตก จึง
 เป็นผู้ใคร่รับความยกย่องจาเป็นผู้มคณชุกบชนในหมู่ เพราะเป็นผู้ไม่ม
 ง่าย วิชาเหตุผลแต่รู้จักวิจารณ์แก้ไขเปลี่ยนแปลง ประเพณีของคนท
 เห็นว่าพนสมัยแล้ว ชนคนใหม่โดยมากมองไม่เห็น แต่ในคราวเดียว
 ก็น ไม่ใคร่ตระทงจารตประเพณีเดิมของคนไปเด็ดขาดอย่างไม่มีเยอโย
 เหลืออยู่ จนตัวของคนเองไม่เป็นตนเองออกต่อไป แต่กลายเป็นอกคนหนึ่ง
 พระอภยมณไปหตงนางตระเวง ถึงกับแต่งคตเป็นอย่างพวกของนางตระเวง
 ดงททาทเจ้าเคยคดระคองเขาแต่ แต่คนตักกวานนคตพระอภยมณไม่ใช้ฝรั่ง
 ชาวตงกา เพราะมโนมอะไรเหลืออยู่ทงายอย่างทงบอกอยู่จาเป็นพระอภย
 มณไทยถ้าไมมอะไรเหลืออยู่เลย คนตักไมรู้จาเป็นพระอภยมณ และไม่
 รูควยจาฝรั่งชาวตงกาหรือจาเป็นใครกนแน ชนชอจาเรื่องททชญแล้ว คนไม่
 จาชาติไรแต่ไม่จาในคคศาตนาไทน เมื่อเกิดครททชาเป็นอารมณแล้ว เดย
 เทาไรกเดยไป ถ้าชวนททชญด้วยเหตุผลกล้อย่างมคร์ททชาเป็น อารมณไม่
 ได้เพราะททททคณมนต์สยประจาอย ในคณนอย่างตรงตามกนอย่งตทช—
 ณะเช่นมกตจกมกตา มคระหนกถกนกมส์รยส์ราย มวายกมต คนทกเกิด
 ความรู้สึกเป็นอารมณอย่างแรงกล้าบัญญัติอนเกลยจจยเหตุผลเป็นหมดไป
 ถ้าทาให้ไมโทเกิด แมแมเป็นคนชตาดกตจกตบเป็นกตาได้ กตายเป็น

เห็นช้างเท้าหมู เมยท์ตั้งบเด็งยมกอดพออาจเป็นนัยกษณตผองจนทวารางชาว
 แลกก็ได้ เวลาปรกดิเราจับจ่ายใช้สอยกรรองคแต่พอลาว ถาดงโตเกิด
 ความรักความอาดยคความศรัทธาเดอมได้เป็นอาวมณ หรืออยากจะรอด
 เขา ถาดงควาวอย่างนเขาเมอโต แมเขาพเจ้าเองทงรู ๆ ถอดมตจ เป็น
 เรื่องมาควายเสียตายพรกกันทำไม
 เรื่องธรรมเหมยจนเผากระตาสเงิน กระตาสทองแดงเครของกระตาส
 เขาเตาเป็นคนเหตควา เมื่อพระเจ้าหิตชบนถง ไทจงชองเคตรงลตบไป
 เพราะบีค้ำจพระยามังกร ชงตลกเงกเซียงชองเคบนลักรรคตง ไทชประหาร
 ชวด เหลคดอยมความผดล้งนา ไทมาทจนเมองจนมคนตายมาก มารบทจน
 คอแย แต่พระเจ้าหิตชบนทงชวยชวดมังกกรไคไม่ได้ตามลัญญาวิญญาณ
 ของพระองคจงคองไปลู่เมืองผ ความปรากฏในลารบชทะเลเขยหน้า พระ
 เจ้าหิตชบนชงไมถงพระชนมายชย เพราะเจาหนาทรักษาทะเลเขยหน้าใน
 เมืองผ เดิมเคยเป็นชนางไนพระเจ้าหิตชบน เมื่อตายแล้วไคไปรับ
 ศาหนงทพาทน แกจจนนเลชอายุไนบุญช ไทพระเจ้าหิตชบนชคออก
 ไปชก หรือเรื่องจจะเป็นอย่างไรจ่าไม่ได้ เพราะช่านมานานแดง ถา
 เป็นเรื่องแกจวแดง ชนางผกนนกกมความผด เมื่อพระเจ้าหิตชบน
 ชงไมถงพระชนมายชย กจเรตของเล็ดจกตบมาเมองมหญยตามเดิม แต่
 กอนเล็ดจกตบไป เงยมตชบชองคออพระชยาม พาลเล็ดจกตเมืองนรก
 อย่างเช่นเชกผู้มเสยรท เรื่องจงโตทราบถนจนา กนทาชจถะท

บำปกรรรมอย่างนั้น ๆ จะได้รับโทษกรรมอย่างนั้น ๆ เพราะพระเจ้า
 หดชบมไปทอดพระเนตรเห็นมา ดอนหนงเสด็จลงมาพสกษณเมอเดิมเป็น
 มนุษย์ เคยเป็นคักรและถูกพระเจ้าหดชบมทรงฆ่าตาย ผเหตณนเมอเห็น
 พระเจ้าหดชบม ก็เสด็จอากการเคยดเคนรของทองกญญาน พระเจ้าหดช
 บมกษณพระทยกถว เจาพนกงานผทพาเสด็จจงทตพระนางว เขาเงิน
 จำแจกเป็นทามให้แก่ผเหตณนทหมดเรื่อง ผจะไม่รบกจนอะไรอีก ครัด
 ทามว่าจะได้เงินทไทนไปให้ เพราะเสด็จมาแต่ตาพงพระองค์ เจาพนก
 คอบว่าเรื่องไม่ยาก รอยมเงินคงคตงของคาประชออะไร ข้าพเจาจา
 ไม่ได้ มาไซก่อนกตงกน เมอเสด็จกตบไปเมืองมนุษย์แตวจงทรงไซ
 คณแก่คาประคณนนแก่แชนน ชอนน อญุทคาบตนน ๆ แดรงมชวคอยยน
 ยาง เพราะแก่เป็นคณใจบุญแม่เป็นคณยากจน เมอหางนมาได้ ก็เจียด
 เงินนททาบุญ แตวเผากระดาชเงินกระดาชทอง ซึ่งกตายมาเป็นเงิน
 ทองจริงในเมองผ แก่ประพลคตอย่างนเล่มอมมา จนยอตเงินคงคตง
 ของแก่ในเมองผทวเป็นเงินจำนวนกอน ไหญ่ ถ้าหรับแก่เมอตายไปจะได้
 สบาย เพราะมเงินไซชอสังของในคตาคเมองผชงมเหมอนกน คตอด
 จนเป็นประโยชนให้สับนแก่เจาหนาทเมองผเพื่อนหนกให้เป็นเบาไดออก
 คตย เรื่องผไม่แตว แม่ข้าพเจาอาณมาเมอเตกกยงจาได ค กับ
 คความคคเห็นของข้าพเจาในครงนน ซึ่งชงมคความคคเห็นอยู่ในระยะ
 คน ๆ ของเด็ก ๆ เมอเชอแตงกตงบามปเกวงกรรม ก็จะได้ประพลค

แต่คุณงามความดี ทำบุญให้เหมือนเขาแปะคนหนุ ภาพเรื่องนรกและ
 สวรรค์ ที่เขียนเป็นภาพจักรกรรมทณง โบสถ์ต่างแห่ง ก็เพื่อกันจะได้
 คุรุใจ เป็นเครื่องเตือนใจให้ทำแต่ความดีไม่กล้าทำความชั่วเพราะจะตก
 นรก เอาแต่เรื่องเหตุผลไปสอนกันตรง ๆ แก่ตาสีตาสีแก่จะเห็นจริงเท่า
 ทกขแก่เห็นรูปภาพใดเทากนหรือ ถ้าเห็นเทากนหมด คาส์คาส์ก็ไม่เป็น
 คาส์คาส์คือไป กตายเป็นเหมือนกนเทากนไปหมด เปียบเหมือนนหว
 มอ ชาวเขาเคยเขาอะไรค่อนหวเหมือใหม่ความยาวเล่มอกบพวงกลาง
 แวดองหยาบอะไรู้สึกว่าไม่สู้ถนัดเตย ถ้าความหวังหรือภยอยู่ใกล้ คน
 กตองการหรือกตองตายอยู่ใกล้ ยิ่งในชาติหนาดอยแต่ คนกมกเฉย ๆ
 ไม่นิยมหรือกตองหวคองหาอบายตอหรือชูใจให้ตูกกับจิตใจใน ทางอารมณ์
 คนกนยมหรือเกรงกตอง

ชาวเขาเตาเรื่องม ถงเพียงนกกมากอยแต่ ไม่เห็นมันเกยอะไร
 กบเรื่องตังเคิดทอมาจากตังคค ทเป็นเช่นเพราะไม่อยากจะตหนายตา
 ไซ จึงคองเตาเชอนเซไปก่อนเรื่องจะถงเดยวณ
 ตามประเพณีไทยแต่ก่อน เมื่อผู้ใดตายไป ชาวของตังไรซึ่งเป็น
 ของไซประจำของผู้ตาย มทนอนหมอนมั่งและเสื่อผาเป็นคณเขาไม่เกย
 ใจให้คณอื่นในบานไซคือไป เห็นจะเป็นเรื่องรงเกยจและเรื่องกตวณค
 กตองมาขางคณ ถ้าพอจะทำบุญถวายเป็นถวายเป็นพระใดกตองย ถ้าเห็น
 ถวายเป็นได้ไม่เหมาะ ก็ให้ทานคณยากคณจนไป แมกกระทงเรอนของผู้

ค่ายกรมกรขอไปถวายวัด ถองว่าใครบุญใครทศตั้งผลไปให้ผู้ชาย ทำ
 อย่างนั้นจะผิดแปดอะไรกับเรอช่างคนทศตามาแล้ว นอกจากอย่างแรก
 ฆ่าเอาสิ่งของจริงไปฝังกับศพ หรือทำหตุก ๆ เป็นเครื่องกระดาษเอา
 ไปเผา อย่างหตุกเอาสิ่งของจริง ๆ ไปถวายวัดเป็นทานวัดเพื่อออกศ
 ผลไปให้แก่ผู้ชาย คราวนั้นเห็นวาทาบุญเพียงเท่านั้นไม่ตั้งใจ ถ้าเป็นฃม
 กิ่ง นอกจากเอาสิ่งของของผู้ชายไปทำบุญ ยงมของอันซึ่งทาเพิ่มเติม
 ให้เป็นพิเศษ มตุ ใครเป็นต้นตั้งมทบทำไปด้วย เพื่อออกศผลไปให้แก่ผู้
 ชายจะได้มีเครื่องใช้ไม่ส้อยใครบรรณสิ่งตจกส์บาย และผู้ทาบบุญออกศผล
 ตั้งไปให้กส์บายใจด้วย อย่างน้อยกมผู้ใดเห็นว่าเราเป็น คน ใจบุญมี
 กตัญญูกตเวท ถ้าผู้ตายเคยนอนเตียงจะเก็บเอาเตียงนั้นไว้ใช้ คือไปกกดว
 ไม่มี ใครกถานอน เเต่ยกเอามาตั้งไว้เป็นเตียงส่วนตัวหรือรานส่วนตัวในการ
 ศพ เหมารอยู่แต่ เพราะไม่ต้องกวางตอาชนในเวดากะรัตนหิน เสร็จ
 งานแล้วกถถวายพระเเตย พระทาน รับประทานเขาเเต่ก็ไม่ ทราบว่าจะ
 เอาไปทำอะไร จะใช้เป็นเตียงสำหรับจาวตกไม่ได้ เพราะตาม
 ปกรกมขนาดกวางและตั้งจากพนกจากทมหาคันใดในพระจนย มักอย่าง
 เเต่ยกคือใช้เป็นเตียงส่วนตัวคือไป แต่จะเห็นความนุถน ๆ จึงทำให้ปราณต
 ชน คือให้ มยอดตจยอดประสาตกม อย่าง น เรยกว่า ตั้งเคตยอด
 ม ผู้บอก ขาพเจ้าว่าตั้งเคตกเป็น อย่างคทาเป็นเกรนบชบกแต่ ท รัน ๆ ไม่มี
 ยอด ไม่มีเกรนกมและเรยกว่าตั้งเคต กม เหมอน กน เป็น อย่าง
 เเต่ยกบชรรมานังนพระเทคันทมยอดกม ไม่มียอดกม เเต่คน จง ได้ม

คำพูดว่า "อันธรรมมาถ์นั้นตั้งเกิด" ที่เรียกตั้งของซึ่งใช้ในการทำศพว่า
 เครื่องตั้งเกิด ก็เพราะไปเทียบนมเอาตั้งเกิดคือเอาเตม่งพระสวดมาไว้ของ
 หามเอากระบวณเทศ์พ ถ้าอย่างตเอาตั้งเกิดได้บนาะเซตาคแก่ไป โน
 เที่ยงตั้งเกิดวางผ้าไตรสำหรับถวายทำบุญประดับประดากันเสียงาม ถ้า
 ท่านเคยเข้าไปถวายบังคมพระบรมศพทรงพระทงคุณศุภมหาปรธัต จระตั้ง
 เกกเห็นเคียงซึ่งพระสวดพระอภิธรรม มตกษณะเป็นเคียงนอนอย่างคแบบ
 ไบราณ ด้อบถามท่านผู้รู้ ได้คางมาว่าเคิมเป็นพระแทนหรือพระทงของเจ้า
 นายสูงศักดิ์ทงนน หรือจระตั้งที่เรียกชื่อว่าตั้งเกิดเป็นควอย่างใดตั้งคอก
 กทพพชภณทตั้งถานแห่งชาติคองอยู่ในพระทงบงณมากมช (ที่ถูกลคกรเป็น
 ตั้งเคอ) ก็ไม่แปลก เพราะเสียงอแตระเซแทนกันใด มคระอย่างในภาษา
 อยู่คมไป ในทนเห็นจระเพยนเคียงตั้งระ (adlant) เพื่อให้คความหมาย
 ค่างออกไป ตามคดักในนรคคค่างคระทว "เสียงคดายคดงกน มกม
 คความหมายคดายคดงกน" มคบอกให้วพเจ้าคระบอว่า คาททำบุญหน้า
 ศัพทพระเทศ์นจขแวงกมพระสวดค้อ แต่เคิมพระสวดคไปค่อนทงกม
 พระค่างทากคองคคหนงเป็นคผู้เทศ์นชชบาชอคความทพระสวดคนนเป็นคระขะๆไป
 ทานคองเคียงคบัคตั้งคจจง เสียงทพระสัดคคทานคองจงทวระทนคเบาคดะคณ
 ชาก ไม่คคคอะไรคบรคองเพตง เทานจงคไคเรียกตั้งคคคทานคองวาระตั้งคค
 ไม่คไคว่าพระรคองเพตงหรือคังเพตงไม่คคคคคคค ถ้าเป็นคทานคองเพตงทคก
 คคใจให้คเกิดเป็นคกรรมณนคายสูงคคไม่คเห็นจระขคคองคคคเรียกเสียงว่าคตั้งคให้คค

กษัตริย์ของเพลงกัณฑ์ เพราะกษัตริย์ของเพลงมกตนีไฮในความหมาย
 ทนกว่าไปทางคามคุณจึงไม่บังคับควรเอามาใช้ในทนต์ เราจึงไปนกกถ้องเพลง
 ฟังเพลงทศราชาดเชารองกน กเพลงเหต่านพด้นมากเมอฟังแถมหนัก
 ให้ใจกาเรบฟังซ่านผดกบทำนองเพลงอย่างทพระทนต์ดัดดัดจึงไม่บัง—
 ควรแก่พระจะฟังหรือจะรองอย่างยงแตะเพื่อใหรู้วาศียงทพระทนต์นไปนง
 ดัดดัดดัดคือเป็นเคียงดัดดัด แตะเพยนเคียงดัดให้เป็นดัดเคตเคต เคียง
 แตะความหมายในคำจะไตต่างกนออกไป ด้วยประการฉะนี้.



๒๒๕
พิมพ์

๒๒๕ ๒๒๕ ๒๒๕
โรงพิมพ์วิทยาศาสตร์

๒๒๕
กรุงเทพฯ ถนนพญาไท พระนคร

๒๒๕
นายสังค มณีกลาง

๒๒๕
ผู้พิมพ์ โสภณา